

ROGER MAS I EL TERRITORI

“La influència de la cultura catalana en l’obra del cantautor Roger Mas i el seu vincle amb el paisatge del Solsonès”

Autor: Oriol Ladrón de Guevara i Esquiús

Directora TFC: Eulàlia Torra i Borràs

Professora responsable: Begonya Enguix i Grau

Àmbit temàtic: Estudis Culturals

Data presentació: 17-06-2013

ÍNDEX

1.- Introducció	1
1.1 Objectius.....	2
1.2 Metodologia	3
1.2.1 Marc teòric	6
1.2.2 Marc específic.....	11
1.3 Contextualització.....	13
1.3.1 Cultura – paisatge – música – territori – identitat.....	14
1.3.2 Indústria musical i cultural.....	18
1.3.3 Tradició i modernitat.....	19
2- Biografia	20
2.1 Vida	20
2.2 Solsona.....	24
2.3 Llengua.....	29
2.4 Paisatge.....	30
2.5 Folklore.....	36
3. Obra	38
3.1 Natura – Paisatge	39
3.2 Indrets – Localitzacions.....	43
3.3 Expressions – Mots.....	46
3.4 Tradicions	48
3.5 Músics - Col·laboradors	49
3.6 Política – Pensament	50

4. Conclusions	54
5. Bibliografia.....	58
5.1 Llibres, revistes i altres publicacions	58
5.2 Documents d'àudio, audiovisuals i musicals	60
5.2.2 Documents àudio	60
5.2.3 Audiovisuals.....	61
5.2.4 Discografia.....	61
6. Annexes.....	62
6.1 Transcripció entrevista Roger Mas.....	62
6.2 Transcripció entrevistes focalitzades.....	79
6.3 Taules comparatives	108
6.4 Gràfiques	112
7. Agraïments	116

1. INTRODUCCIÓ

Aquest és un procés de recerca que du per títol *Roger Mas i el territori*. Per tant, tal i com s'expressa en l'enunciat del projecte els temes principals a tractar seran la seva obra i la seva persona per una banda i el seu entorn per una altra, entès aquest com el context on s'ha desenvolupat el seu procés vital i artístic. Posar de manifest com la seva personalitat i el seu caràcter s'han anat forjant de forma indestruïble amb la personalitat i el caràcter de la terra que l'ha vist néixer i que l'acull. Com a subtítol i per tal de mirar de concretar més el camp d'estudi "La influència de la cultura catalana en l'obra del cantautor Roger Mas i el seu vincle amb el paisatge del Solsonès". Així doncs, la recerca s'emmarca en el camp etnogràfic i les paraules claus pel desenvolupament del treball són: *cultura – paisatge – música – territori - identitat*.

L'objectiu principal és intentar copsar i posar de manifest com la cultura tradicional d'un país – en aquest cas Catalunya- i el paisatge del Solsonès han influït decisivament en l'obra del cantautor solsoní. Com a temes relacionats tenim la singularitat de la cultura, la gent i el paisatge de la Catalunya interior; i algunes fonts habituals dels seus recursos poètics i literaris per part d'escriptors com Jacint Verdaguer (1845-1902) o Francesc Pujols (1882-1962), que l'han ajudat decisivament a forjar una personalitat única en la cantautoria catalana.

L'interès d'aquest tema de recerca bascula principalment en dos punts, per una banda en l'obra pròpiament dita de l'autor objecte d'estudi i per l'altra en la relació d'aquest amb el paisatge. Quant a l'obra, ens trobem davant una creació molt personal i suggerent que enllaça amb la tradició cultural del país –la Nova Cançó, la Renaixença, la cobla, etc- i la cerca de certa transgressió per eixamplar els límits de la cançó tradicional d'autor feta a Catalunya. En definitiva, la inquietud per forjar-se una veu pròpia enllaçant la tradició amb l'època contemporània, resultant un producte amb aires de modernitat.

1.1 OBJECTIUS

Hi ha dos motius principals que m'han animat a tirar endavant aquest projecte. D'entrada el meu interès pel món de la música i pel món de la cultura en general, entesa aquesta com l'expressió d'unes costums i d'unes relacions interpersonals que permeten als pobles constituir-se com a tals. Sempre m'ha semblat veure en l'obra del Roger unes connotacions profundament autòctones o locals, les quals són pràcticament indissociables del paisatge que l'ha vist néixer com a artista. Això m'ha permès pensar en la possibilitat d'articular un treball de recerca on pogués unir el meu interès per la música del cantautor solsoní i per les humanitats en el seu àmbit més genèric, des de l'antropològic al literari, des de l'artístic a l'històric, etc. En segon lloc hi ha el meu vincle personal amb el Solsonès. Des de fa una vintena d'anys el seu paisatge i la seva gent m'acompanyen, ja que per motius familiars hi passo bona part del meu temps lliure. Per tant he viscut la música d'en Roger d'una manera força intensa i identificant-la amb molta força amb la toponímia, història i cultura de Solsona i la seva comarca.

La finalitat és intentar buscar les sinergies que hi ha entre l'obra del Roger i el seu hàbitat natural. Amb aquest propòsit m'he plantejat els següents objectius:

- Posar de manifest la relació que s'estableix entre les persones, en aquest cas un artista, i el seu context. A través de la seva obra conèixer les concomitàncies o les diferències que l'apropen o l'allunyen del seu paisatge.
- Donar veu als seus conciutadans i persones properes, saber què en pensen de la seva persona i la seva obra en relació a la seva terra
- Veure com malgrat viure en un món global cada vegada més interconnectat per les TIC (tecnologies de la informació i la comunicació) i especialment les xarxes socials, la influència de la comunitat cultural on es desenvolupen els individus segueix sent determinant per forjar el caràcter i la personalitat de cadascú.
- Quines són les principals variables que perceben els solsonins com a trets culturals propis i que ajuden a configurar el seu caràcter diferencial.

En definitiva mostrar fins a quin punt és difícil el voler descontextualitzar els individus i la seva obra del seu lloc i el seu moment. L'ésser humà i les seves circumstàncies.

1.2 METODOLOGIA

Tenint en compte el principal objecte d'estudi d'aquest treball ja exposat anteriorment, el camp d'estudi s'ha segmentat en el territori, l'herència cultural autòctona, i els seus referents culturals globals. Atesa aquesta segmentació el gruix del treball de camp s'ha dut a terme a la comarca del Solsonès per tal d'analitzar el territori, el paisatge i la seva gent en el context actual, entès aquest com a resultat dels esdeveniments històrics, i per tant matisat per aquests.

Fent referència a les tres fases que sol tenir el pla de treball podríem resumir la metodologia utilitzada segons la següent classificació:

Fase 1: Elaboració del projecte. El tema definit no és altre que l'obra de Roger Mas i el territori. Les eines metodològiques utilitzades bàsicament són el treball de camp, la cerca d'informació bibliogràfica i a la xarxa. El marc teòric s'emmarca en els estudis culturals i en concret en la cultura i el paisatge.

Fase 2: Treball de camp. Bàsicament entrevistes, fonts documentals, bibliografia i observació participant.

Fase 3: La posada en comú de tota la informació captada mitjançant les eines de la recerca degudament estructurada i ben argumentada, amb la finalitat que el treball assolixi els objectius proposats.

Les principals fonts utilitzades en la investigació són:

- Buidatge de premsa i revistes especialitzades.
- Recerca Bibliogràfica.
- Buidatge de lletres de la discografia.
- Estudi d'arxius.
- Entrevistes informals
- Entrevistes semi-estructurades
- Entrevista en profunditat a Roger Mas
- Observació directa (vista a la ciutat de Solsona i a parts del territori).

El material de base per aquest treball, el tipus de dades recollides per al posterior anàlisi, són de naturalesa diversa. Aquests inputs de diferent origen obtinguts en la recerca són complementaris i hi aporten matisos diferents. La idea d'aquest projecte és la de bastir un relat al voltant de la figura del cantautor solsoní i del paisatge que l'acull, relacionant-ho amb la seva obra i el seu discurs. Per tal d'intentar copsar aquesta imatge calidoscòpica cal obtenir tots els recursos possibles degudament filtrats i acotats, i és amb aquesta finalitat que s'ha optat per combinar fonts de procedència ben diferent.

Per tant les dades que s'han utilitzat per al projecte són: documentals, audiovisuals, textuais, observació participant i entrevistes.

Les dades documentals són bibliogràfiques ja que cal consultar llibres i revistes per tal de definir correctament i acuradament els tres marcs de la investigació: el marc teòric, l'específic i el metodològic.

Altres fonts consultades han estat per exemple les audiovisuals. Aquestes fonts han sigut molt importants ja que són el suport natural de l'obra de l'artista. Les podem diferenciar en les de naturalesa eminentment sonora i les audiovisuals pròpiament dites. En la primera categoria hi figuren com a més importants els enregistraments dels seus discs, vuit en total. Tot i que és en el suport escrit dels textos de les cançons on veritablement es pot indagar en profunditat en la relació que s'estableix entre aquestes i el paisatge.

En quant a les fonts audiovisuals es tracta sobretot dels videoclips gravats com a suport de les cançons, documentals al voltant de la seva figura i entrevistes o fragments d'aquestes localitzades a través de la xarxa i de diversa procedència, tals com programes de radio i televisió.

Per altra banda hi ha també la informació textual que circula per la xarxa en pàgines web i fòrums, sense oblidar la importància creixent de les xarxes socials com són *facebook* i *twitter*, on cada vegada hi ha més gent i en les quals els autors s'hi prodiguen d'una manera creixent en paral·lel a la seva puixança en quant a l'acceptació social de les mateixes. No és estrany per tant que en una època de canvi de paradigma en molts sentits, en la que la indústria discogràfica ha patit un daltabaix sense precedents des de la seva creació, els artistes estiguin cada vegada més presents en aquests canals. Mitjançant aquestes eines l'autor pot estar en contacte directe amb els seus seguidors, expressar opinions, posicionar-se sobre temes

d'actualitat o demanar l'opinió d'altri sobre assumptes de la seva obra obtenint un *feedback* pràcticament instantani. I amb tot sense menystenir potser una de les parts més importants, la promoció directa dels seus projectes, la difusió d'informació, la programació de concerts, etc.

Canviant de registre, un altre procediment de recollida de dades ha estat a partir de l'observació participant –concepte introduït per l'antropòleg Bronislaw Malinowski- ,que s'ha concretat sobretot a Solsona i la seva comarca, visitant per exemple els racons de la ciutat que d'alguna manera figuren en l'imaginari de les seves creacions, així com buscant els indrets concrets del paisatge rural que tan utilitza, des de topònims a formacions geològiques, dels boscos als accidents geològics, la botànica, la fauna o els assentaments humans al llarg de la història com poden ser les cases pairals o les masies.

Finalment, l'última tècnica de recollida de dades han estat les entrevistes. S'han realitzat tres tipus d'entrevistes diferents en funció del tipus de dades que es volien obtenir. La primera i probablement la més important, la dirigida única i exclusivament al protagonista de la història, en Roger Mas. Es tracta d'una entrevista en profunditat amb preguntes directes al voltant de la seva obra, la seva vida i el seu entorn. L'objectiu d'aquesta entrevista és intentar copsar el vincle de l'home amb el paisatge, amb la seva manera de pensar, la seva manera d'actuar i la seva manera de veure i interpretar el món. Posar de manifest fins a quin punt la seva identitat canviant seria diferent si hagués escollit un altre indret on desenvolupar la seva activitat vital.

El segon bloc d'entrevistes és el dirigit als seus conciutadans, es tracta de fer un seguit de preguntes concretes que busquen una resposta més concisa i precisa que no pas les entrevistes en profunditat. L'objectiu d'aquest segon bloc és veure quin és el grau de penetració del Roger i la seva obra a Solsona i la seva comarca, quin grau de coneixement en té la gent i sobretot quina és la seva percepció. Intentar posar de manifest quin és el grau d'identificació amb la seva obra i com perceben la influència del paisatge i la cultura solsonines en la confecció del seu univers personal.

I per acabar, el tercer grup d'entrevistes són les dirigides a professionals del sector com per exemple periodistes musicals o culturals, companys de professió i gent vinculada directa o indirectament amb el món de la cultura. Les dades obtingudes s'indexen tenint en compte la naturalesa dels registres. Una vegada processades es fa

una anàlisi comparativa que serveixi per a construir un estudi de cas que ha de cristal·litzar d'alguna manera en una història de vida.

1.2.1 MARC TEÒRIC

A causa de la naturalesa del treball el marc teòric bascula entre els estudis que vinculen el paisatge amb l'organització de les societats i la cultura, i els estudis relacionats amb l'antropologia de la música, principalment l'etnomusicologia i la musicologia.

Per començar és interessant veure la definició de territori que es fa al llibre *L'Home i el territori - vint converses geogràfiques*:

“El territori com a punt de partida: Reflexions en relació amb el territori. Dit d'una altra manera: en relació amb el paisatge específic de l' “espai”; però no l' “espai” entès en sentit físic o geomètric, i desproveït per tant de qualsevol connotació històrica o humana. Ben al contrari: l'espai entès prioritàriament com a marc de l'experiència humana. Aquest és el sentit que, a criteri nostre, ha tingut tradicionalment el terme “territori” (Tort i Tobaruela, 1999).

Aquest concepte de territori és el que he tingut en consideració per tal de buscar el vincle que s'estableix entre aquest i les persones que hi habiten i en concret entre el Solsonès i Roger Mas.

Un dels principals referents a l'hora de parlar de paisatge i producció cultural són els *cultural studies* (estudis culturals) -aquest tipus d'estudis s'inicià a la Universitat de Birmingham (Gran Bretanya), on Richard Hoggart fundà el Center for Contemporary Cultural Studies-. Aquests, analitzen aspectes tals com la relació entre la producció cultural i la seva època, o el vincle entre la identitat de les persones i el seu paisatge. Un dels seus principals exponents és Raymond Williams, veiem a continuació un extracte del seu llibre *The country and the city* (1973):

“Es significativo, por ejemplo, que actualmente la imagen común del campo sea una imagen del pasado y que la imagen común de la ciudad sea una imagen del futuro. Si los aislamos, nos queda un presente indefinido. La atracción que ejerce la idea del campo tiene que ver con estilos antiguos,

naturales, humanos. La atracción de la idea de la ciudad, en cambio, estriba en el progreso, la modernización, el desarrollo” (Williams, 1973: 366).

Originàriament l'objectiu dels estudis culturals –segons explica Alicia García Ruiz al pròleg del llibre de Williams *Historia y cultura común* (2008) - era el de donar un nou enfocament a les interpretacions més economicistes del marxisme, per atorgar més atenció a l'especificitat dels fenòmens culturals. Van néixer també com una forma d'oposició política, en un període de la història del segle XX en el que es gestava un tipus de relació entre societat, economia i cultura basat en un model de producció, distribució i consum cultural cada vegada més comercialitzat.

A continuació per tal de posar de manifest la importància de la relació que s'estableix entre un individu o una societat amb el seu entorn veiem alguns extractes del mateix llibre de Raymond Williams que poden aportar nous matisos a la reflexió:

“Una cultura supone un conjunto de significados comunes, obra de todo un pueblo, a la que se le brindan significados individuales, fruto de toda la experiencia personal y social comprometida de un ser humano. Es absurdo y arrogante suponer que se puede prescribir de algún modo cualquiera de estos significados; se construyen viviendo, se hacen y se rehacen de forma que no podemos determinar de antemano” (Williams, 2008:46).

“Williams sostiene que el paisaje, tanto en su dimensión material como en su referencial literaria, es la producción de un tipo particular de observador, sustraído del mundo del trabajo. El paisaje es un punto de vista, antes que una construcción estética. Es más: para que la intervención estética paisajística tenga lugar, es preciso su articulación con un punto de vista que, mágicamente, anula el trabajo y despersonaliza la fuerza de trabajo. El campo nunca es paisaje antes de la llegada de un observador ocioso que puede permitirse una distancia en relación con la naturaleza. El paisaje entonces, antes que construcción material, es distancia social. Para que exista paisaje es preciso la emergencia de un tipo de hombre más que la existencia de una naturaleza dotada de ciertas cualidades”. (Sarlo, B, 19. al pròleg del llibre *El campo y la ciudad* de Raymond Williams).

Per incidir una mica més en aquest concepte del paisatge una altra referència que em sembla molt interessant és el llibre *Josep Pla: El temps, la gent i el paisatge* d'Eliseu Carbonell. És curiós perquè al llibre s'explica que per Pla la propietat privada de la terra i el pagès com a individu social ple són dos factors a tenir molt en compte al valorar el paisatge. Pla ho anomena “*el principi de l'estètica camperola*” (Carbonell, 2006: 263), és a dir, fomentar el criteri estètic en el principi d'utilitat. En canvi, en l'últim extracte transcrit de Williams aquest ens fa veure que per tal de valorar el paisatge cal anular el treball mitjançant la mirada ociosa. Malgrat semblar conceptes diametralment oposats penso que no ho són tant, ja que la mirada de Pla no deixa de ser la d'un observador extern, ara bé, aquest té en compte la força del treball en la composició que ens fem del paisatge. Segons es pot llegir al llibre de Carbonell:

“en els escrits de Pla la bellesa del paisatge i la propietat està també relacionada amb l'orografia. Per a Pla “la petita propietat és la diversitat” i és en aquesta diversitat on radica la bellesa del paisatge”. (Carbonell, 2006: 258).

Tal i com exposa al seu llibre Eliseu Carbonell, per Pla altres variables que ajuden a fer-nos veure el paisatge com a element d'identificació col·lectiva són la toponímia – anomenem el paisatge igual que els nostres avantpassats-, la consciència col·lectiva del temps “*el passat compartit que dóna el sentit de col·lectivitat*” (261), els elements naturals del paisatge que anomenem fites o *landmarks* (muntanyes, valls, rius, etc.).

Ara bé, la idea principal segueix sent que el paisatge és una interpretació subjectiva de qui l'observa:

“el paisatge és sempre una construcció cultural, el resultat d'una observació que forçosament serà diferent segons qui la faci i quina distància o implicació tingui respecte el territori” (Carbonell, 2006: 267).

Tenint en compte l'objectiu d'aquest treball val la pena veure l'apreciació que fa Pla respecte la mirada artística sobre el paisatge:

“Pla també va escriure a bastament sobre la pintura paisatgística. En aquest tema, Pla seguia la teoria d'Oscar Wilde a *Decadència de la mentida*, segons la qual la naturalesa imita l'art. Així, per exemple, contemplant les muntanyes del Guadarrama pensa en les pintures de Velázquez i escriu: “El prestigi d'aquestes pinzellades és tan vast i general que la gent veu en el paisatge físic el que la pintura li ha donat a entendre””. (Carbonell, 2006: 268-269).

Per tant, he de ser conscient que escoltant les cançons d'en Roger puc estar influït per la seva visió del paisatge i veure el que ell descriu, tot i no ser una mimesi de la realitat.

Canviant d'autor, el filòsof japonès Tetsuro Watsuji (1889-1960) aporta en el seu llibre *Antropologia del paisaje* (Ediciones Sígueme, 2006) una visió interessant de caire fenomenològic. Veu la relació dels éssers humans amb el paisatge i el clima basada en el principi d'intencionalitat, estructura que el subjecte porta dins seu. És a dir, com la d'una exterioritat sobre una interioritat. Per tal d'exemplificar-ho l'autor posa d'exemple el fred, a continuació insereixo uns extractes per fer més entenedor el que ens vol dir:

“El hecho de estar vinculados de ese modo con el frío denota que estamos constitutivamente “ahí fuera”, como diría Heidegger, dentro del mismo frío. Nuestra manera de existir se caracteriza, como dice el filósofo alemán, por “estar fuera”, *ex-sistere*; en una palabra, lo que Husserl llamaba intencionalidad”. (Watsuji: 26).

“Por tanto, quien descubre su propio yo en el seno del frío somos nosotros, en plural, que vivimos originariamente en la interrelación existencial de unas personas con otras”. (Watsuji: 27)

“Paisaje y clima se reflejan, además, en la literatura, el arte, la religión, las costumbres, en una palabra, en todas las expresiones de la vida humana. En este sentido entiende el presente ensayo la fenomenología del paisaje y el clima, es decir, como condicionamientos del modo de comprender-se a sí mismo el ser humano” (Watsuji: 31).

Després d'haver exposat totes aquestes consideracions sobre al paisatge, per tal de dotar el projecte d'un marc teòric consistent que ens ajudi a interpretar l'entorn, m'agradaria recórrer a l'antropologia de la música. Un autor de referència és John Blacking (1928-1990), el qual al llibre *Fins a quin punt l'home és músic?* (1973) reflexiona sobre la funció de la música a la societat i la manera correcta d'interpretar-la. A la contracoberta del llibre llegim:

“Blacking reivindica el caràcter social de l'activitat humana. Segons ell, la música és una expressió que permet de compartir i de transmetre experiències

i emocions dels individus i dels grups, en un desenvolupament harmoniós del cos, de l'esperit i de les relacions socials”.

Analitzant el llibre amb més deteniment l'antropòleg i etnomusicòleg exposa algunes de les claus que al seu parer cal tenir presents per tal d'interpretar correctament l'expressió musical. A continuació proposo llegir uns extractes que penso que conviden a la reflexió i poden ajudar a la correcta lectura i comprensió d'aquest treball:

“He descrit la música com a so humanament organitzat. He demostrat que hauríem de buscar les relacions entre les estructures de l'organització humana i les estructures del so produït com a resultat de la interacció organitzada”. (Blacking: 55)

“La música pot expressar actituds socials i processos cognoscitius, però només és útil i eficaç quan la senten oïdes preparades i receptives de gent que ha compartit, o pot compartir d'alguna manera, les experiències culturals i individuals dels seus creadors”, (Blacking: 81)

“Qualsevol valoració de la musicalitat humana ha d'explicar els processos que són extra musicals, i que aquests processos s'haurien d'incloure en les anàlisis de la música”. (Blacking: 113).

Segons s'explica al pròleg –escrit per Jaume Aiats- Blacking coincideix amb la línia de Merriam – Alan P. Merriam (1923-1980) autor del llibre de referència *The Anthropology of Music*-, en el sentit que defensa que una música només pot ser entesa dins d'un context social, dins d'una interrelació d'individus que li confereix un valor i genera un ventall d'emocions indestruïbles de les vinculacions socials.

Personalment comparteixo l'opinió de Blacking i Merriam, ja que la música –igual que l'art en general- cal contextualitzar-la per comprendre-la en tota la seva magnitud. Una altra cosa és gaudir d'un plaer estètic atenent a la forma i ignorant el fons, però aquest s'allunya de l'objectiu que m'he proposat en la present investigació.

1.2.2 MARC ESPECÍFIC

Prenent el subtítol de la recerca “ La influència de la cultura catalana en l’obra del cantautor Roger Mas i el seu vincle amb el paisatge del Solsonès” el marc específic ja queda força ben delimitat.

A nivell de país un dels referents bàsics de la nostra història recent ha estat la Renaixença, i aquesta d’alguna manera també ha tingut una importància cabdal pel nostre protagonista, sobretot materialitzat a partir del disc *Les cançons tel·lúriques* (2008), àlbum que gravita al voltant de la figura de Jacint Verdaguer. Segons explica Albert Balcells fent referència a la recuperació del català com a llengua literària:

“Les nacions polítiques han estat abans nacions culturals, i a Catalunya en el decurs del segle XIX es va aconseguir que la llengua vernacle parlada esdevingués llengua moderna de cultura per mitjà d’un llarg i difícil procés . La Renaixença va començar força abans que s’organitzés el catalanisme polític i la majoria dels primers propulsors de la literatura en català no en derivaven conseqüències polítiques concretes” (Balcells: 892).

Si ens fixem en el concepte de pàtria que planteja Artur Bladé Desumvila en el seu llibre sobre Francesc Pujols veiem com de profund pot arribar a ésser aquest sentiment:

“Si és cert que la pàtria és una unitat separativa, també ho és que està sempre en formació (com la nacionalitat, que és una espècie que no acaba de formar-se), i d’ací les diferències i les baralles entre compatriotes. La veritable pàtria seria la coincidència de la geografia amb la nacionalitat, és a dir una terra en què els seus fills s’estimarien més morir que no sortir-ne. I si els obligaven també moririen. El dolor de l’exili, de vegades, s’hi apropa. Jo recordo molt bé que, de jove, vaig sentir sovint el desig de morir per la pàtria” (Bladé: 468).

La comarca del Solsonès és una terra molt lligada a la tradició i això fa que encara avui en dia hi hagi gent que parli de la legítima d’una manera sorprenentment apassionada i actual. L’autor Antoni Llorens i Solé ens en fa cinc cèntims:

“El Solsonès ha estat terra de cases pairals...La casa pairal era la casa de tota la família que hi havia nascut. Tots els seus membres escampats hi tenien sempre un plat a taula i un llit per dormir-hi, quan els convingués... exigir la

legítima equivalia a trencar amb la casa, a un propòsit de no acostar-s'hi més.”
(Llorens: 67-68).

El territori, el propi paisatge, és un element vertebrador essencial per a les persones i les societats, a continuació podem llegir un extracte del que en Roger Mas li confessa a Francesc Bomí-Vilaseca al seu llibre sobre el cantautor de Solsona:

“La cançó, insisteix, “va de veure’t tu mateix com algú que no et deixa anar cap a on vols anar, fins que un dia jugant amb els tritons, fent l’idiota, vaig pensar: si això és un parc d’atraccions, estic allà baix a ciutat i m’agobio de tanta gent quan faig el que se suposa que haig de fer, i aquí estic sol amb els tritons i m’ho estic passant bomba...Va ser redescobrir el que m’agrada, el que fa que el meu paisatge em doni força: que em fa sentir que sol m’aguanto, sentir que tu sol tens sentit. Això jo a ciutat ho perdo...””. (Bomí-Vilaseca: 97).

A nivell nacional i cultural fou molt important l’adveniment de la Nova Cançó que posaria les bases per al futur desenvolupament de la cançó cantada en la nostra llengua: En el món de la cançó havia estat determinant que Lluís Serrahima, inspirant-se en Josep Benet, publicués el 1959 a la revista *Germinhàbit* l’article “Ens calen cançons d’ara”. El text animava la creació de cançons modernes en català. Les reaccions van comportar el 1961 uns primers recitals i la fundació del col·lectiu *Els Setze Jutges*, que va esdevenir el pal de paller de la Nova Cançó.” (Vilarnau: 9 / Volum I).

L’obra d’en Roger està molt arrelada a la terra, a les tradicions, a la cultura, i un llibre que l’ha marcat especialment ha estat *El bolet i la gènesi de les cultures* (1985) de Josep M. Fericgla. En el món de la creació i de l’art en general hi juga un paper determinant la ment de l’artista com a emissor i la ment de qui ho rep com a receptor. En el llibre hi podem llegir en el següent extracte:

“Aquest estudi s’insereix en el corrent d’interès que hi ha en el món occidental pels temes de cognició que fan referència als estats alterats de la ment, que ens condueixen a l’inconscient arquetípic i al seu lligam i la seva influència en el món de la consciència desperta de cada dia i de cada individu. Les pràctiques per a alterar l’estat normal de la ment han estat al primer ordre del dia en totes les cultures i en tots els pobles de la terra; han estat el que ha dut un sentiment d’unitat col·lectiu i passional a les ètnies i les comunitats humanes; el que hom ha descobert en el nucli original i irracional de les obres

d'art, de les religions, dels mites; i el que facilita un alleugeriment de les tensions provocades per l'ordre social quotidià." (Fericgla: 9).

L'obra del músic de Solsona té un alt component oníric, fantàstic o màgic, que enllaça d'alguna manera amb el tarannà dels romàntics o dels surrealistes.

1.3 CONTEXTUALITZACIÓ

En aquest punt és interessant recordar el que deia Lévi-Strauss (1908-2009) sobre la manera de com analitzar les cultures en el sentit que cal combinar la mirada propera i la mirada allunyada per tal d'observar les coses amb amplitud i intentar copsar-les amb el grau de complexitat corresponent. Per entendre el present caldrà fixar-nos en el passat però també en el futur, anar endarrere i endavant per tal de cartografiar l'estat actual del tema, conèixer els antecedents i crear hipòtesis sobre l'esdevenir, això ens pot ajudar a entendre millor el seu comportament, la seva manera de fer i el seu caràcter. Per exemplificar el procés descrit podríem pensar en l'època de la Nova Cançó a Catalunya als anys setanta del segle passat, com en aquell moment es configura una mentalitat cultural que prové de la cançó protesta que arriba sobretot dels països anglosaxons o de França, i com sorgeixen una sèrie de cantautors que metabolitzen aquestes influències identificats amb una identitat i sensibilitat catalanes i que esdevindran referents de la seva generació i de generacions posteriors. En contraposició a aquesta mirada del passat tenim un futur marcat per la globalització cultural on les TIC hi juguen un paper determinant i fan que el rol dels artistes en el món actual es vegi modificat, ja no seran més persones aïllades d'esperit romàntic escrivint cançons en el seu món sinó que caldrà que interioritzin noves funcions i implicacions com ho demostra l'existència de les cada vegada més presents xarxes socials. En un context canviant com aquest, el de l'era digital, caldrà qüestionar-se sobre el caràcter social de la música i si aquesta encara té o pot tenir alguna funció política.

1.3.1 CULTURA – PAISATGE – MÚSICA – TERRITORI - IDENTITAT

El territori en tota la seva complexitat. El paisatge, la botànica, la fauna, la geografia, la demografia. En concret el paisatge del Solsonès, veure les diferències i semblances entre el camp i la ciutat, la relació cultural amb l'entorn, la diferència entre el paisatge rural i l'imaginat o idealitzat per la gent de ciutat. Tal i com alguna vegada ha reconegut en Roger el paisatge l'aguanta, però si ens fixem en el que escriu en una cançó també el pot encotillar *“les meves arrels són la meva presó”*. La seva idea de la natura és que no està feta ni acabada encara que ho pugui semblar, té una capacitat de transformació constant. D'alguna manera és també en aquesta capacitat de canvi, de mutació, on hi podem veure reflectida la seva personalitat artística, la seva música canvia, es transforma com el paisatge.

En Roger sempre ha tingut un vincle emocional amb el paisatge que l'acull i això ha fet que tingui una extrema curiositat per la vida. Aquest entorn li ha proporcionat un context privilegiat per a la creació, tal i com ell reconeix a l'entrevista del programa radiofònic *Maneres de viure* de l'emissora *Xarxa Radio* publicada el més de novembre del 2012, on comenta que l'avorriment, igual que la solitud, és un dels grans factors per la creativitat i l'art. El fet de poder treballar amb la guitarra en un lloc com aquest, envoltat de plantes, ocells i tot tipus d'animallets el posa de molt bon humor. Li agrada molt buscar espais naturals per compondre, com per exemple un racó com el que representa *La Mare de la Font* a Solsona. Aprofita per comentar que el fet d'anar a esbargir-se en llocs com aquest –racons obacs i humits amb una font – és conegut pels solsonins amb l'expressió de *fer fontades*.

En el transcurs de l'entrevista se'ls fa present un tritó –animal recurrent a les seves cançons- i aprofita per reflexionar sobre móns aparentment invisibles. Aquests éssers han anat vivint mentre ningú els veia i tot d'una un món invisible se'ns fa visible i li recorda el text de la cançó “Plus ultra”, poema de Jacint Verdaguer del poemari *Al cel* musicat en l'àlbum *Les cançons tel·lúriques*: *“L'univers és infinit, pertot acaba i comença, i ençà, enllà, amunt i avall, la immensitat és oberta, i a on tu veus lo desert eixams de móns formiguegen”*.

Seguint amb el transcurs de l'entrevista i aprofitant aquesta avinentesa fa la reflexió que aquest fet el reconforta, ja que quan per algun motiu les persones passem èpoques d'inquietud i preocupació, aquest saber que passen coses a la natura que ens són habitualment invisibles i que un dia de cop i volta se'ns fan presents, li fa fer

una espècie de paral·lelisme que fa que pensi que tot té una solució encara que en el moment present no l'albirem. Aquest interès per les plantes i els animals recorda que li ve de ben petit, igual que el fet d'anar a fer fontades en un cul de rasa, expressió també molt de la gent de Solsona que fa referència a un indret amb una riereta, enforancat, on hi ha bolets i un punt de follet molt divertit. A tall d'exemple, en la cançó "Les tres germanes" del disc *A la casa d'enlloc* (2010), hi trobem aquesta expressió: "*Me les vaig trobar tan lluny de casa,/ estan com una cabra i tot el poble ho sap;/ eren allà en un cul de rasa, / angelets que et fan perdre el cap*". Cançó que parla de la temptació amb un estil molt propi, amb elements onírics, surreals i paisatgístics. La gent de Solsona valoren molt els llocs verds i humits ja que el paisatge més habitual sol ser sec i assolellat.

Ell mai s'ha plantejat marxar de Solsona, ans al contrari, reconeix que aquesta vila té un magnetisme especial sobre la seva persona que fa que actuï com un iman. Fins i tot explica que coneix gent que per motius professionals han de pujar a Solsona tot sovint i que els passa una cosa semblant, ja que en el seu temps de lleure senten la necessitat d'acostar-se a les terres del Solsonès. Potser Joan Bellmunt ens en dóna la clau al seu llibre *Devocions Marianes Populars. El Solsonès* (1998); (Bellmunt: 13):

"El Solsonès és una comarca poc poblada, el sistema de comunicacions, que durant molts anys ha estat una dificultat per a la seva expansió, ha servit, malgrat tot, per crear un entorn tranquil, plàcid, gairebé mític. És una comarca on els boscos predominen amb abundor, que configuren un paisatge distint i una forma de vida també diferent. Molts municipis tenen una gran part de la població escampada en masies, bells exemplars de l'arquitectura tradicional dels segles XVI al XVII, edificacions que trobarem enmig d'extenses zones de cultiu, envoltades de boscos i on l'home ha sabut trobar un just equilibri entre ell i la terra que treballa, això fa que li proporcioni una fisonomia diferent a la resta de comarques de la nostra terra".

Continuant amb el poder d'atracció de la seva terra natal el mateix Mas comenta - en una entrevista publicada a la revista *Time Out* (número 237, octubre 2012: 15) en un article signat per Marta Salicrú-, que va viure uns anys a Barcelona coincidint amb l'enregistrament del seu disc *Mística Domèstica* (2005), però la seva dona no hi està d'acord, "*perquè mai no hi vaig estar més de 15 dies seguits*". Però tot i el poder d'atracció de la comarca el cantautor parla amb malícia sorneguera de Solsona, "*un*

Vic abans de la revolució industrial i el tren, abans del vapor". Una ciutat medieval, descriu el cantant. "La idiosincràsia és molt curiosa, com molt d'abans".

La identitat s'adquireix, es forja i es transforma. Podríem dir que configura el caràcter d'un poble i la del poble català es prou forta i complexa, en paraules del filòsof Francesc Pujols: *"El pensament català rebrota sempre i sobreviu als seus il·lusos enterradors"*. La cultura en el sentit més ampli: les costums, la llengua, els símbols, la religió, etc. Segons la definició clàssica de E.B. Tylor (1832-1917) *"La cultura és aquell conjunt complex que inclou coneixement, creença, art, llei, moral, costum, i altres capacitats i hàbits adquirits per l'home com a membre d'una societat"*. La seva identitat artística està molt influïda per aquesta definició de cultura de Tylor quant a costums, creences, art, etc.

El seu últim projecte a dia d'avui ha estat el de gravar un disc amb la Cobla Sant Jordi Ciutat de Barcelona i portar aquesta proposta pels teatres de tot el país, en declaracions del propi Mas: *"La sonoritat de la cobla m'ha agradat des de ben petit per qüestions familiars i personals"*, el seu avi tocava en una cobla a Solsona. Aquesta ciutat té una llarga tradició religiosa i compta amb un bisbat, fet que tampoc és aliè a l'obra d'en Roger. Un dels seus components més característics és un cert misticisme que emana de la seva lírica i de la seva veu – segons el crític musical de La Vanguardia Mingus B. Formentor la veu més bonica que ha donat fins avui la cançó catalana. La seva però no és una religiositat afí a cap església ni litúrgia en particular sinó més aviat una celebració del misteri, d'allò sagrat pel què representa, en paraules del mateix artista: *"... jo parlo de la Mare de Déu del Claustre: és Gea, Demèter, Isis, Venus...no és la Mare de Déu cristiana, és l'ideal de la dona"* (Bombí-Vilaseca: 35). La Mare de Déu del Claustre és la patrona de la ciutat de Solsona i fa una versió dels seus goigs a l'àlbum *Les cançons tel·lúriques*. Aquest fet respon a la necessitat de recuperar el mestratge del seu avi amb respecte per la pròpia tradició i la seva ciutat. També reivindica *"alguns aspectes de la Mare de Déu segrestats per l' Església catòlica: la seva simbologia com a icona de la fertilitat, de la vida i de la felicitat"* (Bombí-Vilaseca: 109). De fet, bona part de la seva obra i de la seva figura desprèn un misticisme oníric, un misteri portador d'alguna manera de certa religiositat, que no una religió. La cançó *"Benvinguts al cul del riu"* del disc *A la casa d'enlloc* conté uns versos prou explícits: *"El Senyor de les Taronges diu: -Amaniu amb utopia una mica de misèria i tindreu una religió"*.

Prenent com a punt de partida el títol del treball veiem que a part del cantautor de Solsona destaca el concepte de territori. Fins ara ja se'n han analitzat alguns aspectes però per incidir més en la importància d'aquest en la vida de les persones en general i dels artistes en particular em dispenso a transcriure el següent paràgraf que obre el documental sobre Roger Mas i la Cobla Sant Jordi:

"Si mirem la història de l'art, molts dels grans artistes han fet peus grans. La raó és molt senzilla, el peu significa estar en contacte amb la terra, amb la pròpia memòria. Aquest és un fet fonamental, importantíssim. Fonamental per crear, per ser un mateix, per madurar. Tenint clar això hom se sent lliure, pot volar i anar on vulgui, perquè sap que sempre té un punt de tornada i això és importantíssim, molt important, és bàsic." (Santi Moix, pintor i ceramista) (Extracte del documental *El dolor de la bellesa* (2012), Xavier Puig i Ramon Fransoy).

Aquesta cita em sembla molt gràfica i exemplifica d'una manera molt diàfana la importància de la terra sobre la gent que hi habita; la seva influència pel que fa a aspectes com la identitat i la cultura. Conceptes com tradició, arrels o memòria són objecte de reflexió en el citat documental. El polifacètic Pere Jaume – conegut sobretot per la seva faceta de pintor i poeta – és qui potser defineix millor la terra i la funció de l'artista. Ell és el responsable del disseny del disc amb la Cobla Sant Jordi, un disseny que busca connectar amb la terra, les arrels i la tradició. La coberta i la contracoberta la forma un text imprès en blanc sobre fons negre a la manera d'una sopa de lletres que satura tot l'espai on hi figuren els títols de les cançons i tots els músics que hi participen. Vol simbolitzar que l'artista té un discurs en front la societat actual de neguit, de sobre informació i es per això que tant ell com la seva obra s'han d'amagar davant aquesta allau inabastable d'estímuls. Cal que l'artista esdevingui com una llavor que s'amaga a terra per tal de poder arrelar i créixer fort i segur. La impressió de sobre el cd és de color terrissa simbolitzant un camp llaurat en fang com a metàfora de l'esforç dels homes per cultivar allò que estimen. Finalment Pere Jaume fa un al·legat en pro de la naturalesa i de la cultura quan diu que no estan en funció de res, sinó que el seu valor és intrínsec, són valuoses per elles mateixes, no cal buscar-hi cap sentit utilitarista. El concert que conté aquest disc fou enregistrat els últims dies de desembre de l'any 2011 al Teatre Comarcal de Solsona i el sincretisme entre la Cobla i la música moderna fou electrizant donant a la gravació de Solsona una atmosfera gairebé mística segons declaracions d'alguns dels protagonistes.

1.3.2 INDÚSTRIA MUSICAL I CULTURAL

Avui en dia i des de fa ja uns quants anys la indústria de la música es troba en un nou paradigma difícil, incert i complicat. La irrupció del suport digital ha sentenciat de mort el mitjà tradicional físic de suport de la música, i ha comportat una davallada inèdita en les vendes de discs dels artistes a causa de l'encapsulament de la seva obra en arxius digitals, cosa que posa en una posició compromesa el seu *modus vivendi* tradicional, ja que actualment es comparteix quantitats ingents de música a la xarxa de manera totalment gratuïta. I per si no fos poc a aquesta problemàtica cal afegir-hi el fet que la música popular mai hagi assolit el mateix estatus que altres expressions culturals, veiem que en diuen al respecte els materials docents sobre *Indústria musical i cultura popular* (mòdul didàctic 1: 5), publicats per la UOC i coordinats per Joan-Elies Adell Pitarch:

“La nostra societat encara no ha considerat la música com una eina cultural de primer ordre. És aquesta la principal raó per la qual, en el camp educatiu i investigador, durant moltes generacions, la música no ha estat considerada com un objecte d'estudi prou digne d'atenció. S'ha vist la música com una activitat secundària i gairebé inútil, amb un interès purament festiu i lúdic, que poc tenia a veure amb les expressions veritablement importants de la cultura. Si bé és cert que, en alguns àmbits, s'ha reconegut el paper que la “música culta” ha fet en l'adquisició d'una sèrie de coneixements que servien per a deixar entreveure una determinada condició social, amb la irrupció de la cultura de masses i la difusió d'una música controlada per la indústria discogràfica i de l'espectacle, la perspectiva tampoc no ha canviat gaire. Ben al contrari. S'escolta molta música, cada vegada més, en més llocs, en més moments de la nostra vida, però es fa difícil parlar-ne. No acabem de tenir afinades les ferramentes teòriques que ens puguin ajudar a entendre i a explicar com significa la música, quins sentits és capaç de produir. Aquesta mancança és encara més perceptible si ens referim a la música popular contemporània.

Els autors J.Shepherd i P.Wicke són molt clars respecte la importància de la música en el si d'una cultura:

“[...] una comprensió adequada de la cultura reclama l'estudi de la seva articulació per mitjà de la música, de la mateixa manera que una comprensió de la música reclama l'estudi de la seva situació en la cultura”. (1997: 34).

Aquesta idea expressada en el darrer paràgraf seria també un dels objectius d'aquest treball, des de la modèstia més absoluta i conscient tant de les pròpies limitacions com pels límits espaciotemporals ja imposats des del propi plantejament de la recerca.

1.3.3 TRADICIÓ I MODERNITAT

La dicotomia entre tradició i modernitat no necessàriament ha d'ésser antagònica. A Roger Mas li agrada recordar la cèlebre cita de J.V. Foix "*M'exalta el nou i m'enamora el vell*". Mas admet que pel què fa a la cobla era un somni que feia temps que li rondava pel cap i comenta al respecte en una entrevista al Periódico de Catalunya publicada el 22 de maig del 2012:

"Pel simple fet de gaudir d'una cosa nova per mi, més enllà de si realment és alguna cosa nova o inèdita. Alguna vegada m'han preguntat si hi ha una voluntat de reivindicació d'aquesta sonoritat, i jo aclareixo que artísticament el que sempre m'ha motivat és passar-ho bé, distreure'm; aprendre i experimentar. La cobla no és aquí per a defensar-se de res. Ni hi ha cap voluntat museològica ni arqueològica".

En el transcurs de la mateixa entrevista comenta:

"Vivim un temps en que un disc de fa dos anys és prehistòric; un fòssil. Quan per mi és d'una rabiosa actualitat. I jo miro de treballar sense tenir en compte les modes. Ha d'ésser molt esgotador i complicat estar al dia del que toca en cada moment".

Durant la presentació del documental *El dolor de la bellesa* el dimecres dia 13 de febrer de 2013 al teatre Kursaal de Manresa el cantautor va comentar que li agradava especialment una cita d'Eugeni d'Ors que deia que "*el que no és tradició és plag*". Diu estar-hi d'acord ja que és més original la tradició que la originalitat en si mateixa. Com veurem més endavant en l'anàlisi en profunditat de la seva obra, en els seus discs tot i tenir una sonoritat diguem-ne clàssica provinent de la música folk d'arrel no ha tingut cap problema de fer servir llenguatges més moderns i contemporanis com poden ser el rap o la música electrònica en benefici de l'expressivitat.

En el seu llibre "*Ara és el moment*"(2012) Martí Sales fa un cant exaltat al present per sobre del passat i el futur:

“ARA és el moment. ARA és el gran moment. Sempre ho ha estat i sempre ho serà. El moment no passa, sempre és ARA. El temps és una energia de la qual participes o vius com una ànima en pena. Si vius ancorat en el passat o bé projectat al futur, la teva vida s’esllangueix i perds tot punt de contacte amb la resta dels que t’envolten” (2012: 12).

Aquesta cita ens dóna la clau de volta de la creació artística que es vol representativa del seu moment com a reflex d’un temps i un context determinat i en la que hi puguem albirar de forma clara o velada una determinada cultura que sigui expressió d’una societat o col·lectivitat.

2- BIOGRAFIA

En aquest capítol central del treball em proposo fer un acostament polièdric a la vida del Roger i al seu espai vital. Amb aquest objectiu la meua mirada es dirigeix a la ciutat de Solsona, al dialecte solsoní, al paisatge i al folklore. Per fer-ho possible he optat sobretot pel treball de camp i la recerca bibliogràfica. Les principals eines antropològiques utilitzades són l’observació participant i les entrevistes.

2.1 VIDA

Per bastir aquest apartat -metodològicament parlant- majoritàriament he cercat material ja publicat prèviament i he inserit parts de l’entrevista realitzada al Roger.

Roger Mas i Solé neix a Solsona el 9 de desembre de l’any 1975, fill d’Antoni Mas i Àngela Solé. El seu procés vital es desenvolupa en aquestes terres pràcticament sempre – excepte puntuals escapades, com veurem- i el record que té de la seva infància i adolescència és d’absoluta normalitat, sense cap mancança important pel seu creixement. Els primers contactes amb la música li arriben de ben petit i de la mà de la pròpia família. El seu avi Joan Solé i Costa tocava a l’orquestra Diamant Club, una de les de més reputació al país. L’avi tocava la tenora, però ell ja no la va veure, se l’havia hagut de vendre per necessitat. Així les coses, quan el Roger tenia cinc anys, l’avi li fa provar per primera vegada el clarinet. De molt jovenet els pares l’apunten a música i una de les professores que tingué fou l’Anna Camps, persona cabdal de la música solsonina segons explica el propi artista. En paraules de l’Anna i

segons em confessa en una entrevista realitzada el mes de maig d'enguany: *"El Roger és una persona arrelada al territori solsoní i a la cultura catalana. Molt proper a tothom i assequible de tracte"*. A continuació comenta:

"Ens coneixem de fa molt temps, havia estat la seva professora de música. Actualment i en alguna ocasió hem col·laborat amb algun projecte musical". A la pregunta de si coneix l'obra del Roger diu: "Sempre he estat al corrent dels seus treballs. La seva trajectòria ha anat in crescendo: a nivell musical , vocal i interpretatiu".

A l'escola de música de Solsona va estudiar el clarinet, però al cap d'un temps va deixar-ho i va anar a aprendre pintura. És una ànima inquieta per naturalesa i sent curiositat per moltes altres coses, entre elles la literatura. En paraules de l'artista: *"La veritat és que no m'interessava que m'ensenyessin res, em creia que en sabia"* (Bombí: 17). Malgrat tot, la música mai va deixar d'estar present per gaire temps a la seva vida i als dotze anys tocava el saxo i el clarinet a l'orquestra solsonina Patinfañàs i formava part de l'orquestra Solsona 70. Tal i com s'explica al llibre *La pell i l'os* , li agradava anar d'un lloc a l'altre i veure com la música mou la gent (Bombí: 17). Les seves primeres cançons les va compondre amb el piano de la seva germana Xell, però si hi ha hagut un instrument d'especial importància a la seva carrera aquest ha estat la guitarra de la seva mare, amb la qual ha compost gran part del seu repertori.

L'estiu del 1992 passa una temporada a *Canterbury*, Anglaterra. Li demano que va significar per ell :

"Ah, és un punt d'inflexió, jo crec que és el que marca la meua adolescència diguéssim, aquell moment en que algú comença a ser una persona, ja ho vas sent igualment però el fet d'estar allunyat de casa i dels pares i del propi ambient , ajuda a que s'acceleri el procés. És on començo a ser jo, amb les dificultats que comporta començar a ser algú que no saps qui ets. De les coses més divertides de l'adolescència i que més confonen és que comença una cosa nova però és que ets un desconegut per la teua família però també ets un desconegut per tu mateix. No ho havia pensat mai això, començar a coneixre't a tu mateix, però és que no ho saps ni tu qui ets, no saps l'abast de les teves reaccions , no saps com reacciones davant de les coses, i és convenient coneixre't poc també. És perillós. El Sisa - el cantautor Jaume Sisa - deia que

se'n va anar, es va retirar a un monestir per coneixe's i que va estar a punt de trobar-se i va sortir corrents".

Durant aquesta estada a Canterbury coneix la que serà uns anys més tard la seva dona, la italiana Michela Tagliavini.

Altre cop a Solsona, l'any 1993 forma junt amb altres joves el grup Les Pellofes Radioactives, que abandona el 1996. Entremig, el curs 1994-1995, comença a estudiar enginyeria agrònoma a Lleida. No va durar gaire ja que l'any següent a la mateixa ciutat inicia els estudis d'història i s'interessa per l'antropologia. Durant aquesta etapa a la capital del Segrià vivia en una residència d'estudiants i s'hi passava tota la setmana de dilluns a divendres. El Roger confessa que li va anar bé prendre distància del seu espai vital durant aquests anys:

"La meva època de la universitat a Lleida, de fet jo sempre que he aconseguit moure'm internament és quan m'he mogut per fora. Quan he pogut viure temps o almenys experiències fora de Solsona és quan he integrat les coses d'aquí".

Mas sempre ha estat una persona inquieta i potser per aquest motiu era inevitable que tard o d'hora emprengués una carrera en solitari. En un punt de la conversa que vem mantenir i arran d'aquesta reflexió confessa:

"Doncs diferents maneres de veure que si no fas les coses a la teva manera no les veus fer. Jo recordo divertit les tres coses –Patinfanjàs, Solsona 70 i les Pellofes Radioactives - però jo tinc una idea de com vull les coses i no m'agraden com els hi agraden als altres. Era una confirmació darrere l'altre que el que jo havia de fer no era un grup, sinó que jo havia de ser un, que jo tenia la necessitat de representar el món artísticament d'una manera determinada i que això era innegociable. El fet d'intentar manar sobre els altres i el veure que no pots manar sobre els altres, doncs acabar anant sol perquè el que realment vols és acabar compartint una determinada visió del món i que tothom pogués compartir aquesta visió de les coses que tens, és curiós eh, una mica lleig. Quan jo vaig començar hi havia grups, no es portava l'artista, el cantautor, el solo. Jo tenia clar l'estètica, podia no tenir clar altres coses però lo que era el nus, el que a mi em preocupava explicar era una necessitat imperiosa. El que els altres intentaven explicar i com ho haurien explicat em semblava banal perquè no era el que a mi em coïa, a mi hi havia una cosa que em coïa que havia de sortir, o sigui, em vaig dedicar això per imperatiu vocacional,

necessitava expressar les coses d'aquella manera perquè tenien un punt terapèutic”.

Finalment les coses s'aclareixen i sembla que després de provar varies propostes musicals i diferents estudis universitaris en Roger es decideix per emprendre una carrera en solitari. Els fets es precipiten quan coneix Luis Paniagua (1957), músic madrileny d'influències orientals que passa uns anys al mas Pallarès de Baix, a tocar de Solsona. Congenien ràpidament i s'estableix una relació de mestratge del Luis cap al Roger. Paniagua l'anima a gravar un parell de temes i a presentar-los al programa Èxit de Catalunya Radio que presenta Salvador Escamilla. L'any 1996 guanya aquest premi i comença l'aventura. Després de disset anys de carrera ha escrit algunes de les pàgines més celebrades de la música popular catalana.

Després d'uns anys d'anades i vingudes – de Solsona a Itàlia i viceversa – finalment l'any 2000 ell i la Michela s'instal·len a Solsona a viure junts. L'any 2010 neix la seva primera i única filla, l'Amèlia.

En Roger fa una profunda reflexió quan li demano què ha significat per ell el naixement de la seva filla:

“Per mi egoistament , eh?. És la primera cosa a la vida que és per collons i és per sempre. No hi ha contractes... si et diguessin de tirar enrere. Hi ha gent que ho fa, eh? . Però la majoria de la gent quan tenim una criatura de cop tenim una cosa que sabem que mai no deixarà de ser, i això és dur però és fantàstic. Potser és el primer contacte amb la vida real. Això als anys setanta és una cosa que en deien petit burgés, però fins fa deu anys tots érem petits burgesos. Per això escrivia cançons com “I la pluja es va assecar...” (*DP*, 2003) amb allò d'un món ple de possibilitats, perquè hi havia una època on tots podíem fer el que volguéssim pràcticament, dins uns límits eh? Sempre s'han de mirar les coses amb perspectiva històrica, però mai s'havia donat , almenys en aquest racó de món, que tanta gent pogués fer tantes coses, triar tantes coses, tanta possibilitat d'elecció cada dia, fins i tot de fer i de desfer, de no comprometre's amb res, de ser un etern adolescent. I el fet de tenir una criatura...tu et pots casar, abans casar-se significava alguna cosa, perquè no et podies divorciar, perquè hi havia una sèrie de convencions, una filla no és una convenció, és una llei natural que saps que allò serà invariable fins a la nit dels temps, fins que la mort ens separi”.

La meua resposta és que em sembla molt transcendent el seu raonament, i continua amb la reflexió:

“Sí, però és això, és un àncora que...hi ha gent que necessitem àncores. Hi ha d'altre gent que defensa no tenir lligams però jo penso que són gent que estan molt ancorats amb coses i necessiten defensar el fugir, i moltes vegades penso que la gent com molt de dretes i molt tancats són gent que interiorment han estat molt oberts i que necessiten àncores, hi ha de tot, i a mi les àncores, el fet de ser de Solsona, no és un pes, no és que estigui a Solsona per collons, jo Solsona sempre ho he fet servir com una àncora perquè si no a mi em fa por on podria arribar... i la filla l'esculls i no l'esculls, és un regal de la vida, et passes la vida fent que això no passi però lo normal és que passi, no és que tu ho escullis, el que esculls és no tenir fills, el que passa que cada vegada que fots un *polvo* el que esculls és no tenir-lo, lo normal és tenir-lo, tenir un fill no s'escull, el que s'escull és no tenir-lo. Cada vegada que es fa l'amor s'escull no tenir-lo, llavors quan una vegada la vida et passa per sobre d'aquesta manera després de voler i desitjar-ho, et passes molt temps volent una cosa que és lo normal que et passi, et passes dos anys buscant una cosa que és lo normal que t'hagués passat. És l'hòstia, som la *monda*, la vida et passa per sobre”.

2.2 SOLSONA

Atenent al propòsit d'aquest treball, penso que és interessant fer una aproximació a la ciutat de Solsona, al Solsonès i a certs aspectes de la seva història. Amb aquesta finalitat empro principalment cites literàries, extractes de l'entrevista a l'arxiver municipal mossèn Bartrina i fragments de l'entrevista al mateix Roger Mas. Crec que aquests elements diversos poden ajudar a dibuixar d'alguna manera el territori de referència d'aquets projecte.

Un dels escriptors catalans més importants del segle XX, Josep Pla (1897-1981), escriu: “*La característica de Solsona és una tranquil·litat i una pau encantadores, deslligades de l'època que vivim*”.

Per intentar furgar en el present i passat de Solsona – etimològicament el nom prové de *Setelsis*, l'assentament romà a la zona- vaig a veure mossèn Bartrina, actual arxiver municipal de la ciutat. A la pregunta de què aporta el Solsonès i Solsona a Catalunya

respon que a nivell de ciutat el que primer destaca és la seva història i el seu art. És una ciutat molt bonica que ofereix un recorregut molt interessant a través dels segles de l'art, al llarg de 1000 anys, i que conserva edificis emblemàtics i de gran valor artístic. Passejant pels seus carrers hom pot gaudir del romànic, el gòtic, el renaixement, el barroc, el neoclàssic i el modernisme. Un dels racons més bonics de la ciutat és la plaça Sant Joan. En Roger va fer el següent tuït el 8 de febrer de 2012: *"No fa ni una lluna clara ni una nit serena, però collons, que maca que és la Plaça de Sant Joan"*.

Foto extreta del Twitter del Roger presa a través d'Instagram.
<http://instagr.am/p/HjUjMUI4JG/>

Plaça de Sant Joan (Solsona).
Foto: Roger Mas.

El poeta Josep Maria de Sagarra (1894-1961) va fer estades a Solsona i dedicà aquest poema a la ciutat:

RECORD DE SOLSONA

Fa una lluna clara i una nit serena.
Jo m'estic a la Plaça de Sant Joan;
damunt les finestres cau la lluna plena,
cau damunt la pica que la fa brillant.
Aquesta plaça és tota recollida,
tan aquietadora i tan suau,
que sembla un replanet d'una altra vida
on s'anés a abeurar-hi un glop de pau.
Jo no sé pas per què jo aquí voldria
estar-hi llarga estona quietament,
amb una noia sols per companyia
sens besar-la ni dir-li cap lament.
Veure el tresor que d'aquí estant s'obira
sense esflorar-li el seu cabell gentil,
sols sentir-la a la vora com respira ...
I respirar aquest aire tan tranquil.

(<http://lletra.uoc.edu/especials/folch/sagarra.htm>)

(23-05-2013)

Si parlem d'art, un dels monuments artístics més importants de Solsona, a bastament venerat i estimat pels solsonins, aquest no és altre que la Mare de Déu del Claustre de Solsona, situat dins la magnífica catedral gòtica de Santa Maria. Diuen els seus compatriotes que és la dona més rica de la ciutat. El seu patrimoni i tot el que a ella afecta ho gestiona la confraria dels 24 o Vint-i-quatrena. Formar part d'aquesta confraria no està a l'abast de tothom,. Per una banda hi són representats diferents estaments de la ciutat tals com els artesans o els comerciants, i per altra banda hi ha els de títol vitalici que és hereditari. Gestiona un gran patrimoni ja que ha rebut herències senceres, que ha servit tant per fer millores a aspectes de patrimoni artístic de la ciutat com per fer obres de caritat. La Mare de Déu del Claustre de Solsona és una talla de pedra del segle XII que està considerada una joia del romànic a nivell mundial. L' historiador de l'art Xavier Barral I Altet diu: *"L'estàtua de la Mare de Déu de Solsona és potser el monument més insigne en pedra de l'art romànic català."* (Bellmunt, Joan; 1998, 100).

A Bartrina li agrada molt parlar de les coses que coneix i estima, i en coneix moltes d'aquestes terres i la seva gent. El dia que el vaig conèixer se'm mostrà una mica brusc i eixut, possiblement per culpa meva, ja que vaig entrar molt directe amb la temàtica del meu treball al presentar-me, sense masses preàmbuls –falta d'experiència i mà esquerra en tractar les persones durant un treball de camp- i m'imagino que devia pensar: *" i ara aquest d'on aterra aquí a l'arxiu parlant d'en Roger Mas i volent saber coses de Solsona i la seva gent així de cop i volta"*. La seva primera reacció fou contestar-me que lo seu és l'arxivística i la historiografia i que coses del folklore i costums allà no n'hi trobaria pas. A la pregunta de si coneixia en Roger Mas em respongué que sí, però que ell feia el seu camí i Solsona un altre, i que no sabia pas que hi havia anat a buscar jo allà. Coi, aquesta sí que no me l'esperava. Vaig quedar fotut uns segons, no havia previst aquesta reacció d'antuvi, vaig dubtar de si quedar-m'hi o marxar i vaig decidir prendre paciència i quedar-me aquell matí a l'arxiu ja que tampoc tenia res millor a fer i mai se sap, potser al final alguna cosa en trauria. I l'elecció fou la correcta, tot i que el principi no fou massa estimulante, i que vaig pensar que ja havia sortit aquell caràcter solsoní eixut i arrauxat que moltes vegades es té com a característic d'aquella gent, la qual cosa no és certa, tal i com veurem més endavant.

Vaig demanar al mossèn els volums de les cèlebres memòries de la ciutat de mossèn Costa i Bafarull *Memorias de la ciudad de Solsona y su iglesia* escrites al segle XVIII, i

mica en mica vam anar conversant i veié que més o menys jo estava documentat. Aquell dia vaig sortir de l'arxiu amb el seu telèfon mòbil particular (sic) i amb la recomanació d'un llibre de llegendes solsonines (sic) titulat *Dones de fum i aigua* (Castro, Joan; S.C. Edicions, 2001) basat en els manuscrits que havia deixat uns anys abans mossèn Sarri, el qual recollí tot aquest saber, ja que pensava que el folklore era l'ànima del poble.

Vam veure'ns un altre dia i finalment se'm feu present tot el seu saber i la seva humanitat. Suposo que feia falta un primer contacte de tempteig. El que el primer dia em semblà un caràcter ferreny, ara se'm mostrà amable i amb ganes d'explicar coses, fins i tot amb empatia, per acabar revelant-se com una persona molt entranyable i molt llegida.

Mossèn Bartrina estima molt Solsona i la seva gent. Un bon exemple de la seva admiració per la ciutat fou quan va descriure la plaça del palau. Començà dient que en aquesta plaça hi conviuen les façanes de dos edificis emblemàtics, la de la portalada de la Verge de l'Assumpció de la Catedral i la del Palau Episcopal. Tal i com assenyala Bartrina representen dues maneres diferents d'entendre el món, fruit d'èpoques i filosofies distintes, i entre elles s'estableix un diàleg que ressona per la plaça presidida per una preciosa font enjardinada. La façana barroca de l'Assumpció representa el sentiment, l'afectació, la passió, la grandiositat, el color, etc. ; i la façana del Palau Episcopal de tall neoclàssic ens recorda la raó freda i el classicisme de línies rectes i contingudes. De fet, el Palau és una de les grans aportacions que fa Solsona a l'art català, ja que al costat del de la Virreina de Barcelona són considerats els millors exemples d'art neoclàssic a Catalunya. És en aquesta època, segles XVII i XVIII, quan és viu una floració important de les coses, segons explica Enric Bartrina. Es fan obres tant importants com el pont de la ciutat de Solsona sobre el riu Negre o el pont de l'Afrau, un aqüeducte monumental que portava l'aigua a la ciutat. És també en aquest període quan es construeix el portal del pont, avui en dia l'entrada principal a la vila antiga emmurallada.

Les guerres del segle XIX tingueren molta importància a la comarca, tant la Guerra del Francès com les guerres carlines. Si parlem de la guerra del francès al Solsonès no podem obviar citar la serra de Busa, segons explica el Roger:

“Un altiplà a 1500 metres que durant la Guerra del Francès va acollir una peculiar presó natural, sense murs ni parets ni sostres. Tiraven una palanca a

un roc separat uns metres de l'altiplà –anomenat Capolatell - i fotien els presos allà dalt. Els francesos, desesperats de fred, gana i set, es llançaven daltabaix al crit de: “Morir a Busa i ressorgir a París”. (extracte extret de la publicació Time Out 5-11 octubre 2012; Salicrú Marta: 15).

Panorama amb l'altiplà de Busa al centre.
Foto: Oriol Ladrón de Guevara

L' impressionant roca del Capolatell (esquerre), despenjada de l'altiplà de Busa (dreta). Foto: http://www.ruralsport.cat/index_html_files/1352.jpg (15-06-2013)

Durant les guerres carlines Solsona fou un feu liberal i segons em comenta el Roger, un dels eixos forts carlins era l'eix Berga-Ponts i els liberals el trencaven sempre pujant pel Cardener.

“Potser per això una de les aficions de Mas és recordar anècdotes demencials de la Catalunya del segle XIX i fotre's del mort i qui el vetlla. Amb la seva colla a vegades han fet “alguna carlinada”, que consisteix a fer-se un panxó de riure a costa de la fi del sàdic carlí Charles d'Espagnac, amb robatori de crani inclòs.” (extracte extret de la publicació Time Out 5-11 octubre 2012; Salicrú Marta: 15).

Segons el Roger “*Després de les guerres Carlines això va quedar completament destrossat. Aquí va arribar un moment que històricament és va quedar fora*” Potser aquest és el motiu pel qual el cantautor em confessa que al Solsonès des de sempre tenen una consciència de ser una mica una cosa d'un altre temps. Fins a cert punt una reserva indígena.

Malgrat tot, Mas és optimista sobre el futur dels solsonins i dels catalans:

"Sobreviuem. A principis del segle XIX els francesos durant l'ocupació de Catalunya quan es van retirar un cap militar francès va dir que aquesta gent – referint-se als catalans- són massa petits per anar sols però massa grans perquè ens els puguem menjar. Ni nosaltres ni ells –referint-se als castellans. Som bastant indestructibles, ara, si farem alguna cosa de profit no ho sé. Això de la independència costarà , hi haurà unes bufetades impressionants".

2.3 LLENGUA

Els solsonins estan molt orgullosos de la seva manera de parlar, de la seva dicció. Ho senten com un tret distintiu que els fa especials, que els ajuda a definir-se com a comunitat. Ha estat una resposta força comuna de les entrevistes realitzades a conciutadans seus destacar que en Roger no hagi perdut l'accent típic de Solsona al cantar. Segons el lingüista Joan Veny *"És un fet que la consciència dels parlants ha estat adduïda com a criteri de divisió dialectal/lingüístic. La consciència lingüística dels usuaris ajuda a delimitar un dialecte, a agrupar determinats conjunts de parles"*. (Veny, Joan; 1985: 22).

En aquest sentit, el periodista cultural Guillem Vidal del diari *El Punt-Avui* em comenta:

"Un cop li vaig preguntar – a en Roger- com influïa ser de Solsona en tot plegat i em va respondre el següent: "De petits anàvem cinc quilòmetres cap a l'est i ens deien que érem de Lleida, i anàvem cinc quilòmetres cap a l'oest i ens deien que érem de Barcelona. Aquesta equidistància fa que, a Solsona, estiguem molt orgullosos del nostre petit subdialecte".

Però, quin és aquest petit subdialecte? L'artesana picapedrera Loreto Parcerissa del Pi de Sant Just (Olius), al costat de Solsona, parla del subdialecte del Solsonès com del xipella. Segons la descripció de l' Institut d'Estudis Catalans (IEC), el xipella és el conjunt de parlars de transició entre el català oriental i l'occidental, parlats en una franja discontinua des de l'Alt Urgell fins a la Conca de Barberà. (<http://dlc.iec.cat/results.asp?txtEntrada=xipella>) (26-05-2013).

Continuant amb les explicacions de Joan Veny *“Algunes unitats, com el xipella, són considerades subdialectes per simples raons històriques i tradicionals, puix que en realitat no constitueixen més que àrees d'un sol tret diferencial, més aviat en retirada”*. (Veny, Joan; 1985: 36). En algunes zones del Solsonès es parla el xipella, sobretot al sud tocant a la Segarra, però en general a Solsona no, es parla el subdialecte solsoní. El parlar solsoní s'inclou dins el català central. És un dialecte de transició entre el central i el nord-occidental. Àdhuc en altres indrets de la comarca es parla el català central.

Mossèn Bartrina és de l'opinió que la manera de parlar pròpia de Solsona s'ha anat perdent cap a un parlar més general. Com a exemple m'explica que abans es deia molt *“No digus”* enlloc de *“No diguis”*. En Roger sembla del mateix parer, ja que explica que el terme municipal de Solsona s'organitza en quatre partides, i quan la seva àvia era petita sabia per l'accent de la parla a quina partida pertanyia la gent. *“Ara les diferències dialectals se senten poc perquè ens anem uniformitzant. Avui en dia, el solsoní, bàsicament es caracteritza perquè no neutralitza la “e” a final de paraula i fa el futur amb la “e” oberta”*.

Com tota llengua o dialecte el solsoní té expressions que li són pròpies o si més no que les té molt arrelades, algunes d'aquests expressions o mots típics del Solsonès que he pogut sentir o llegir són : *Pic d'escurçó pic d'extremunció, regasser* (tocatardà), *llangot* (llagost), *porc fer* (porc senglar), *trumfo* (patata), *voliac* (ratpenat), *natres* (nosaltres), *vatres* (vosaltres), *emburnies* (garrafes), *endavant les atxes, foc a l'obaga, gicar* (deixar), *fot-li xera que saltin les xàldigues*, etc.

2.4 PAISATGE

Tenint en compte que en Roger és una persona molt arrelada a la seva terra i gran coneixedor de l'entorn, he optat per transcriure la descripció del Solsonès que ell mateix va fer a la publicació periòdica especialitzada *Descobrir Catalunya* i incloure parts de l'entrevista que li vaig fer a Solsona. Les dades més tècniques aportades sobre el territori i la població han estat consultades a l'Institut d'estadística de Catalunya (IDESCAT).

“La gent som de molts llocs, i cosmopolites...ciutadans del món. Però tots som d'algun lloc. Hem d'acceptar d'on som i tocar de peus a terra i ens podrem llançar a l'infinit”. (Roger Mas, Xarxa Radio “Maneres de viure; novembre 2012).

Una cosa que molesta al Roger és la gent que li fa vergonya dir d'on és. Per anar pel món primer has de ser algú. Quan coneguis algú altre aquest potser també tindrà interès per tu, pel lloc d'on tu vens.

A continuació, i per tal de mirar d'entendre més el cantautor de Solsona, anem a veure quin és el seu entorn, quin paisatge l'envolta, quines són les seves principals característiques i que en pensa la gent que hi habita.

D'acord amb la pàgina web de l'IDESCAT, dades oficials 2012, el Solsonès és una comarca que compta amb aproximadament 14000 habitants, el que representa el 0,18% de la població de Catalunya. Ocupa la sisena posició en el rànquing de les comarques menys poblades de Catalunya, per darrere de l'Alta Ribagorça, el Pallars Sobirà, el Priorat, la Vall d'Aran i la Terra Alta. Té una extensió de 1001 km², que representa un 3% sobre el total del principat de 32106 km².

Pel que fa a la naturalesa de la població, la franja dels 20 als 60 anys representa un 55% del total, taxa bastant semblant a la del país. Quant a la immigració, uns nivells d'un 13% indiquen que la taxa està per sota de la mitjana de Catalunya, que és d'un 16%. La taxa d'atur de la població activa es situa pels vorals del 15%, notablement per sota de la de Catalunya, que en aquest període s'estima pels volts del 20%.

El Solsonès té quinze municipis i d'aquests només sis tenen nucli de població. La resta són cases i masies escampades pel territori. Els nuclis de població més importants són Solsona amb uns 9000 habitants i Sant Llorenç de Morunys amb uns 1000 habitants. La resta de la població viu de forma bastant disseminada pel territori. Els altres tretze municipis són: Castellar de la Ribera, Clariana de Cardener, La Coma i la Pedra, Guixers, Lladurs, Llobera, La Molsosa, Navès, Odèn, Olius, Pinell de Solsonès, Pinós, i Riner.

L'ocupació per sectors econòmics es distribueix de la manera següent: serveis (57%), indústria (21%), construcció (12%) i agricultura (10%).

Per endinsar-nos a la comarca res millor que les paraules del propi Roger publicades a la revista *Descobrir Catalunya* (octubre 2008, núm. 125: pàg. 54):

“El Solsonès és una creu formada per la lloma que separa les conques del Segre i del Llobregat, que s'estén de sud a nord, i la muntanya de la Bòfia, parada d'est a oest. Des d'allà dalt tota la comarca fa baixada, és solellosa, però si des de dalt mireu avall tot el que veureu són obagues, cau de bolets i de misteris. Des de molts indrets la sensació d'espai és grandiosa i l'únic límit és la Bòfia, que sembla protegir-nos dels vents del nord”.

“A mig camí entre les boires septentrionals i la llum mediterrània, entre els bascos antics i els ibers, entre els dos grans dialectes de la llengua, la identitat dels habitants està fortament lligada al paisatge. Un país de boscos que només té dos nuclis pròpiament urbans: Solsona i Sant Llorenç dels Piteus –es refereix a Sant Llorenç de Morunys, el nom ve dels famosos draps de llana confeccionats a la vila coneguts com draps Piteus -; la resta són cases de pagès que han funcionat de sempre com petites repúbliques independents. Tres maneres de ser: els de Solsona, els de pagès i els de la vall de Lord. I no cal que demaneu a cap dels tres on són els bolets, perquè o no us diran res o us diran mentida. Els agraden els secrets i les xafarderies i només tenen por d'una cosa: que es cremi l'altra meitat de la comarca. Solsona, ciutat episcopal, liberal en terra carlina. La identitat pagesa, fruit també d'un aïllament secular que pràcticament s'ha acabat. La vall de Lord, verger pirinenc en lluita per la independència com a comarca”.

“Això és un festival. Fa anys que rondo camins, costes i rases i encara no he vist totes les cases, totes les runes, tots els racons, tots els arbres. Arbres centenaris entre boscos sobreexplotats, ermites romàniques esparpellades, el suau vent pallarès i la marinada. Les nevadetes. Rovellons, mucoses, fredolics i agulletes. Quan ets sol per algun racó del Solsonès encara pots imaginar-te en qualsevol època històrica. Pots imaginar-te que pots començar de nou. Que tot està per fer”.

“No hi ha res i hi és tot. Res no és massa gran, massa alt, massa costerut. Tot hi és com fet a mida. Com un immens jardí antic i salvatge. El secret més ben guardat de Catalunya”.

Roger Mas amb Solsona al fons.
Foto: Oriol Ladrón de Guevara.

Tal i com es pot observar el nostre protagonista està molt arrelat a la seva terra, i mostra un especial interès per l'entorn natural. Li proposo una pregunta pràcticament obligada, li demano si en el seu dia a dia sent la necessitat d'estar en contacte de forma directa amb la naturalesa, si va sovint a muntanya. I com de costum em respon amb la seva habitual facilitat de paraula:

“És que des de que ha nascut l'Amèlia sóc com una mama que es tenca a casa. Però abans de que nasqués l'Amèlia sí que efectivament la majoria d'èpoques de la meua vida això d'anar al bosc era quasi bé una cosa diària. Però no era tan bucòlic com agafar la motxilla, això era lo excepcional, era periòdic però excepcional, lo normal era amb cotxe o en moto. M'agrada fer camins i m'agrada molt fer-me una cartografia mental del territori”.

Davant aquesta resposta un pèl inesperada- sempre me l'havia imaginat amb motxilla i una mica ermità – insisteixo amb la pregunta i torno a preguntar si malgrat tot és de caminar:

“ Sí, però no tant. Vaig entrant els camins i em faig un mapa mental de com són els camins per entrar, per sortir de la muntanya, com són les cases, com són per dins, on és la cuina, on hi havia l'habitació calenta, entrar per un forat de la casa abandonada i fer-me tot el mapa, una cosa molt estranya, buscar els arbres singulars, buscar els llocs on es poden fer bolets, buscar els llocs on puc anar a buscar una espècie per plantar-la a casa, un xafarderisme total”.

El Solsonès és conegut com la comarca de les mil masies. N'hi ha per tot arreu esquitxant el paisatge. La masia no deixa de ser un membre més de la família, l'únic que sobreviu generació rere generació, i és responsabilitat de l'hereu i la pubilla el conserva-la per traspassar-la íntegra. La comarca, articulada a partir d'hàbitats dispersos, modula el seu caràcter a través de la terra, els boscos i el bestiar. Avui en dia però ha patit alguns canvis i tal i com assenyala mossèn Bartrina: "El pagès subsisteix, ara bé, si abans la font d'ingressos provenia de la terra, els animals i el bosc, ara s'ha de refiar de la terra, els animals i el turisme".

La primera part de l'entrevista la fem à *plein air*, prop del parc de la Mare de la Font de Solsona, i és molt divertit passejar amb ell, té certa incontinència alhora de parlar del que l'envolta. Aquest xafarderisme del que parla es posa de manifest. Fa comentaris sobre les espècies d'arbres que hi ha, s'atura en algun indret a observar alguna cosa que li ha cridat l'atenció: una planta, una flor o un animal. Durant la conversa hi ha moments que de cop i volta es queda en silenci i para l'orella, i diu coses com "*Has sentit aquest picot?. Va fort aquest!*".

En un altre moment aprofita per dir-me que quan treballa amb l'ordinador a casa a vegades se li posa un puput a la finestra. "*upupupupup* –imita el so cacofònic del puput. Amb italià ho diuen més bé. En llatí és *upupa*, fa més *up* que *pu*, o sigui no fa *pupupupupu*, fa més *upupupupup*".

Referent al territori, segons el Roger el Solsonès no és comarca natural, sobretot si ens fixem en la comunitat del paisatge. Pel sud oest és bastant àrid i seria més aviat segarrenc i pel nord enllaça amb el paisatge del Berguedà. Però en canvi és un dels llocs de Catalunya on la gent té una relació amb el paisatge important. Els hi agrada molt la natura però els hi agrada trencar-la, un caràcter una mica "*bestiota*", assenyala Mas. Ell ha heretat l'amor per la natura del caràcter solsoní, i per sort no ha heretat la relació amb la natura de com si "*l'haguessin de trinxar constantment*". En canvi la gent de ciutat té una relació amb la natura de protegir-la. Això és fruit del passat, quan la natura als entorns rurals era l'enemic a dominar. Una cosa que li agrada molt al nostre cantautor és anar al bar de caçadors del poble a sopar ja que segons diu moltes converses van sobre l'entorn. Ara, diu que si vull saber el caràcter dels solsonins hi ha un llibre de principis del segle XX *La tragèdia de cal Pere Llarg* d'Eduard Girbal Jaume que conté un passatge on descriu la idiosincràsia de la gent: Són panxacontents, de somriure sorneguer i un cert passotisme.

I si encara en volem una altra opinió d'algú que es veí i els coneix prou bé, podem preguntar-li al músic segarrenc Joan Pons, ànima d'El Petit de Cal Eril: *"Són gent de muntanya, nosaltres al ser veïns dels solsonins els analitzem molt, perquè ens hi assemblem però alhora som tan diferents...Són més esquerps, però més oberts, més seus!"*.

Ara bé, quina opinió tenen els solsonins de la seva terra i de la seva cultura? Quina aportació fan al territori català? Les respostes obtingudes durant el treball de camp en general han estat prou coincidents, en destaquen principalment: el folklore, les tradicions, el patrimoni artístic i el paisatge. Veiem què en pensa Ramon Sagués, un professor de primària de 50 anys:

"Crec que hi aporta paisatge, art (sobretot, romànic i barroc), activitats a l'aire lliure (senderisme, bolets, muntanya, BTT...), cultura, gastronomia, tranquil·litat...Bàsicament, crec que es tracta d'una comarca ideal per a perdre-s'hi, per relaxar-se i desconnectar, per gaudir. Possiblement, hi aportí equilibri, un contrapunt a la voràgine de l'àrea urbana".

A Solsona hi ha la seu del CFTC (Centre Tecnològic Forestal de Catalunya). Tal i com indica el seu lloc web *"té per missió contribuir a la modernització i a la competitivitat del sector forestal, al desenvolupament rural i la gestió sostenible del medi natural, per mitjà de la recerca, la formació i la transferència de tecnologia i coneixement a la societat."* (<http://www.ctfc.cat/>) (28/05/2013). Vaig posar-m'hi en contacte i la persona que em va atendre, l'Assu Planas, em va comentar que li havia fet gràcia rebre el meu email ja que en Roger acostuma a col·laborar en projectes seus. Fins i tot l'any 2010 van promoure la publicació de *Silvae Cataloniae Interioris*, un recorregut fotogràfic pels boscos de la Catalunya interior amb fotografies de Carles Santana i versos d'en Roger Mas. El llibre però no s'ha posat mai a la venda ja que el van concebre com a regal institucional, com a obsequi per esdeveniments especials.

A continuació podem llegir la introducció d'aquest llibre:

"Aquest llibre ha buscat els mots que parlen del bosc d'aquest país i els ha trobat en la veu de Roger Mas. Les lletres de les cançons de Roger Mas són poesies que transiten per aquests boscos i que presenten els seus habitants. Rajolets i alzines, esquirols, tritons i escurçons, porcs fers i cabrotes com a companys de viatge". (*SilvaeCataloniaeInterioris*, CTFC, 2010).

"Porcs fers, voliacs i cabrotes, cap dins del bosc mos atrauen".

(Silvae Cataloniae Interioris)

Foto: Carles Santana.

2.5 FOLKLORE

El folklore i les tradicions són molt importants al Solsonès. La gent s'hi sent molt identificada i crea un vincle entre les persones i el territori donant un sentiment de comunitat molt fort. Entre les tradicions més importants del Solsonès hi trobem les caramelles i els trabucaires; i les festes més sonades són el Corpus, la Festa Major i el Carnaval. La capital, Solsona, té un folklore molt potent i ric en imatgeria, i es manifesta en tot el seu esplendor en les figures dels gegants, en els tradicionals i en els de carnaval, anomenats també gegants bojós. La imatge més emblemàtica és la de l'àliga, que tradicionalment, més enllà de sortir per les festes més importants també té la funció d'honorar els visitants il·lustres amb la seva presència pels carrers de Solsona durant la seva visita.

Els Gegants Bojos .

Foto: Oriol Ladrón de Guevara

Caps d'ós.

Foto: Oriol Ladrón de Guevara

L'Àliga.

Foto: Oriol Ladrón de Guevara

Trabucaires.

Foto: Oriol Ladrón de Guevara

A Solsona, durant les festes importants els ciutadans s'impliquen molt en els rituals, ho viuen d'una manera molt intensa. Li pregunto al Roger què representen per ell aquestes imatges i les seves celebracions:

“Busco la litúrgia i la solemnitat. Jo crec molt amb la funció ritual de la litúrgia i lo solemne no sé ben bé per què però en a mi hi té un efecte terapèutic. He de pensar que tot això té sentit, vivim en un món on pràcticament ha estat inevitable caure en un cinisme pràcticament absolut, molta gent se'n fot de les meves cançons per un excessiu *pathos* a vegades, massa solemnitat, massa pes i a mi el temps m'ha fet veure que si jo busco la solemnitat i el pes és perquè quan més va més cínica em torno. És quan menys creus amb la realitat, quan menys real et sembla la realitat quan més mentida et sembla tot, com més banal et sembla tot, tinc més necessitat artísticament que, estiguis en un escenari o jugant amb la guitarra a casa alguna cosa tingui sentit. Donar sentit a coses que quan tu mires les notícies i surts al carrer et fa la sensació que no entenem”.

L'estima pels gegants a Solsona s'inculca des de ben petit, tothom ho porta a dins, segons indica el mestre geganter solsoní Manel Casserras. *“La clau és que no n'han abusat dels gegants. Han respectat les sortides clàssiques de la Festa Major i Corpus. I els gegants bojós per Carnaval”.*

Als Solsonins també se'ls coneix com a Mata-Rucs per la tradició de penjar la figura d'un ruc des del campanar de la Torre de les Hores durant el Carnaval. La cançó insigne del carnaval conté els següents versos: *"A Solsona bona gent, a Solsona bona gent / Si no haguéssim mort el ruc, si no haguéssim mort el ruc"*.

La relació del Roger amb els gegants de la seva ciutat no s'acaba aquí, és l'autor de la música del "Ball del Tòfol Nano", un dels gegants bojos de Carnaval, i va ésser geganter d'honor l'any 2010. Seguidament reflexiona que va representar per ell aquesta efemèride:

"Home, el reconeixement de Solsona per mi és molt important. Jo crec que com molts altres reconeixements el que et reconeix un grup de gent o una comunitat no només que hagi fet bé una cosa sinó un amor cap a ells. Que això ho has fet tenint-los en compte a ells sinó per què t'ho haurien de reconèixer. En el moment que faig un disc veuen que jo no m'amago de la meva solsonitat sinó que penso amb ella, a la meua manera, no vull representar-los a tots ells, és evident que no estic representant Solsona eh? Però en el moment que ells veuen que jo em sento orgullós, ells noten que jo em sento orgullós d'ells i d'on sóc, la comunitat també sent que s'ha de sentir orgullosa. Jo ho he sentit molt així, eh? Quan un artista el que fa és cagar-se sempre amb el seu poble lo normal és que el seu poble no li faci reconeixement".

3- OBRA

"Roger Mas és un gran boletaire. De tant en tant hi ha algú que segueix la bola, però són pocs els que gosen expressar el seu bolet amb totes les seves conseqüències". (Jaume Sisa, entrevista revista *Enderrock* "Rock Col·lecció", núm.11: pàg.22). Quan en Sisa diu bolet, es refereix a una cosa que surt en un lloc sense saber ben bé per què, i que penses, què hi pinta això aquí?

L'objectiu d'aquest apartat és el d'intentar donar una resposta a aquesta pregunta a través de la seva obra. No es tracta de fer una dissecció minuciosa de tota la seva discografia sinó més aviat de mostrar quins són els grans temes que la configuren. Quina manera té d'abordar-los, des de quin punt de vista i amb quins recursos i en quin context. Per tal de fer possible aquest anàlisi i mirar d'arribar a unes conclusions

consistents s'ha segmentat l'estudi segons els següents eixos: *Natura-paisatge, indrets-localitzacions, expressions-mots, tradicions, músics-col·laboradors, política-pensament*. Metodològicament he introduït en el relat opinions de les entrevistes realitzades a professionals del món de la cultura i en particular de la música.

3.1 NATURA - PAISATGE

Tota la seva obra fa referència a la natura i al paisatge que té a mà. A vegades d'una manera molt explícita, fent descripcions literals del que veu, sigui una obaga, sigui un bosc d'alzines o siguin falcons volant; d'altres vegades per situar-hi històries fantàstiques, imaginades o somnis d'onírica visió. La natura és sempre la mateixa, tot i que canvia constantment canvia poc en essència, però la percepció que ell en té, la manera de sentir-la, i d'utilitzar-la en les seves cançons evoluciona. Ara bé, això no vol pas dir que sigui una transformació lineal de no retorn, sinó més aviat un anar afegint arestes que ens ajuda a fer-nos un retrat *cubista* del personatge.

El seu primer disc *Les flors del somni* (1997), conté un subtítol per a cada cançó, que correspon a una flor diferent amb la seva simbologia, per exemple: la flor de vida, la flor del desamor, la flor de l'èxtasi, la flor del pecat o la flor de la redempció. La primera cançó "La dansa del bosc" és ja una declaració d'intencions, poblada de plantes i animals, de visions bucòliques però també brutals. Al Roger sempre li ha agradat molt la dialèctica dels oposats. A les seves cançons es posa de manifest el que és realment el paisatge i el que voldria que fos. Ell veu el paisatge com un sincretisme entre un espai físic i un espai mític, encara que en el seu imaginari té més pes la mistificació que no pas el que realment és. A voltes descriu un món fantàstic d'inspiració natural, el món real no és tan poètic. La seva fantasia sempre ha anat lligada al seu espai natural, i aquest sempre ha estat el del Solsonès i no pas un altre.

Pel Roger a nivell vital és molt important el fet de prendre distància de Solsona i això és una cosa que a nivell professional ho té cobert ja que constantment es mou pel territori català. Tal i com ell mateix reflexiona:

"La gràcia que tinc és que no pateixo cap dels defectes que pugui tenir una persona que viu a Solsona o en un lloc com Solsona, un lloc relativament petit on socialment hi ha l'oferta que hi ha. El paisatge no es viu igual, no és el mateix pel que està cada dia fent el papallona voltant per aquí i per allà que pel

que hi viu cada dia, la relació és molt diferent. Jo ho puc mistificar una mica més. Jo pateixo poc el territori i el disfruto”.

Al llarg de la seva producció artística hi trobem referències constants al món natural, a continuació en podem veure alguns exemples:

El món vegetal: Roures, belladona, boix, bolets, freixera, líquens, molsa, oliveres, campanetes, alzines, cirerer, auró, pi, roser, timó, camamilla, xiprers, etc.

El món animal: Tritons, astoret, mussols, voliac, llimacs, àligues, cargol, cabrotes, voltors, ovelles, papallones, picots, corbs, escurçons, porcs fers, llangardaixos, rossinyol, serp, etc.

El paisatge: Corriol, tartera, vall, boscos, carena, muntanyes, obaga, antigues masies, cova, cul de riu, prats florits, rierol, balma, barranc, jardí, hort, verger, cinglera, poblet, etc.

Però, com viu el Roger el paisatge? Què hi busca? Què hi troba?:

“Tinc mania classificatòria, la meva relació amb el medi natural és així, o sigui molt bucòlic i molta hòstia a l'hora de les cançons però a l'hora de la veritat la meva relació amb el medi és quina espècie és, quina subespècie, la geografia, la distribució, el mapa de distribució, on posem les coses a lloc, per què aquesta espècie està emparentada amb aquella, per què hi ha aquesta pluviometria anual, darrere d'aquesta muntanya hi ha aquella, per què aquí hi toca el sol. A mi el que m'encanta és això. És que un món com aquest que tothom et diu que no serveix per res, fins i tot la mateixa gent del país et diuen que no serveix per res aquest paisatge que tenim, a mi em continuï sorprenent. Això no és la selva, no és la sabana, vull dir, la biodiversitat almenys amb espècies impactants no és tant, i que en canvi et pugui seguir sorprenent. El que passa que em sorprèn a mi perquè tinc aquesta mania, en canvi una persona normal suposo que es mira el bosc i hi veu quatre pins i ja està”.

En cançons com “Llums de colors”, el seu primer èxit que li suposà guanyar el premi que li obriria les portes per començar una carrera, fa una descripció psicodèlica dels suposats efectes al·lucinògens pel consum del bolet amanita muscària:

“Llums de colors, estrelles al cel, rams de flors, gerres de mel / Teixons i falcons, trons i escurçons, ponts i pinyons, moixons i llobatons. Tritons i

pendons, coloms i gatons, suaus petons entendreixen el fons / Llums de fofens, escales al cel, viatges eterns a cavall d'estels. Màgics bolets, sagrats esperits, revelen secrets del fons de les nits”.

En Roger entra en contacte amb el món dels enteògens a través del llibre *El bolet i la gènesi de les cultures* (Fericgla, Josep M., Atlafulla, 1985). Per posar un altre exemple de la natura com a inspiració podem fixar-nos en “Kahoté” (1997) , una altra cançó primerenca, on per descriure el que li suggereix l'estimada utilitza altre cop elements naturals. *“Intuint el teu jardí, la rosa, el clavell i el narcís, vaig alçar-me de bon matí, el timó, el ginebre i l'anís”*.

Quan reflexiona sobre els seus inicis i la seva relació amb la natura en Roger reconeix que quan va començar era jove i molt bèstia, i la seva relació amb la natura se l'imaginava més radical, vivint com un ermità, una casa enmig del bosc, com en una república independent. Més tard però se'n va adonar que a mesura que et fas gran és una negociació constant sinó la solitud seria norma. I li agrada la solitud però ell sol contra el món no. Tots necessitem amor i comunicar-nos, tocar-nos, relacionar-nos.

El seu ull, els seus sentits, estan connectats amb l'entorn, i aquest li serveix per alimentar-se de referents i simbologia. Recursos que adés i ara utilitza a les seves composicions i li serveixen per descriure els seus sentiments i les seves sensacions. La cançó “La ciutat de l'Astoret” (2005) conté els següents versos: *“Començava l'estiu i vaig caure en el regne de la Clemàtide Vidalba . El vent ondulava el gra i reproduïa el so de la serp verda en arrossegar el seu cos sobre el formigó”*. Les serps són molt importants per ell, és una presència molt poderosa. Li demano quina seria la seva particular magdalena proustiana –fent referència a l'obra “A la recerca del temps perdut” de Marcel Proust (1871-1922) i en concret al volum I “Pel cantó de Swann” -, es tracta d'identificar un objecte o alguna cosa o una sensació que et transporta a la infantesa o a l'adolescència, per exemple, a partir dels records que t'estimula: *“ Em passa amb les serps a mi. És com un fil conductor, és una cosa molt excepcional veure una serp i em remet a totes les vegades anteriors. És un moment de màxima intensitat i que et provoca salts en el temps”*. Els escurçons és la cosa més profunda que pot sortir en un somni seu, diu que simbolitzen la consciència, la força, l'energia.

Mas domina el llenguatge. El periodista cultural Guillem Vidal diu *“un dels cantautors del país que millor juga amb les paraules. Té, a més, la veu més bonica de la seva generació”*. A la cançó “Ninadorm” (2003) fa la descripció gairebé impressionista d'una

obaga –de l'època que treballava a la casa de colònies de Can Joval, a Olius, de monitor-, tan habituals a la comarca:

"Costa avall per senders de molsa, les branques bronzint les galtes, tibada la pell rosada i freda. / Els peus s'enfonsen en la catifa obaga fins a trobar el pla en pendent, estamordeix la llum la rasa del vespre. / Dorm, dorm, nina, dorm. / S'hi coneixen els dits de l'auró roig, estesos, morts, sobre l'aigua invisible, els bolets s'alcen com espelmes celestes. / Sobre una gran roca un jaç de líquens trompetes acull fulles de pi, roure i boix".

Xavier Guitó, músic de Berga i mà dreta musical del Roger, posa en relació la capacitat de Mas com a artista creador d'un univers propi amb el paisatge que l'aguanta:

"...i això m'enllaça amb l'orografia del nostre petit país, Catalunya... com més complexa és l'orografia d'un lloc, plena de racons i raconets, balnes, rieres i rierols, gorgs petits i bagues immenses, més complexa i tancada (entenguem tancada com a suma de poc comunicativa, certament introspectiva, intimista però àdhuc obtusa, tot i que també extravertida i amable...) és la gent que hi viu. I Catalunya n'és plena, de racons així. i també de muntanyes impressionants i úniques, i platges i ciutats, que configuren la manera de ser de les persones. Aquesta riquesa de contrastos em recorda la fusió en la música, i també la diversitat d'estils que el Roger toca".

A *Les cançons tel·lúriques* (2008), disc on musica poemes de Jacint Verdaguer del llibre *Al Cel* hi adapta cançons tradicionals de la Catalunya interior, la natura es transforma. La voluntat de transcendir del poeta i la manera de sentir romàntica prenyen el disc d'una força sobrenatural i hipnòtica. El quasi panteisme del poeta l'aproxima a Mas, que s'hi pot trobar reflectit en la natura. La magnificència de la naturalesa, la força, la immensitat.

En els primers discs trobem potser una natura més bucòlica, d'alliberació, un espai lliure on desenvolupar-se, més en la línia naturalista de Jean-Jacques Rousseau (1712-1778), més folk, en canvi en els darrers potser s'acosta més a l'ideal romàntic de natura. Una natura amb una força devastadora, il·limitada, que empetiteix l'home, però alhora un espai on projectar els sentiments i les fantasies. Un bon exemple podria ser el "Tema d'Isàrnia" de l'àlbum *Les cançons tel·lúriques*, un tema molt èpic, que té molta força - Isàrnia és un món paral·lel inventat on refugiar-se, que conté el

paradís i l'infern alhora. La lletra és en isarniu i diu *“Nosaltres som Déu, nosaltres la força, nosaltres la llum”*.

Símbol d'Isàrnia. Extret de l'interior del llibret del disc *Les Flors del somni*.

3.2 INDRETS - LOCALITZACIONS

Al finalitzar la segona entrevista li demano si em podria signar alguns dels seus discs. Els trec i els poso damunt la taula. Els agafa, els remena, els mira. Finalment es queda a les mans *Les cançons tel·lúriques* i veient la foto de la coberta i contracoberta exclama: *“És que això noi és l'hòstia, aquest paisatge és brutal”*. La localització és en un punt més amunt del Cap del Pla, terme municipal de Lladurs, prop de Solsona.

Les cobertes d'alguns dels seus discs, igual que els videoclips, fan referència a indrets del Solsonès. Al videoclip de *“I la pluja es va assecar...”* (2003) el Castellvell de Solsona, que domina el poble des d'un turó, és una imatge omnipresent. A *“Caminant”* o *“Anem”* (2008) ho són els boscos, les muntanyes i els prats prealpins. I a *“Bolígrafs, naus, rodes”* (2010) hi ha una pluja d'imatges amb flora, fauna, localitzacions i imatgeria de la comarca.

El seu guitarrista habitual, Ivan C.Dach, músic solsoní, a la pregunta de si creu que la seva obra reflecteix d'alguna manera el seu vincle amb el paisatge de Solsona i el Solsonès, respon: *“I tant que sí. El paisatge és present en moltes de les seves cançons, forma part de la seva existència més bàsica, i es nota”*. A les fotos de l'àlbum *Casafont* (1999), hi trobem el paisatge del bosc d'Isanta, un dels pocs boscos clímax –on s'hi nota poc la mà de l'home– del Solsonès. La cançó *“I”* diu: *“És de nit a Isanta, / milers de campanetes / repiquen la fosca / la lluna coberta / per un tèrbol*

missatge". Casafont és una antiga casa de pagès propietat de la família del seu amic i col·laborador Ramon Pujol, situada al terme municipal de Navès sota el peu de l'espectacular cinglera de Busa. En aquesta casa hi ha gravat dos dels seus discs, *Casafont* i *A la casa d'enlloc*. Mentre el primer el gravaren amb precarietat de mitjans, pel segon ho feren en un estudi de gravació professional construït uns anys després i ubicat just al costat de la vivenda.

A la cançó "Si s'apartessin els núvols..." (1997) fa una descripció del panorama que es divisa des de Casafont: *"Des del balcó de Casafont, / la lluna sobre Busa, / la broma prenys la vall, / i el cel és net i un núvol orfe"*. També hi trobem referències a la Vall d'Ora i els boscos de la Selva: *"Des dels boscos de la Selva, / el sol a l'Aigua d'Ora, / crema la llum cada fulla, / tres camins porten al riu. / Savis rojalets / voregen cingles de sacre erecció, de dia tot s'aguant / fins que res no s'aparti"*. En relació a aquest paisatge el musicòleg Oriol Pérez i Treviño argumenta: *"He entès (uso un verb inapropiat, potser seria millor captar o aprehendre) el que em volia dir a Les cançons tel·lúriques caminant pels boscos del Solsonès i per Busa. La seva música és allò"*.

El vincle del Roger amb el seu entorn no es redueix tan sols a allò que figura a les seves cançons, sinó que a més coneixem alguns detalls sobre la gestació d'elles relacionades directament amb la seva orografia. Així per exemple "La capsa de cotó" del disc *Les flors del somni* està composta en el cap de roca de la Borda, molt a prop de Solsona, amb unes vistes espectaculars sobre els voltants de la ciutat. O "D'un cop sec al cony" (1999), en un indret anomenat les Set Alzines, un lloc tel·lúric a 1200 metres des d'on es té una vista privilegiada del territori. I encara podem trobar-ne un altre exemple a "El rei de les coses" (2005), que fou en un moment de crisi personal en que es refugià en la solitud. Tenia moltes coses que fer amb ell mateix i ho havia de fer sol, i anava cada dia a veure la posta de sol prop de la Creu del Codó, a coll de Jou. La frase *"Un mar de boira on s'emmiralla el sol cobreix totes les valls d'un país inventat"* descriu l'increïble panorama que s'hi pot veure els dies que la boira es queda estancada a la vall. Tot això sense passar per alt que bona part del disc *DP* es va gravar als baixos del Palau Episcopal, en una sala gòtica amb volta de pedra— antic celler— amb una acústica molt particular.

Continuant amb referències concretes a les cançons a indrets de Solsona o el Solsonès, al disc *En el camí de les serps i els llargardaixos blaus fluorescents cap a la casa de vidre de la Senyora dels guants vermells* (2001), hi podem llegir: *"Jo sempre vinc de l'hort. Jo sempre passejo pel vall calent"* ("L'hort"). El passeig que voreja la

ciutat emmurallada pel cantó del sol ixent es conegut pels solsonins com “*el vall calent*”, de la mateixa manera que la part que dóna al nord s’hi refereixen com a “*vall fred*”. A la cançó “Dóna’m vida” (2003) quan canta “*Les nimfes s’esfumen entre els núvols de la fàbrica de guix*” pensem en la Knauf, una fàbrica de guix situada en un indret magnífic al terme municipal de Guixers a la Vall de Lord.

Un dels referents més clars a Solsona, citat per molts dels entrevistats, el trobem al disc *Mística Domèstica*, a la cançó “La cuca fera”: “*I pujo per la carretera, / quin llamp de cel que hi ha a Solsona! / i és que vinc de Barcelona, / i la cosa no tenia espera* “. El final de la cançó ens situa a la balma de Ca la Rita a la Roca Canalda, al nord de la comarca. Encara al mateix disc, a la cançó “La ciutat de l’Astoret” podem sentir “*Guaita les meves arrels: són la meva presó. / Guaita la meva presó: són les meves arrels*”. El nostre cantautor subratlla durant l’entrevista que mantenim:

“Això és una sensació que vaig tenir a la recta del Pi de Sant Just- al costat de Solsona- tornant després de quinze dies d’estar a Barcelona i al veure les muntanyes vaig sentir una tristesa perquè vaig veure que si el meu centre vital no el podia tenir aquí doncs que no. Vaig intentar viure a Barcelona però vaig veure que no. Jugar a Barcelona sí, però el meu llit, el meu lavabo on anar de ventre a Solsona. I hi ha una altra cosa, quan hi vaig baixar i vaig pensar que estrany que parlen la gent, vaig pensar, ui, som pocs els que parlem així”.

Durant la gravació de *A la casa d’enlloc* (2010) la seva dona, la Michela, està embarassada. A la cançó “Saltimbanqui” fa referència a aquest fet: “*Un saltimbanqui de tres polzades, filla de la font del Vermell*”. Aquesta font es troba a Odèn i es diu que la seva aigua és bona per la fertilitat femenina. La cançó s’inicia així: “*A la cabana del Vinyet, / la freixera s’estén al sol, / és temps d’arribar el primer fred, / a punt de marxa el rossinyol*”. El vinyet és el nom amb que es coneixen els camps que envolten la ciutat de Solsona.

Per finalitzar la tasca d’identificar la seva obra amb el territori valgui la reflexió que fa el Roger sobre la gravació del seu últim disc fins a dia d’avui. Li demano si la decisió de gravar el disc amb la Cobla Sant Jordi en directe al Teatre Comarcal de Solsona té un component romàntic o un gest d’ell cap a la ciutat que l’ha vist néixer, Mas s’explica:

“L’important era que sortís bé. El disc s’havia de fer en directe i era molt important que se sentís el públic. I calia trobar un lloc on es pogués fer dos o tres concerts. Aquí es podia fer més bé. No és un favor que jo faig a Solsona,

sinó que és Solsona que em fa un favor a mi. En aquest país a vegades es miren les coses així, en la llengua, en el territori, de que fem les coses a vegades... i això és treure-li valor penso. Quan tu vas en un lloc perquè et sembla que hi hauries d'anar, saps? Anem malament. Aviam anem malament, està bé fer-ho, però que té un valor el lloc. O sigui, jo ho vaig fer perquè era el millor lloc on fer-ho. És més *piropo* això que no pas que ho fes perquè...no sé si m'explico".

3.3 EXPRESSIONS - MOTS

"Roger Mas és com un tritó en perill d'extinció en un petit llac dalt la muntanya de Solsona". D'aquesta manera defineix a Roger Mas en Joan Pons, líder de la banda segarrenca El Petit de Cal Eril.

En el seu univers particular els tritons tenen gran importància, un amfibi al qual recorre de tant en tant per il·lustrar la seva lírica. En aquest punt s'exposen alguns dels seus recursos lírics autòctons per copsar la seva idiosincràsia solsonina. Fixant-nos en el que assenyala el crític musical Guillem Vidal podem veure com d'importants són aquests recursos locals: *"Roger Mas és un músic molt lligat al Solsonès. El que més reflecteix el seu caràcter solsoní, probablement, són les paraules, les expressions que utilitza"*.

A continuació s'enumeren algunes de les principals referències a expressions o mots lligats al seu territori:

- *Bogor*. De la cançó "Les maragdes" (*En el camí de les serps...*, Picap, 2001). Al Solsonès, paraula usada per designar el baf que produeix el vapor de l'aigua.
- *Gicar*. De la cançó "Rebequeria" (*DP*, K Indústria, 2003). Vol dir, deixar.
- *Naltres*. De la cançó "Rebequeria" (*DP*, K Indústria, 2003). Vol dir, nosaltres.
- *Fot-li xera, que saltin les xàldigues*. De la cançó "La caseta d'enlloc" (*A la casa d'enlloc*, K Indústria, 2010). Xera és el foc i les xàldigues són les espurnes.

- *Ara pla!*. De la cançó “Ara pla!” (*A la casa d'enlloc*, K Indústria, 2010). Expressió que utilitzava molt la seva àvia.
- *Endavant les atxes, foc a l'obaga!*. De la cançó “Foc a l'obaga!” (*A la casa d'enlloc*, K Indústria, 2010). Expressions molt utilitzades a Solsona. Volen dir, som-hi!
- *Porcs fers, voliacs i cabrotes*. De la cançó “La caseta d'enlloc” (*A la casa d'enlloc*, K Indústria, 2010). Significa porcs senglars, ratpenats i cabrotes.
- *Dones-llengot homes-gripau*. De la cançó “El dolor de la bellesa” (*A la casa d'enlloc*, K Indústria, 2010). Significa dones- llagost, homes-gripau.
- *Cul de rasa*. De la cançó “Les tres germanes” (*A la casa d'enlloc*, K Indústria, 2010). Significa lloc enforancat.
- *Cap de marge*. De la cançó “Benvinguts al cul del riu” (*A la casa d'enlloc*, K Indústria, 2010). Punta d'un límit, d'una vora d'un terreny.

Tenint en compte que la seva identitat artística està configurada per elements força locals – tant pel que fa a les expressions, com al paisatge, o a referents culturals- , li plantejo la qüestió de fins a quin punt és la llengua una barrera territorial, física, pel seu art:

“Home i tant. Clarament. El que et deia abans, pels que l'important és fer música i que la guitarra faci *clinc*, el baix *clanc* i el xilòfon *pum*, i això sol té un interès, aquests no tenen barreres. Jo faig cançons. Hi ha un cinquanta per cent que és universal, ho pot entendre qualsevol. Aquí ningú escolta cantautors txecs, ni danesos, ni suecs. És una anomalia en tot cas”.

Una anècdota divertida i prou gràfica de la importància de les paraules per en Roger l'aporta en Joan Pons. Li pregunto què podria explicar de l'experiència de gravar amb Mas la cançó “Decapitació II” – un poema de Pere Quart musicat- pel disc *Vol i Do!* (2010) de la banda de la Segarra: “ *Ell estava molt preocupat en entendre totes les paraules que hi havia en el poema, vam haver de trucar a la meva germana perquè busqués al diccionari...”bleixa” diria*”.

Com a colofó per fer palès aquest seu lligam amb les coses de la terra veiem què respon el periodista cultural d' El Periódico de Catalunya, Jordi Bianciotto, a la pregunta de si creu que la seva obra reflecteix el seu vincle amb Catalunya:

“Així com hi ha artistes, sobretot en el pop i el rock, ‘deslocal·litzats’, Roger Mas no seria explicable sense l’existència de Catalunya. Tota la seva obra està lligada a referents geogràfics i culturals catalans: tradicions, llegendes, misticisme, literatura, fins i tot el cultiu d’un registre de llenguatge genuí, que no és, com sovint veiem en altres artistes, una simple translació al català d’un lèxic castellà. Roger Mas s’alimenta de les essències culturals i es projecta no ja al món sinó a una transcendència còsmica a partir d’aquest localisme radical”

3.4 TRADICIONS

“Roger Mas ha fet la seva gran aportació quan ha integrat la tradició. Quan ha fet dels seus orígens el seu present i la seva potència creadora. Crec, en sinceritat, que Mas ha entès que aquell que s’aparta de l’origen, el que no accepta la seva tasca que és una exigència espiritual, actua contra l’origen. Aquell que actua contra l’origen no tindrà cap present, ni avui ni demà. M’agrada pensar que això és el que aporta el Roger Mas des del seu Solsonès natal”. Oriol Pérez, musicòleg.

Si ens atenem a les respostes obtingudes als qüestionaris, fetes sobretot a conciutadans seus, hem de pensar que l’Oriol Pérez té raó amb el seu plantejament. La majoria de gent reconeix com a obres cabdals *Les cançons tel·lúriques* (2008) i *Roger Mas i la Cobla Sant Jordi Ciutat de Barcelona* (2012). Aquests dos discs són els treballs més arrelats al país i a la tradició.

A *Les cançons tel·lúriques* hi figuren: “Goigs de la Mare de Déu del Claustre de Solsona”, “Contragoigs de la Mare de Déu del Claustre” i “Recontragoigs de la Mare de Déu”; i “Ball de Gegants de Solsona”. Als goigs de la mare de Déu s’hi explica la llegenda d’aquesta verge tant estimada pels solsonins. És interessant veure la relació que es pot establir entre els goigs, els contragoigs i els recontragois si ho comparem amb els gegants de Solsona tradicionals i els de Carnaval o gegants bojós. Manel Casserras, mestre geganter, explica que els gegants de Carnaval són una burlesca dels gegants tradicionals i fan burla de l’ajuntament i de la tradició de Solsona. Com a exemple posa que els gegants clàssics són esvelts i que en canvi els gegants bojós

són corbats. De la mateixa manera les figures tenen els seus equivalents, així el tradicional drac es converteix en una draca, el gegant principal en el gegant boig, l'àliga en el xut, etc. I en Roger Mas fa una cosa semblant amb els contragoigs i els recontragoigs, juga amb la música dels goigs fins a la paròdia.

La "Muixeranga" és un tema tradicional procedent del País Valencià; a Algemesí (Ribera Alta) és on està històricament més arrelat, documentat des de l'any 1724. Comparsa, danses i castells participen de les processons religioses de la festivitat de la Mare de Déu de la Salut. Aquesta composició inclosa en el disc amb la Cobla Sant Jordi Ciutat de Barcelona, té tota la força de la tradició, és com un rèquiem nascut de les entranyes de la terra, amb tota la solemnitat per les alegries i penes viscudes. Mas, va sentir la necessitat de posar-hi lletra i fa un recitat de la successió numèrica de Fibonacci al damunt:

"És una successió de Fibonacci a tres bandes. Perquè realment som tres, és una sola nació però som tres pobles que van a la seva, anem cap a l'infinit, cap algun lloc, no morirem, però noi... Fibonacci per què, perquè és quelcom positiu, bonic, és una proporció àuria, representa que és una cosa positiva".

El seu funcionament és el següent: una successió de nombres cadascun dels quals està format per la suma dels dos nombres precedents (0,1,1,2,3,5,8,13,21,34...). Per tant, la seva particularitat és que ho desproporciona tot, ja que passa d'una incidència mínima a un desenvolupament d'una magnitud desorbitada.

3.5 MÚSICS - COL·LABORADORS

Al llarg de la seva carrera en Roger sempre s'ha sabut envoltar de col·laboradors de confiança. En aquest sentit podríem dividir la seva obra en tres blocs. Per una banda els tres primers discs on la majoria de músics eren amics de Solsona a part de la inestimable ajuda de Luis Paniagua, que aporta a la música influències orientalizants amb la presència de múltiples instruments exòtics com la guimbarda, el sitar o la dilruba. . Al bloc format per *DP*, *Mística Domèstica* i *A la casa d'enlloc* experimenta amb gent procedent de diferents llocs i diferents sensibilitats, i en general podem parlar d'una estètica pop/rock força convencional a nivell musical. Podríem dir que la seva banda clàssica, vigent a dia d'avui és la formada per Josep "Pinyu" Martí a la bateria, Arcadi Marcet al baix, Xavier Guitó al piano i Ivan C. Dach a la bateria. Cal

destacar però el paper de Ramon Pujol, un amic de tota la vida, professional del món del so, que ha estat una figura important al llarg de pràcticament tota la seva discografia. L'últim bloc seria el format per *Les cançons tel·lúriques* i el treball amb la Cobla, que com a característica principal guanya molt pes la tradició i els instruments de la cobla com les tenores, els fiscorns o els clarinets.

Bàsicament la seva música és una combinació de la cançó d'autor catalana i europea amb un rerefons de pop/rock procedent dels països anglosaxons. En paraules del crític musical Jordi Bianciotto: "És hereu de la tradició de la cançó catalana (la peça "La caseta d'enlloc és il·lustrativa"), però particularment de les personalitats més excèntriques, en un sentit literal, com són Pau Riba i Sisa. A la seva obra fon aquestes influències amb moltes d'altres: reflexos d'un cert rock obscurantista, de The Doors a The Velvet Underground, i de la cançó italiana més severa, com la de Fabrizio de André. Utilitza un llenguatge literari i musical que és culte però també pot ser estripat. Mas diu que li agrada la barreja de sofisticació i primitivisme de les cobles, i penso que aquests paràmetres es troben també a la seva obra".

Tal i com ja s'ha comentat, la majoria de les fotografies de les cobertes, contracobertes i interiors dels discs són captades al Solsonès i en la majoria dels casos l'autora és la germana del cantautor, la fotògrafa Xell Mas.

3.6 POLÍTICA - PENSAMENT

Roger Mas no es fixa només en el que passa a la seva comarca sinó que és un artista sensible al que passa a nivell global. Li plantejo que en pensa de la demanda que fa alguna gent sobre el fet que els artistes s'haurien de posicionar políticament, i més en moments com l'actual de profunda crisi econòmica i política. Em respon, amb certa vehemència, que quan algú planteja això el què està dient és que t'has de posicionar a favor seu. O estàs amb mi o contra mi. Li molesta molt, diu. "*Que no et posiciones quan fas una cançó?*" es demana en veu alta. "*Que hem de sortir amb la bandereta?*". "*Una altra cosa és quan la política està prohibida*". Faig un incís per parlar-li de l'època de la nova cançó i el famós escrit de Lluís Serrahima "*Ens calen cançons d'ara*". En aquest cas va haver-hi gent del món de la cultura que no eren músics, com per exemple Josep Maria Espinàs, que van gravar cançons per donar suport a la cultura catalana i al país. Mas respon: "*Això és bonic. "Ens cal", no "T'has"*". "*Abans hi havia un enemic comú, era inevitable anar a la una*".

Al disc *A la casa d'enlloc* (2010) hi ha una cançó “Tanco els ulls / Obro els ulls” on critica la gent que és més papista que el papa. Aquella gent que pensa que si no comparteixes la seva manera de veure les coses estàs equivocat. La lletra diu:

“N'estic fart, / del nihilisme urbanita, / de les ulleres de pasta, / dels setciències de bar / i de l'orgull pagès. / No en puc més, / de les mentides dels progres / dels rancis de l'altra banda, / dels gurús orientals / i dels profetes del canvi climàtic. / Tanco els ulls i només veig voltors”.

L'any 2012 participa a la festa institucional del 11 de setembre al Parc de la Ciutadella de Barcelona i llegeix un dels seus extractes preferits de l'obra d'en Francesc Pujols *El concepte general de la ciència catalana*, que diu: “ *Els grecs van donar la bellesa al món, l'estètica; els romans, el dret i els catalans, la veritat. I el món ens estarà tan agraït que per això ho tindrem tot pagat*”. El músic i estret col·laborador de Mas, Xavier Guitó, opina que la funció del Roger hauria de ser: “*una mena de càrrec d'ambaixador cultural mundial itinerant...*”

Ja hem vist que pel Roger les coses són com són, i la realitat és una i la que ens explica a través de les seves cançons no sempre coincideix, li demano quina creu que és la funció de l'art:

“L'art té la funció de transcendència i entreteniment, funció de coneixement i de desembussar coses, mirar-se les mateixes coses de sempre i presentar-les diferent. Veure les coses des d'un altre punt de vista, té una funció pràctica. L'art és un joc, és un món paral·lel. La sublimació del llenguatge, la realitat és una cosa que nosaltres no podem conèixer. Les nostres formes de llenguatge fan que ens puguem comunicar, però el llenguatge té unes limitacions i la poètica de l'art és superar aquestes limitacions. L'art és l'avantguarda de la comunicació humana”. Ja ho deia el filòsof alemany Theodore W. Adorno (1903-1969) : “*L'art és la màgia alliberada de la mentida de ser veritat*”.

Algunes de les seves cançons tenen un alt component oníric, com si provinguessin de l'inconscient freudià. Per exemple de la cançó “D'un cop sec al cony” (1999) diu que se li va estampar la lletra a la part de dins del crani al llit estant, en un estat entre el son i la vigília. Una altra mostra podria ser “La Senyora dels guants vermells” (2001), on la lletra és la transcripció literal d'un somni. Veiem-ne un fragment:

“ Me’n vaig a esquiar pell amunt i pell avall de la Senyora dels Guants Vermells i jo ja ho sé que ella és un Cony Còsmic. Però és que no és sinó aquest el darrer anhel: m’esmunyiré per entre les seves cames i em ficaré per dins la Caverna Original, primer els dits, després les mans i els braços i el cap, després el cos, les cames i els peus, i carn endins, m’obriré camí cap a la dimensió definitiva de les coses. I si torno seré un altre”.

Diu el Roger que es tracta de la mare del món, la porta que comunica la vida i la mort, el ser i el no-ser. Per ell la mort és moviment.

A les composicions li agrada sobretot el pes i el drama, i les tragèdies de veritat on no hi ha culpables, molt desgarrades. Afirmar que la majoria de les seves cançons no són especialment alegres i que vivim en un món on per sort no patim molt. Conta que amb perspectiva històrica fins fa quatre dies ens matàvem a bufetades, hi havia molta crueltat i injustícies. No li agrada que les cançons parlin de quotidianitat, la poètica del dia a dia ja la viu. I vol que les cançons ens entrenin per experiències brutals, una mica en la línia de la catarsis aristotèlica. Apunta que en aquest territori no fa tants anys s’hi han patit les guerres carlines i la Guerra Civil, i que hem de treballar per mantenir aquest món que tenim, que no és pas tan normal.

Un element molt important per ell és el misteri, creu que les coses n’ han de tenir, i això és el que intenta fer amb les seves cançons. En el seu procés creatiu hi ha part d’ofici i part d’inspiració, però té més pes el treball, ja que la majoria de cançons simplement per les muses no haguessin sortit mai. A les cançons parla de coses importants com coneixes un mateix o com funciona el món, però també tenen una funció terapèutica, sense oblidar un component de diversió, de fugir de l’avorriment, que junt amb la solitud defensa com a grans motors de la creativitat.

La dona és i ha estat omnipresent a tota la seva obra. És interessant veure com ha anat canviant la seva iconologia per tal d’afegir nous significats al significant. Així per exemple a “Kahoté” representa un amor enverinat, a “Janina” el desig i a “Les tres germanes” la temptació. A la cançó “Michela” hi veiem un amor sincer, gairebé idealitzat, potser el *llir entre cards* d’Ausiàs March (aprox.1400-1459), i als “Goigs de la Mare de Déu del Claustre de Solsona” una representació de l’amor universal de la mare terra cap als seus fills. En canvi a “El dolor de la bellesa” utilitza una simbologia que l’apropa als surrealistes. La cançó mostra la dicotomia entre el *jo* ordinari i el *jo* extraordinari. La nina/dona de la cançó, aquest element femení, aquesta cosa externa,

per ell sempre és una dona, com pels surrealistes, pels quals l'alteritat estava representada pel costat femení. La nena que va corrents pel camp representa la consciència que l'hem deixat anar i que quan torna ja no la reconeixem, per això la lletra diu *“La nena està corrent pel camp. / La porta oberta, bat a bat. / I ja ho sabia d'altres cops, / que quan l'obres ets un. / I ja ho sabia d'altres cops / que qui torna ja no ets tu”*.

Li agrada molt la dialèctica dels oposats i al títol de la cançó hi ha l'associació dolor-bellesa. No és pas cap oxímoron. Pot guardar certa relació amb el decadentisme decimonònic i la lluita per uns nous ideals en contra de la moral burgesa. Aquesta corrent busca l'evasió de la realitat i enllaça amb el romanticisme i la creació de móns idealitzats paral·lels lligats a una extrema sensibilitat i a l'inconscient. Si ens fixem en la idea de bellesa de Charles Baudelaire (1821-1867) veiem que estava relacionada amb el dolor, ja que pensava que si ens atrau tant la bellesa és perquè no és el més habitual en l'estat natural de les coses i per tant quan entre tot el dolor sobresurt una cosa que estèticament ens interpel·la els sentits, ens subjuga.

Seguint amb aquesta mateixa línia, el tema “Volant” diu *“Neix la nit i el dia al mateix temps, / mig cel de sol, mig cel de lluna”* o *“He vist la lluna a les muntanyes i als boscos a ple dia, / no em calia pas volar per trobar-la i abraçar-la. / Em deixo caure al paradís, en aquest món, / no cal volar per ser lluna, no cal ni somiar”*. El paradís és aquí, ja no cal somiar paradisos perduts, podríem fer un símil amb la mort de Déu de Friedrich Nietzsche (1844-1900) i la voluntat de poder que desencadenarà el naixement del superhome.

Arribats en aquest punt seria interessant conèixer el seu sentiment religiós:

“Home, jo com deia Pujols més religió i menys moral. Penso que la religió s'ha d'ocupar de l'espiritualitat, jo crec que s'han de separar bé els poders diguéssim, la religió no s'ha de ficar en la vida tant com s'hi intenta ficar, almenys a Espanya, amb la vida de les persones. La religió s'ha d'ocupar del sentiment de transcendència, de l'espiritualitat, s'ha d'ocupar dels morts, dels naixements, d'aquestes coses importants, i de fer comunitat també. Jo crec que hi ha un excessiu de moralitat. L'espiritualitat i el misticisme jo crec que a l'església catòlica hi tenen molt poc lloc. Les persones que tenim preocupacions espirituals ens és molt difícil trobar resposta en l'església catòlica”.

4. CONCLUSIONS

Al plantejar com a treball fi de carrera *Roger Mas i el territori* ja quedava força clar d'antuvi que un dels objectius principals seria el de buscar les sinergies que hi pogués haver entre la seva obra i el paisatge del Solsonès. Aquest paisatge entès segons els postulats de la geografia humanística, en els quals conté una gran càrrega cultural: *"El paisatge és el producte característic i concret (però no estable) d'un seguit d'interaccions complexes existents entre una comunitat humana inserida en un context cultural determinat i un escenari natural"*. (Diversos autors. Montserrat Pallarès; Antoni Francesc Tulla (coord.). *Geografia Regional* (2008) . "Teoria i mètodes de la geografia regional" (pàg. 45). Barcelona: UOC).

Amb la finalitat d'intentar copsar la influència del territori sobre les creacions del Roger s'ha dut a terme un treball de camp focalitzat a la comarca del Solsonès. La principal eina d'investigació antropològica ha estat l'observació participant, tenint en compte que l'objectiu principal és: *"la investigació basada en la interacció social entre l'investigador i els informants en el milieu (mitjà) d'aquests darrers, i durant la qual es recullen dades de forma sistemàtica i no intrusiva"*, segons S.J. Taylor i R. Bogdan. (*Etnografia*. (2004). Diversos autors. Joan J.Pujadas (coord.) "L'etnografia com a pràctica de camp" (pàg. 9). Barcelona: UOC).

Davant la pregunta feta a conciutadans seus sobre si la seva obra reflexa d'alguna manera el seu vincle amb Solsona i el Solsonès, aquestes foren algunes de les respostes obtingudes:

"Sí, és molt Solsoní. Viu totes les coses de Solsona. De les petites coses que va agrupant en fa coses meravelloses". (Mestressa "Cal 65", espardenyeria artesanal).

"Em sembla que sí, té aquesta cosa de calma pròpia de la gent. La imatgeria i bellesa del país. Un ús del color i una manera de ser". (Arxiver municipal, mossèn Enric Bartrina).

"Sí. És molt arrelat amb música i folklore. Que ho sent i ho porta a dins. Hi ha també aquella part sentimental". (Mestre geganter, Manel Casserras).

“Sí, molt. No perd la “e” al cantar i té un llenguatge personal arrelat al territori: serps, llangardaixos, tritons, follets, fades, etc.” (Responsable “Llibreria Verdaguer”).

“Té moltes cançons que parlen de Solsona, dels seus costums, del seu paisatge” Jaume Vila, mestre.

“Totalment. En moltes de les seves cançons gairebé hi pots olorar el paisatge. Jo he estiuat durant molts anys al sud del Solsonès i almenys per mi les lletres són molt evocadores a nivell descriptiu”. Montse Duocastella, gestió cultural.

En el moment de definir el treball vaig escollir com a paraules clau: *cultura – paisatge – música – territori - identitat*. Tal i com es pot veure en aquestes cites aquests mots han sigut utilitzats pels entrevistats –per activa o per passiva- per definir el vincle del Roger amb el territori. Un aspecte que els solsonins tenen molt arrelat és el de les tradicions i el folklore, i tal i com s'ha posat de manifest pel Roger és un fet importantíssim. L'antropòleg Radcliffe-Brown (1881-1955) opina que les creences i rituals que expressen el valor social d'un fenomen tenen una doble funció: enregistrar mentalment la importància del fenomen en els éssers humans i crear un sentiment de dependència de la societat. Com a conseqüència d'això, les creences i els ritus són una manera de crear i mantenir els sentiments per a la supervivència de la societat. (Diversos autors. Josep R. Llobera (coord.) *Antropologia Social*, “El camp i el mètode de l'antropologia” (pàg. 12)). Barcelona: UOC.

La idea que en un món com el nostre –globalitzat i interconnectat mitjançant les TIC- la comunitat local segueix sent molt influent i determinant per les persones penso que s'ha posat de manifest al llarg de la recerca.

Una altra cosa que m'ha cridat l'atenció al llarg de la investigació és que una gran majoria dels entrevistats pensen que a en Roger no se'l valora prou a la seva terra. I ho dic en el sentit que tothom el coneix, que tothom sap qui és i l'identifica, encara que no coneguin l'obra saben que és un cantautor solsoní i tenen una lleugera idea del que fa. Sense passar per alt que aquest és un fet intergeneracional, tant n'han sentit parlar la gent més jove com la més gran (veure quadres comparatius als annexes). En aquest sentit un dels entrevistats em va dir que en general a Solsona tothom qui més qui menys el reconeix, a part de la gent castellana i la nova immigració. Potser una de les opinions més reeixides fou la de Bartrina: “*Se l'estima, valorar-se'l potser no prou.*”

Per lo que aporta se l'hauria de valorar més, aporta un coneixement cultural i paisatgístic difícil d'aconseguir".

Al llarg de tot el procés de recerca també s'han posat de manifest quins són pels solsonins els seus principals trets diferencials i l'aportació del territori al país: el dialecte, la rauxa, el paisatge, les tradicions i el folklore. Un exemple de la rauxa el trobem a les paraules de la Montse Duocastella:

"Els que conec, poc o molt, són els pagesos del sud del Solsonès. I són molt bona gent, discrets i tot i que de vegades pot semblar que tinguin llana al clatell no tenen un pèl de tontos. També són tossuts i de vegades esquerps i molt orgullosos de la seva identitat. Per posar un exemple: una de les festes principals a Pinós es celebra entre setmana, en dia laborable. Sé que un estiuejant va proposar al consistori de celebrar-la en cap de setmana amb tota la bona intenció del món perquè així vindria més gent... la resposta va ser ràpida i clara: Els que hi han de ser ja hi són".

Analitzant les respostes dels entrevistats en referència a la discografia del Roger m'agradaria destacar alguns aspectes que em semblen rellevants per les conclusions.(veure quadres comparatius als annexes). Primerament que els dos discs més valorats pels entrevistats són sense cap mena de dubte els treballs més lligats a la tradició i a les arrels: *Les cançons tel·lúriques* i *Roger Mas i la Cobla Sant Jordi Ciutat de Barcelona*. I això encara és més evident pel que fa a la gent *anònima*, no hi ha hagut ningú que cités cap altre disc que no fos algun d'aquets dos. Pel cantó dels professionals la cosa no ha estat tan aclaparadora però també són els treballs més apreciats.

La posada en comú de tota la informació recollida al llarg d'aquests mesos em fa concloure que per molta gent en aquest país les tradicions, les arrels i la memòria són coses molt importants. Potser aquesta sigui la causa que es valorin tant els seus discs més arrelats musicalment parlant i per altra banda les seves lletres que tant ens diuen de la seva terra.

Per finalitzar només concloure que sóc de l'opinió que al llarg del treball s'han pogut anar desplegant els objectius proposats i que les respostes obtingudes els han anat matisant i ampliant. I que potser per a futures recerques sobre aquest tema podria ser

interessant un estudi per identificar a través de les seves cançons les espècies de flora i fauna de la comarca i explicar-ne els hàbitats, les demografies i les localitzacions.

I no voldria acabar sense un petit homenatge al Roger en forma de cites:

“És curiós perquè no fa cançó reivindicativa tal i com la coneixem i en canvi escoltant la seva música et queda molt clara la vinculació amb Catalunya”. (Montse Duocastella).

“En Roger té dies molt bons i dies genials. És en aquests darrers que treu de dins els seus pensaments i t'adones que s'estima Catalunya com ningú. Amb tot, pot estar tot un concert sense obrir boca entre cançó i cançó i en surts orgullós de sentir-te part del mateix país” (David Güell).

“Poques vegades he sentit tan endins el país i amb tanta emoció com al final dels seus concerts amb la Cobla després d'escoltar “La santa espina” i d'acomiar-se del públic al crit de “Visca!” (Oriol Ladrón de Guevara).

L'autor del treball i en Roger Mas al parc de la Mare de la Font a Solsona.

5. BIBLIOGRAFIA

5.1 LLIBRES, REVISTES I ALTRES PUBLICACIONS.

- Balcells i González, A. (2006). "Història de Catalunya: Catalunya Contemporània" (Volum IV). *Història de Catalunya*. Editorial: L'esfera dels llibres.
- Bellmunt i Figueras, J. (1998). Devocions Marianes Populars: El Solsonès. Editorial: Pagès editors.
- Blacking, J. [1973] (1999). Fins a quin punt l'home és músic?. Edita: Eumo Editorial.
- Bladé Desumvila, A. (2006). Francesc Pujols per ell mateix. Editorial: Brau.
- Bombí-Vilaseca, F. (2011). Roger Mas, La pell i l'os. Editorial: Satélite K
- Campàs, J. [pàgina web] (1996-2010). Aura Digital. UOC.
http://cv.uoc.edu/~04_999_01_u07/homepage.html.
- Carbonell Camós, E. (2006). Josep Pla: El temps, la gent i el paisatge. Edita: Edicions de 1984.
- Castro, J.(2001). Dones de fum i aigua. Edita: Solsona Comunicacions.
- Costa i Bafarull, D. [1799] (1959). Memorias de la ciudad de Solsona y su iglesia. Edita: Editorial Balmes.
- Diversos autors. Antropologia Social. Llobera, J.R. (coord.). Edita: UOC.
- Diversos autors. Descobrir Catalunya. "El Solsonès". Edita: GrupCultura03 sàpiens publicacions.

- Diversos autors. "L'etnografia com a procés de recerca". *Etnografia*. Pujades, J.J. (coord.). Edita: UOC.
- Diversos autors. Filosofia I. Terricabras, J.M.(coord.). Edita: UOC.
- Diversos autors. Filosofia II. Terricabras, J.M.(coord.). Edita: UOC.
- Diversos autors. Geografia regional. Pallarès Barberà, M.; Tulla Pujol, A.F. (coord.). Edita: UOC.
- Diversos autors. IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya) [pàgina web]. <http://www.idescat.cat/es/>
- Diversos autors. Indústria musical i cultura popular. Adell Pitarch, J.E. (coord.). Edita: UOC.
- Diversos autors. Introducció a la literatura catalana. Marí Mayans, I. (coord.). Edita: UOC.
- Diversos autors. Enciclopèdia Catalana. <http://www.enciclopedia.cat/>
- Diversos autors. Rock Col·lecció. "Jaume Sisa" (2003). Edita: Grup Enderrock.
- Fericgla, J.M. (1985). El bolet i la gènesi de les cultures. Editorial: Alta Fulla.
- Girbal Jaume, E. [1923] (2006). La tragèdia de cal Pere Llarg. Edita: Edicions de 1984.
- Harris, M. (1999). Teorías sobre la cultura en la era posmoderna. Editorial: Crítica.
- Huyghe, R. (1977). "El arte y el hombre" . Editorial: Planeta.
- Llorens i Solé, A. (1981). Solsona i el Solsonès. Editorial: L'Autor.
- Merrain, A. (1964). The anthropology of music. Edita: Northwestern university press.

- Sales, M. (2012). Ara és el moment. Badalona: Amsterdam llibres.
- Veny, J. (1986). Introducció a la dialectologia catalana. Edita: Enciclopèdia Catalana.
- Vilarnau, J. (2007). La Nova Cançó. Editorial: Ara Idees.
- Watsuji, T. [1929] (2006). Antropología del paisaje: Climas, culturas y religiones. Edita: Ediciones Sígueme.
- Williams, R. (1973) The Country and the City. "El Campo y la Ciudad"(2001). Editorial Paidós.
- Williams, R. (2008) Historia y cultura común. Edita: Los libros de la Catarata.

5.2 DOCUMENTS D'ÀUDIO, AUDIOVISUALS I MUSICALS.

5.2.2 DOCUMENTS D'ÀUDIO.

- "El músic Roger Mas" *Maneres de viure* [àudio] (2012). XarxaRadio. Novembre de 2012.

Entrevista fragmentada I : <http://programes.laxarxa.com/audio/42802>

(04-11-2012)

Entrevista fragmentada II : <http://programes.laxarxa.com/audio/42829>

(11-11-2012)

Entrevista fragmentada III : <http://programes.laxarxa.com/audio/42858>

(18/11/2012)

Entrevista fragmentada IV : <http://programes.laxarxa.com/audio/42882>

(25-11-2012)

5.2.3 AUDIOVISUALS.

- “El Solsonès” *Espai Terra [Audiovisual]* (2012). TV3. 20 de gener de 2012.
<http://www.tv3.cat/videos/3913090/Espai-Terra---divendres-20-de-gener>
- El dolor de la bellesa, Roger Mas i la Cobla Sant Jordi. [Documental audiovisual] (2012). Xavier Puig i Ramon Fransoy. Barcelona: Elsabeth Produccions (49 min.).
<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/4395131>
- Mas, R. [pàgina web]. Selecció Videoclips. <http://www.rogermas.cat/>

5.2.4 DISCOGRAFIA.

- Les Flors del Somni [CD àudio] (1997). Roger Mas. Edita: Picab.
- Casafont [CD àudio] (1999). Roger Mas. Edita: Picab.
- Roger Mas & Les Flors en el camí de les serps i els llangardaixos blaus cap a la casa de vidre de la Senyora dels Guants Vermells. [CD àudio] (2001). Roger Mas. Edita: Picab.
- DP [CD àudio]. (2003). Roger Mas. Edita: K Indústria Cultural.
- Mística Domèstica [CD àudio] (2005). Roger Mas. Edita: K Indústria Cultural.
- Les cançons tel·lúriques [CD àudio] (2008). Roger Mas. Edita: K Indústria Cultural.
- A la Casa d'enlloc [CD àudio] (2010). Roger Mas. Edita: Satélite K.
- Roger Mas i la Cobla Sant Jordi-Ciutat de Barcelona” [CD àudio] (2012). Roger Mas. Edita: Sant Jordi Produccions.

6. ANNEXES

6.1 TRANSCRIPCIÓ ENTREVISTA ROGER MAS.

Entrevista realitzada al parc de la Mare de la Font a Solsona el 10 de maig de 2013.

O: Com recordes la teva infància i adolescència a Solsona?

RM: Hòstia [riures], hòstia no ho sé.

O: El teu procés vital s'ha desenvolupat sempre aquí?

RM: La meua època de la universitat a Lleida, de fet jo sempre que he aconseguit moure'm internament és quan m'he mogut per fora. Quan he pogut viure temps o almenys experiències fora de Solsona és quan he integrat les coses d'aquí.

O: T'ha anat bé prendre una distància.

RM: Sí.

O: El que dèiem, tu has viscut una infància i adolescència més o menys com tothom, no has trobat cap mancança important.

RM: No.

O: Quins són els principals canvis que ha patit Solsona i el Solsonès al llarg de la teua vida? L'has vist canviar molt Solsona?

RM: Jo crec que poc. Tinc la sensació que Solsona va canviar abans que jo nasqués i més o menys es va quedar..., bueno si he experimentat un canvi és el del boom econòmic aquest del tombant de segle, que això sí que ha canviat el caràcter de la gent. Però és general, no és només a Solsona. Però és l'únic que... té gràcia perquè a Solsona notem poc els canvis, passen coses al món i a Solsona sempre arriben com més suaus i en canvi aquesta s'ha viscut crec que amb una intensitat semblant.

O: Com ha afectat per exemple- potser és molt recent- el tancament de Tradema ?

RM: Home, l'estat d'ànim és immediat. Hi treballaven unes 300 persones que afecta a unes 1000 persones, sobre una població de 9000 és un impacte... Bueno, la gent torna d'on venia, dels anys vuitanta d'alguna manera, s'ha acabat això de que la canalla vagin amb BMW. Jo quan era petit no hi anaven ni els rics amb BMW. Això sí que és un canvi que he vist a Solsona, jo vaig créixer en un lloc on la gent era... tant si tenia diners com si no tenia diners era humil en el sentit de, almenys el que jo havia vist, que no era molt d'aparentar, o almenys a mi m'ho semblava, potser no era així.

O: Què representa per tu *Canterbury*?

RM: Ah, és un punt d'inflexió, jo crec que és el que marca la meva adolescència diguéssim, aquell moment en que algú comença a ser una persona, ja ho vas sent igualment però el fet d'estar allunyat de casa i els pares i del propi ambient , ajuda a que s'acceleri el procés. És on començo a ser jo, amb les dificultats que comporta començar a ser algú que no saps qui ets. De les coses més divertides de l'adolescència i que més confonen és que comença una cosa nova però és que ets un desconegut per la teva família però també ets un desconegut per tu mateix. [riure] no ho havia pensat mai això, començar a coneixe't a tu mateix, però és que no ho saps ni tu qui ets, no saps l'abast de les teves reaccions , no saps com reacciones davant de les coses, i és convenient coneixe't poc també. És perillós. El Sisa -el cantautor Jaume Sisa- deia que se'n va anar , es va retirar a un monestir per coneixes i que va estar a punt de trobar-se i va sortir corrents [riures].

O: Però per exemple les influències de que acostumes a parlar, el Lou Reed, la Velvet Underground, el Jim Morrison...

RM: Home, els Doors els vaig conèixer a Canterbury, hi ha dos discs que encara hi penso quan els sento, un és el recopilatori de la pel·lícula de l'Oliver Stone sobre els Doors i l'altre és un disc dels Canned Heat que em va regalar la Michela (la seva dona). Canned Heat van tocar a la sala Xelsa (sala de concerts de Solsona).

O: Han sigut importants per tu la sala Xelsa o el pub Sputnik?

RM: La sala Xelsa no. L'Sputnik sí, era com a casa meva [riures].

O: Quina seria la teva particular magdalena proustiana? (referit al llibre de Marcel Proust *A la recerca del temps perdut*, es tracta d'identificar un objecte o alguna cosa o una sensació que et transporti a la infantesa o adolescència, per exemple, a partir dels records que t'estimula).

RM: Em passa amb les serps a mi. És com un fil conductor, és una cosa molt excepcional veure una serp i em remet a totes les vegades anteriors. És un moment de màxima intensitat i que et provoca salts en el temps. I si veigués un escurçó ja seria l'hòstia, hi ha serps blanques i serps de collar, serps d'aigua i tot el que vulguis però escurçons no sé per què, l'últim fa deu anys o més, així en directe eh? Vaig anar al zoo i en vaig veure una, el zoo de Barcelona és fantàstic perquè quan era petit no hi era, però ara hi ha les serps més importants, la blanca, la verda i l'escurçó...està molt bé que hi hagi pitons però hi hauria d'haver el que hi ha d'haver, al zoo de Barcelona hi hauria d'haver puputs, la nostra fauna salvatge...àliga daurada...voltors...

O: Home, per exemple a Molló hi ha un parc animal integrat en el paisatge que hi ha aquest tipus de fauna autòctona.

RM: Ah sí? I pots anar a dinar a can Jordi d' Espinavell. És un lloc per menjar poltres de primer, de segon i de postres, una cosa deliciosa.

O: Doncs aquí hi trobaràs aquest tipus d'animals, com òlibes o per l'estil.

RM: Jo quan treballo amb l'ordinador a vegades se'm posa a la finestra un puput.

O: Que guapo no?

RM: *upupupupup* [imita el so cacofònic del puput] [riures] amb italià ho diuen més bé. En llatí és *upupa*, fa més *up* que *pu*, o sigui no fa *pupupupupu* fa més *upupupupup*. I l'Amèlia (la seva filla) ho diu en italià (la seva dona la Michela és italiana).

O: Amb la teva dona què parlen? Italià?

RM: Principalment català.

O: Però l'italià també el parla?

RM: Sí.

O: Què ha representat per tu el naixement de la teva filla Amèlia?

RM: Per mi egoistament , eh?

O: Sí.

RM: És la primera cosa a la vida que és per collons i és per sempre [riures]. No hi ha contractes... si et diguessin de tirar enrere. Hi ha gent que ho fa, eh? . Però la majoria de la gent quan tenim una criatura de cop tenim una cosa que sabem que mai no deixarà de ser, i això és dur però és fantàstic. Potser és el primer contacte amb la vida real. Això als anys setanta és una cosa que en deien petit burgés, però fins fa deu anys tots érem petits burgesos... Per això escrivia cançons com "I la pluja es va assecar..." (DP) amb allò d'un món ple de possibilitats, perquè hi havia una època on tots podíem fer el que volguéssim pràcticament, dins uns límits eh? Sempre s'han de mirar les coses amb perspectiva històrica, però mai s'havia donat , almenys en aquest racó de món, que tanta gent pogués fer tantes coses, triar tantes coses, tanta possibilitat d'elecció cada dia, fins i tot de fer i de desfer, de no fins a la nit dels temps, fins que la mort ens separi. comprometre's amb res, de ser un etern adolescent. I el fet de tenir una criatura...tu et pots casar, abans casar-se significava alguna cosa, perquè no et podies divorciar, perquè hi havia una sèrie de convencions, una filla no és una convenció, és una llei natural que saps que allò serà invariable

O: Hòstia però això és molt transcendent.

RM: Sí, però és això, és un àncora que...hi ha gent que necessitem àncores. Hi ha d'altre gent que defensa no tenir lligams però jo penso que són gent que estan molt ancorats amb coses i necessiten defensar el fugir, i moltes vegades penso que la gent com molt de dretes i molt tancats són gent que interiorment han estat molt oberts i que necessiten àncores, hi ha de tot, i a mi les àncores, el fet de ser de Solsona, no és un pes, no és que estigui a Solsona per collons, jo Solsona sempre

ho he fet servir com una àncora perquè si no a mi em fa por on podria arribar... i la filla l'esculls i no l'esculls, és un regal de la vida, et passes la vida fent que això no passi però lo normal és que passi, no és que tu ho escullis, el que esculls és no tenir fills, el que passa que cada vegada que fots un *polvo* el que esculls és no tenir-lo, lo normal és tenir-lo, tenir un fill no s'escull, el que s'escull és no tenir-lo. Cada vegada que es fa l'amor s'escull no tenir-lo, llavors quan una vegada la vida et passa per sobre d'aquesta manera després de voler i desitjar-ho, et passes molt temps volent una cosa que és lo normal que et passi, et passes dos anys buscant una cosa que és lo normal que t'hagués passat. És l'hòstia, som la *monda*, la vida et passa per sobre.

O: Penso que el tenir fills et posa al teu lloc. Passes de viure en un món que és un parc d'atraccions i que de cop i volta et posa a l'altra banda de la pel·lícula. I que és molt sàvia la natura ja que el fet de tenir fills t'ensenya moltes coses, i no només d'ells, si no de tu mateix. Fins i tot de coses que tu de petit només saps perquè els pares te les han explicat i ara tens la possibilitat de viure-les.

RM: Això és veritat.

O: Em fa pensar en unes declaracions del David Carabén de Mishima que deia que el fet de tenir fills et dona un motiu per tornar a casa. Potser és una mica bèstia però...

RM: No és tan fort el que diu. Jo recordo quan sortia de *fiesta*, anar a casa era com una rendició. No sé qui ho deia que anar a casa ho fas quan no tens res més a fer. Quan no tens res millor a fer te'n vas a casa. No hi ha una mistificació de la casa, al contrari, la casa és algo dolent, perquè hem de ser eterns adolescents, hem de ser Easy Riders -pel·lícula mítica dels anys seixanta, exacerbació del nihilisme-, hem de fer tota una *road movie* constantment. A mi em costa molt anar a casa. És com projectar una imatge d'una persona molt tranquil·la, a mi qui no em coneix es pensa que sóc molt tranquil, que vaig a poc a poc, que sóc molt de pagès...

O: Perquè et coneixen a través de la teva música, de la teva obra...

RM: I de la música transmeto això diguéssim...

O: Home, jo penso que...

RM: Transmet molt nervi

O: Depèn, depèn. Jo perquè et conec, he escoltat els discos. Però crec que la gent que no et coneix, que et coneix de passada, que no ha escoltat els discs, crec que et relacionen amb aquest tipus de personatge que ha musicat poemes de Jacint Verdaguer, el treball amb la Cobla

RM: Qui no ha escoltat el disc no en té ni puta idea, no? Està claríssim no?

O: Ja, però la gent s'han creat aquesta idea

RM: És curiós no?

O: En el teu dia a dia sents la necessitat d'estar en contacte de forma directa amb la naturalesa? Vas sovint al bosc, a muntanya?

RM: És que des de que ha nascut l'Amèlia sóc com una mama que es tenca a casa. Però abans de que nasqués l'Amèlia sí que efectivament la majoria d'èpoques de la meua vida això d'anar al bosc era quasi bé una cosa diària. Però no era tan bucòlic com agafar la motxilla, això era lo excepcional, era periòdic però excepcional, lo normal era amb cotxe o en moto. M'agrada fer camins i m'agrada molt fer-me una cartografia mental del territori.

O: Ets de caminar per això també?

RM: Sí, però no tant. Vaig entrant els camins i em faig un mapa mental de com són els camins per entrar, per sortir de la muntanya, com són les cases, com són per dins, on és la cuina, on hi havia l'habitació calenta, entrar per un forat de la casa abandonada i fer-me tot el mapa, una cosa molt estranya, buscar els arbres singulars, buscar els llocs on es poden fer bolets, buscar els llocs on puc anar a buscar una espècie per plantar-la a casa, un xafarderisme total.

O: Abans de tocar com a Roger Mas vas formar part de l'orquestra del poble Patinfanjàs, de l'orquestra Solsona 70 i de Les Pellofes Radioactives. Quin record en tens?

RM: Doncs diferents maneres de veure que si no fas les coses a la teua manera no les veus fer. Jo recordo divertit les tres coses però jo tinc una idea de com vull les coses i no m'agraden com els hi agraden als altres. Era una confirmació darrere l'altre que el que jo havia de fer no era un grup, sinó que jo havia de ser un, que jo tenia la necessitat de representar el món artísticament d'una manera determinada i que això era innegociable. El fet d'intentar manar sobre els altres i el veure que no pots manar sobre els altres, doncs acabar anant sol perquè el que realment vols és acabar compartint una determinada visió del món i que tothom pogués compartir aquesta visió de les coses que tens, és curiós eh, una mica lleig. Quan jo vaig començar hi havia grups, no es portava l'artista, el cantautor, el solo. Jo tenia clar l'estètica, podia no tenir clar altres coses però lo que era el nus, el que a mi em preocupava explicar era una necessitat imperiosa. El que els altres intentaven explicar i com ho haurien explicat em semblava banal perquè no era el que a mi em coïa, a mi hi havia una cosa que em coïa que havia de sortir, o sigui, em vaig dedicar això per imperatiu vocacional, necessitava expressar les coses d'aquella manera perquè tenien un punt terapèutic.

O: Ets autodidacte?

RM: Crec que bastant, perquè la cosa acadèmica sempre se m'ha donat molt malament. Tots els intents han sigut fallits.

O: Tu per exemple a nivell musical actualment llegeixes un pentagrama?

RM: Amb dificultats. Amb temps, amb temps i una canya [riures]. Tinc unes mínimes nocions musicals com la majoria de la gent de la meva edat pugui tenir. El que tinc és un impuls, una necessitat, necessitava treure unes coses, l'acadèmia a mi sempre m'anava malament, perquè l'acadèmia són armes per dir-ho tot i jo no havia de dir-ho tot, havia de dir allò i ho havia de dir ja. No tenia temps per perdre en el seu moment no, ara sí que podria estudiar diguéssim però en el seu moment jo no podia perdre el temps amb maneres de dir altres coses o amb maneres de dir les coses que no eren les que jo necessitava.

O: Solsona té una imatgeria molt potent. Els gegants i els gegants bojós són tota una institució a la ciutat. La festa major dedicada a la Mare de Déu del Claustre i el Carnaval són dues de les celebracions més importants. Talles grotesques en les bigues de sota coberta d'alguns immobles antics hereves de la festa del salpàs. Molt a prop, a Berga, la potent festa de la Patum. Què representen per tu aquestes imatges i les seves celebracions?

RM: Busco la litúrgia i la solemnitat. Jo crec molt amb la funció ritual de la litúrgia i lo solemne, no sé ben bé perquè però en a mi hi té un efecte terapèutic. He de pensar que tot això té sentit, vivim en un món on pràcticament ha estat inevitable caure en un cinisme gairebé absolut, molta gent se'n fot de les meves cançons per un excessiu *pathos* a vegades, massa solemnitat, massa pes i a mi el temps m'ha fet veure que si jo busco la solemnitat i el pes és perquè quan més va més cínica em torno. És quan menys creus amb la realitat, quan menys real et sembla la realitat quan més mentida et sembla tot, com més banal et sembla tot, tinc més necessitat artísticament que, estiguis en un escenari o jugant amb la guitarra a casa alguna cosa tingui sentit. Donar sentit a coses que quan tu mires les notícies i surts al carrer et fa la sensació que no entenem.

O: Però tu tens un contrapunt molt d'ironia també.

RM: Però la ironia ha sigut una arma. Jo en el seu moment...a mi lo que em va és el *pathos*.

O: La ironia se't dona bé, perquè la gent quan ha vist concerts teus i tenien una idea preconcebuda de seriositat i transcendència s'ho han passat bé i diuen hòstia m'ha sorprès.

RM: Perquè és una manera de fer el que a mi m'agrada fer, jo canto "La bien pagá" en serio però faig la conya perquè si no la gent no ve, no paga entrades i no em compra els discs. Perquè jo sé que a la gent no li agrada el *pathos* i després si me'n foto d'això després els hi entra millor. I de fet la mateixa gent després de que jo me'n hagi enfotut poden disfrutar la cançó. Els espanyols no tenen cap problema amb això, un espanyol es fot a plorar per menys d'un ral, es pot emocionar i no ho veu com una debilitat o com una cosa dolenta o com una imbecilitat. Saps què vull dir? Sempre ens enfotem dels castellans perquè les folklòriques, les folklòriques estan molt bé hòstia, serveixen per això, tenen una utilitat i ens ho mirem com si

fóssim superiors. Mira a les cançons de Manel també hi ha molt drama, Manel no cal que hi fotin ironia perquè van vestits del carrer, ja és tot un perfil baix, et fan passar el drama com si no passés res, una espècie de realisme italià: mira és això, bah, però és normal [riures]. Clar, perquè ells són més mediterranis Jo toco més amb el Pirineu, amb lo celta , jo estic amb aquella dialèctica còsmica que deia en Pla , entre el Canigó, *los vientos del norte, los vientos del sur , unas veces triunfa el norte otras veces triunfa el sur*, però la inestabilitat sempre que cal.

O: A nivell compositiu com sols compositar, què surt primer la lletra o la música?

RM: Com s'escau. Lo normal és tenir la guitarra als dits o un bolígraf o un llapis i va com va. Però també pot passar moltes vegades que es faci un poema sol i després es musiqui o que et surti una música i després busquis una lletra.

O: Què t'és més fàcil la música o la lletra?

RM: La música és més fàcil. Sí, perquè la música introduint una petita variant sembla nova. Almenys a la gent li sembla, eh?

O: Has compostat mai alguna música pels gegants de Solsona?

RM: El ball del Tòfol Nano.

O: Crec que vares ser geganter d'honor l'any 2010, què significà per tu? I a efectes pràctics què comporta?

RM: Home, el reconeixement de Solsona per mi és molt important. Jo crec que com molts altres reconeixements el que et reconeix un grup de gent o una comunitat no només que hakis fet bé una cosa sinó un amor cap a ells. Que això ho has fet tenint-los en compte a ells sinó per què t'ho haurien de reconèixer. En el moment que faig un disc veuen que jo no m'amago de la meva solsonitat sinó que penso amb ella, a la meua manera, no vull representar-los a tots ells, és evident que no estic representant Solsona eh? Però en el moment que ells veuen que jo em sento orgullós, ells noten que jo em sento orgullós d'ells i d'on sóc, la comunitat també sent que s'ha de sentir orgullosa. Jo ho he sentit molt així, eh? Quan un artista el que fa és cagar-se sempre amb el seu poble lo normal és que el seu poble no li faci reconeixement.

O: Formes o has format part d'entitats o associacions de Solsona?

RM: Poc. Actualment no. He estat al centre excursionista, al club d'esquí, als escoltes quan era petit, al Patinanjàs, al Solsona 70. El tema associatiu és una de les coses importants que tenim en aquest país, però el meu caràcter a mi m'ha..., a mi des de petit m'ha fascinat el *cowboy* solitari, aquest mite que està una mica a la baixa no?, una cosa molt americana, i és mentida, però bueno aquest individualisme, aquest cowboy mediterrani sempre m'ha agradat.

O: El fet que Solsona sigui ciutat episcopal, ha afectat conscientment o inconscientment el teu sentiment religiós? La cançó "Benvinguts al cul del riu" del disc *A la casa d'enlloc* (2010) conté els següents versos: "El Senyor de les Taronges diu: -Amaniu amb utopia una mica de misèria i tindreu una religió". Estàs més interessat per la religiositat que per la religió?

RM: Home jo com deia Pujols més religió i menys moral. Penso que la religió s'ha d'ocupar de l'espiritualitat, jo crec que s'han de separar bé els poders diguéssim, la religió no s'ha de ficar en la vida tan com s'hi intenta ficar, almenys a Espanya, amb la vida de les persones. La religió s'ha d'ocupar del sentiment de transcendència, de l'espiritualitat, s'ha d'ocupar dels morts, dels naixements, d'aquestes coses importants, i de fer comunitat també. Jo crec que hi ha un excessiu de moralitat. L'espiritualitat i el misticisme jo crec que a l'església catòlica hi tenen molt poc lloc. Les persones que tenim preocupacions espirituals ens és molt difícil trobar resposta en l'església catòlica. Tenim una religió dominant, institucional que està a tot arreu, que està a cada poble que ha estat ficada dins les cases fins fa quatre dies que quan tu tens una problemàtica espiritual no et dona respostes satisfactòries sinó que es fiquen en la teva vida personal d'una manera pràcticament insultant. I així estan amb aquesta proliferació de sectes i budismes i iogues i punyetes . Ara ja no tant perquè estem en un cinisme mundial si algo ha portat el nou mil·lenni, o sigui, hi havia el *no future* i el punk als anys 70, també el hippisme i el *happy flowers* i després va ser el *no way out*. Als 90's hi va tornar a haver una mica d'esperança, de com si es pogués creure en alguna cosa, la música *grunge*, que pot ser pessimista i que hi hagi esperança, amb The Doors passava això , hi ha molta esperança, en Lou Reed no per exemple. Quan algú està lluitant lluita per algo, hi ha esperança, és quan abandona que no hi ha esperança i ara tothom ha abandonat. Només cal veure quines músiques escoltem per veure que té bastant poc sentit, que ningú creu que puguem fer alguna cosa de profit no tenim músics ni artistes que facin coses projectant una idea que el país vulgui anar cap algun lloc, de que vulguem ser una societat millor en cap sentit, o hi ha pamfletàries *trasnochats* per un cantó, pel cantó dels indignats, que tot és queixar-se però propostes reals amb dos dits de front no hi és, o hi ha aquest cinisme d' anem fent. És que no hi ha res a fer, en canvi crec que com a país està clar que hi ha molta gent que necessita esperança , que podem ser millors com a societat. Es que això no hi és. Que caminar per aquest país sigui una cosa més bonica, a ningú li preocupa que les ciutats siguin més boniques, perquè clar això és ser feixista, és que és acollonant, si l'ordre, el respecte, la cortesia, són vistos com coses de feixista, quina mena de hobby és això. Parlem de respecte, no d'autoritat, no de que a tu et xafin, estem parlant de que tu no xafis, el que no pot ser és que tu te'n vagis a manifestacions del 15M cada dos per tres tocant els collons a tothom i tu després tiris el cigarro i el porro i tot per terra just davant d'una persona a les cinc de dematí que està treballant cobrant una merda de calés i això està fart de veure-ho. Fart de veure aquests *perro flautes* comportant-se com es comporten davant gent que ho estan passant puta current. I tu em parles d'algo, de millorar el món? I no tens respecte per l'altre gent que està treballant. Això em molesta solemnement. I gairebé sempre són els mateixos fills de papà. Ara, discursos de superioritat moral

tot el que vulguis. No sé com se'ls pot articular un discurs, intentar anar cap a un lloc, no ho veig. Els castellans són una merda i nosaltres... . Ara, fer que això sigui veritat no. Mirar els castellans i veure la multitud de virtuts que tenen i nosaltres no tenim això no. Perquè de mala llet en tenen i en tenen un rato. Ara, de virtuts en tenen més que nosaltres, només cal passejar-se per qualsevol ciutat de Castella per veure que està neta. No sé, m'esvero jo amb aquestes coses. És que tenim una cultura molt potent aquí a la vora i que té moltes coses per aprendre . Anar una mica més de cara no aniria malament per respecte cap a l'altre, és una mostra de respecte cap a l'altre. Anar sempre enganyant no.

O: Amb quina freqüència surts de Solsona? Baixes sovint a Barcelona? Sents la necessitat de prendre distància de tant en tant?

RM:Baixo sovint a Barcelona.

O: A nivell professional?

RM:Sí, sí a nivell professional, el que passa és que si no fos a nivell professional ho faria igualment perquè a nivell vital m'és molt important el que passa que com que per feina ja queda cobert. La gràcia que tinc és que no pateixo cap dels defectes que pugui patir una persona que viu a Solsona o en un lloc com Solsona, un lloc relativament petit on socialment hi ha l'oferta que hi ha , perquè com que per feina sempre estic voltant doncs això ja ho tinc cobert. El paisatge no és viu igual, no és el mateix pel que està cada dia fent el papallona per aquí i per allà, que el que hi viu cada dia, la relació és molt diferent. Jo ho puc mistificar una mica més. Jo pateixo poc el territori, i el disfruto.

O: Després de més de 15 anys de carrera com a músic quin balanç en fas a nivell artístic i personal? La música és la teva única ocupació professional?

RM: Complicat això. Visc d'això sí, vaig començar el 1996 i el 2001 em vaig professionalitzar. És un privilegi .

O: De mitjana, quants concerts fas a l'any?

Entre 30 i 40. I el que és preocupant és veure on és la Catalunya real. Perquè abans culturalment la frontera no sé on la posàvem abans, però veritablement, veritablement, veritablement, aquest dia estava fent mapes amb el *google maps* mirant els concerts, mirava els d'aquest any i he vist que més o menys serà el mateix que els que han sigut tota la vida. Catalunya és els vorals de la via Augusta, de Girona ... l'eix Vic-Girona-Barcelona. És que sobre el mapa queda claríssim tu toques als vallesos, a Barcelona l'àrea metropolitana, surts cap a Vic i surts cap a Barcelona, amb les honrades excepcions de Manresa, que això és relativament recent, i per Tarragona, la resta és un desert absolut.

O: Així no toques per tot el territori?

RM: Sí però és esporàdic. I aquí pot tocar tothom perquè els valencians o els mallorquins també mengen aquí, i els mallorquins també mengen a casa, els

valencians no, als mallorquins els donen de menjar a casa, venen aquí a jugar una estona més, a que els hi acabi d'anar millor i es poden comprar un anorac, els valencians no es poden ni comprar un entrepà a casa seva, ells mengen en aquí. Això és el que fa funcionar la nació, és on hi ha més població. Si miréssim un mapa de la densitat demogràfica també seria això.

O: A la Catalunya Nord hi toques?

RM: Molt esporàdicament, més encara que a València.

O: I a Espanya?

RM: Això ja...de tant en tant fem una excursió suïcida aviam si...no serveix per res tornes i ja està, has pagat ell bitllet d'avió i molt bé.

O: Sols oferir concerts en formats ben diferents: amb cobla, amb banda completa, acompanyat d'un sol músic o de dos, en solitari, etc. Gaudeixes amb tots igual?

RM: Sí.

O: Es fa estrany canviar de format?

RM: No, no. A mi m'interessa el suc de la cosa. Hi ha qui fa les cançons perquè representa que vol que soni d'aquella manera. Ell o ella quan han pensat la cançó o un grup que fan més música que no cançons han pensat que aquella cançó estaria bé o sonaria bé perquè la guitarra fa clinc i el baix fa clanc i la percussió fa clunc i llavors tot això provat junt és el que dóna sentit a la cançó, i en la meva obra això no, el vestit no és el que dóna la cançó, en la meva obra hi ha un discurs estètic previ, i per tant tan li fot com el vesteixis una mica, la qüestió és que hi hagi el cantautor que és la raó de que, no és per res però és que és així, la raó de que allò estigui allà perquè és qui ho ha disfrutat o patit perquè allò fos d'aquella manera.

O: Acostumes a tocar a teatres, a claustres, del palau de la música a l'aire lliure, etc. On et sents més còmode?. La música circula diferent en funció de l'espai?

RM: Quan intentem fer una cosa més roquera i bateria i volum perquè això mata absolutament la capacitat interpretativa, les dinàmiques, els forts i els fluixos, la suavitat, la intensitat, tot bé més amb un paquet així [fa amb les mans la forma d'una caixa]. En canvi a menys sonorització hi ha el millor, per mi és tocar a pèl. L'experiència superior és en una platea amb molt poca gent, un lloc amb una sonoritat natural adequada que no hi hagi de concórrer l'electricitat ni tot això i que la dinàmica de l'expressivitat sigui total, això és la veritat, quan més ens acostem a la veritat i que és el so acústic real d'un instrument.

O: Es dóna la circumstància que alguns dels teus músics habituals són de Solsona –com l'Ivan Dach- o d'indrets propers, com el Xavier Guitó que és de Berga. És simplement casualitat o hi ha un substrat cultural comú que fa que tingueu una connexió especial?

RM: Hòstia, no ho sé.

O: En l'àlbum *Mística Domèstica* –produït pel Refree- vas tocar amb ell i fins i tot els músics no eren els teus habituals. Com va ser l'experiència? Costa treballar amb gent que no és del teu entorn habitual?

RM: Home, m'agraden més aviat les barreges a mi eh? Perquè a la formació que anem ara, per exemple a l'últim concert aquest del BARTS, hi havia l'Ivan que és de Solsona, hi havia el Xavier Guitó que és de Berga, que és diferent, però sí que ens sentim més propers amb moltes coses, després hi ha l'Arcadi que és de Barcelona, que és tota una altra manera d'estar, i el Pinyu que és de Sitges, és totalment diferent, vull dir que el que no guanyem per un cantó ho busquem per un altre i el que perdem per un cantó ho busquem per un altre i a mi el que m'agrada és fer un grup de gent que siguin ben diferents entre ells però que puguem funcionar i que hi hagi uns mínims punts en comú perquè si som excessivament *marcianos* entre nosaltres tampoc no, o sigui, és buscar la diferència en unes línies que puguin funcionar bé i hi pugui haver complicitat.

O: Curiosament l'àlbum que grava a Barcelona, *Mística Domèstica*, és el que marca un punt d'inflexió a la teva carrera. A la cançó "La ciutat de l'astoret" arribes a dir "Les meves arrels són la meva presó". Senties necessitat de rebel·lar-te d'alguna manera contra els teus orígens?

RM: No, això és una sensació que vaig tenir a la recta del Pi de Sant Just, tornant després de quinze dies d'estar a Barcelona i al veure les muntanyes vaig sentir una tristesa perquè vaig veure que si el meu centre vital no el podia tenir aquí doncs que no. Vaig intentar viure a Barcelona però vaig veure que no. Jugar a Barcelona sí, però el meu llit, el meu lavabo on anar de ventre a Solsona [riures]. I ho vaig viure amb tristesa perquè això significava renunciar, i és per això que vaig dir "les meves arrels són la meva presó". Perquè no és el mateix baixar a jugar a Barcelona que els que hi viuen. Jo quan vaig intentar viure-hi la meva vida social era una, i ara quan hi baixo hi segueixo tenint vida social a Barcelona però no és la mateixa, no és lo mateix que estar-hi de passada. I hi ha una altra cosa, quan hi vaig baixar i vaig pensar que estrany que parlen la gent, vaig pensar, ui, som pocs els que parlem així. També tinc mania classificatòria, no sé qui em va dir que això era una cosa molt filo germànica [riure], la meva relació amb el medi natural és així, o sigui molt bucòlic i molta hòstia a l'hora de les cançons però a l'hora de la veritat la meva relació amb el medi és quina espècie és, quina subespècie, la geografia, la distribució, el mapa de distribució, on posem les coses a lloc, per què aquesta espècie està emparentada amb aquella, per què hi ha aquesta pluviometria anual, darrere d'aquesta muntanya hi ha aquella, per què aquí hi toca el sol. A mi el que m'encanta és això. És que un món com aquest que tothom et diu que no serveix per

res, fins i tot la mateixa gent del país et diuen que no serveix per res aquest paisatge que tenim, a mi em continuï sorprenent. Això no és la selva, no és la sabana, vull dir, la biodiversitat almenys amb espècies impactants no és tant, i que en canvi et pugui seguir sorprenent. El que passa que em sorprèn a mi perquè tinc aquesta mania, en canvi una persona normal suposo que es mira el bosc i hi veu quatre pins i ja està.

O: El teu últim projecte a dia d'avui ha estat el de gravar un disc amb la Cobla Sant Jordi Ciutat de Barcelona i portar aquesta proposta pels teatres de tot el país. Has notat alguna diferència en quant a la rebuda pel que fa al territori?

RM: On hi ha més bona rebuda és en l'eix aquest Solsona-Manresa-Barcelona. Si ens movem en aquest eix és on hi ha una..., o sigui a les valls del Llobregat i el Cardener on el públic sembla que comparteix més, després cap a Lleida quan s'hi ha anat també, però no hi ha tanta demanda de públic, i Girona i Tarragona bé però...no tan intens.

O: La decisió d'enregistrar el concert al teatre comarcal de Solsona fou presa des del primer moment? Què significà per tu?

RM: Què significà en quin sentit?

O: Al ser fill de Solsona, el fet d'enregistrar un disc tan important com aquest a casa teva.

RM: Perquè necessitava els solsonins.

O: Un altre tipus d'artista potser amb unes altres idees podria pensar que l'hauria de gravar a Barcelona, a un lloc com el Palau de la Música per exemple.

RM: L'important era que sortís bé. El disc s'havia de fer en directe i era molt important que se sentís el públic. I calia trobar un lloc on es pogués fer dos o tres concerts.

O: No hi ha doncs un component romàntic per part teva, en el sentit de fer-ho aquí per gravar-ho a la Catalunya interior. Un gest en la línia de prou centralisme.?

RM: Aquí es podia fer més bé, no és un favor que jo faig a Solsona, sinó que és Solsona que em va fer un favor a mi. En aquest país a vegades es miren les coses així, en la llengua, en el territori, de que fem les coses a vegades...i això és treure-li valor penso. Quan tu vas en un lloc simplement perquè et sembla que hi hauries d'anar saps? Anem malament. Aviam anem malament, estar bé fer-ho, però que té un valor el lloc. O sigui, jo ho vaig fer perquè era el millor lloc on fer-ho. És més *piropo* això que no pas que ho fes perquè.. no sé si m'explico.

O: És la llengua una barrera territorial, física, pel músic?

RM: Home i tant. Clarament. El que et deia abans, pels que l'important és fer música i que la guitarra faci clinc, el baix clanc i el xilòfon pum, i això sol té un

interès, aquests no tenen barreres. Jo faig cançons. Hi ha un 50% que és universal, ho pot entendre qualsevol. Aquí ningú escolta cantautors xecs, ni danesos, ni suecs. És una anomalia. O sigui el fet que aquí escoltem música en anglès és una anomalia. Bueno ara no perquè hi ha gent que l'entén l'anglès però aquí s'ha escoltat música en anglès en èpoques que ningú tenia ni punyetera idea de lo que era. Lo normal és que tu no escoltis una cançó a no ser que siguin excepcions. Una cosa és una cançó que té un valor encara que no entenguis la lletra. Els Beatles encara que no els entenguis puc entendre que allò té un valor musical.

O: Les melodies dels Beatles són obres d'orfebreria no?

RM: Però aquelles mateixes melodies amb danès no haguessin anat enlloc. La mateixa obra en txec no hagués anat en lloc. És que ja no l'haguessin pogut fer. Ja no haguessin pogut començar. Haguessin fet el primer disc i ja no haurien sortit d'allà. En el moment que comencen i la cosa funciona allà comença el boom, és una indústria, hi ha calés, vol dir que hi ha gent, que no són ells quatre només, quan una proposta fa calés, de cop i volta ja no són quatre, hi ha un pilot de gent que està posant el seu talent al servei d'allò. I llavors arriben a tenir una discografia com la que hi ha. Hi ha un munt de gent treballant perquè allò... Una potència com el Brasil per exemple s'ho pot permetre això, no sé perquè, té un mercat potentíssim. Hi ha molt de talent.

O: A la versió que fas de Muixeranga al disc amb la cobla recites la successió numèrica de Fibonacci. Té algun sentit ocult o és més una cosa estètica?

RM: Ocult no, és que hem d'anar cap algun lloc. És que no sabia quina lletra posar-li.

O: Doncs trobo que queda de puta mare. Crea un misteri, allò que dèiem l'altre dia.

RM: Doncs a la gent no li agrada.

O: Ah!, no li agrada? Doncs jo l'altre dia escoltant-ho amb cascos, al final de la cançó hi ha una pluja de números inquietant.

RM: És una successió de Fibonacci a tres bandes. Perquè realment som tres, som una sola nació però som tres pobles que van a la seva, anem cap a l'infinit, cap algun puesto, no morirem, però noi. Fibonacci perquè, perquè és algo positiu, algo bonic, és una proporció àurea, representa que és una cosa positiva i que...però emmm...

O: Quin creus que és el poder de la música respecte les altres arts? Una cosa que sempre m'ha cridat l'atenció de la música és la seva diguem-ne incorporeïtat i que no necessita suport físic per gaudir-ne com a espectador. Vull dir que un quadre o el mires al llenç o no el veus, un llibre l'has de llegir entre les mans, però la música no, la música sempre m'ha semblat més lliure. Un dia pots escoltar un disc entre les parets de casa teva i l'endemà escoltar el mateix disc per exemple pujant una

mntanya. Li dóna aquest fet a la música un plus de llibertat que la fa sensorialment més potent?

RM: No ho havia pensat mai, és bo això eh?

O: Per què la música d'alguna manera, almenys a mi, afecta els sentits potser d'una manera més immediata que altres expressions artístiques?

RM: Depèn de qui això.

O: Ja, però la cançó ataca potser més ràpidament els sentits.

RM: La cançó és el gènere més popular que hi ha, eh? Té més a veure amb un còmic. Perquè és una cosa popular. És una cosa més senzilla, breu. No hi ha res més popular que la cançó. Tu no pots anar al Prado a veure un Velazquez i explicar-lo a un altre. En canvi una cançó li pots cantar.

O: Què ha representat per tu musicar poemes de gent com Verdaguer o Maria Mercè Marçal? Un cop la música agafa volada sents que l'obra queda acabada? Vull dir que d'alguna manera les transportes a una altra dimensió multiplicant el seu efecte sobre els sentits. Ho sents així?

RM: Perquè els baixem. La poesia està aquí [assenyala amunt] i la cançó està aquí [assenyala més avall]. Els baixes i fas que sigui molt més fàcil. És molt més senzill, o sigui l'esforç que ha de fer una persona per disfrutar d'una cançó és molt menor que per fer-ho amb una poesia.

O: La natura, la literatura, la música o l'art en general estan en un mateix pla dins el teu imaginari?

RM: Jo crec que estan al mateix pla. No ho havia pensat però sí.

O: La teva música podríem dir que canvia com el paisatge. Estaries d'acord amb la següent classificació? Una trilogia inicial, una segona trilogia amb DP, mística i la casa d'enlloc, i finalment el binomi tel·lúriques-cobla?

RM: Home, pues sí.

O: Passats uns anys, que en penses del teu darrer disc d'estudi *A la casa d'enlloc*? Recordo que quan es va editar vaig llegir alguna declaració teva en la que no et senties plenament satisfet amb el resultat. T'ho comento perquè a mi cada dia m'agrada més, trobo que el pas del temps l'afavoreix.

RM: És que... bueno no cal pas anar amb una falsa modèstia, és que les cançons són molt bones. La producció és precipitada. Els tempos estan mal triats. I amb una cançó pots fer que el vestit sigui més maco, més llampant o menys llampant, però si t'equivoques amb algo tant important com és el tempo la percepció de qui l'escolta sobretot la primera vegada, no té res a veure. O sigui el que representa per mi "Les tres germanes" no té res a veure en disc que en directe, o sigui amb el temps en que jo la toco en directe la del disc pot sonar dues vegades. Un error de tempo,

error de colors mira no són tan greus, però errors de tempo. Jo tinc un disc que va a tota hòstia, transmet un nervi, un neguit, una pressa, inaudita. Bueno, hòstia, hi ha cançons molt fluixes, però normals, que no considero dolentes però que no són molt remarcables com puguin ser l'"Ara Pla!" o "El Ganivet" però que en canvi tenen coses que sí que són remarcables, "El Ganivet" té un compàs de 5 per 8, que a la tornada se'n va a 5 per 4, i un compàs de 7 de cop per sortida que és que musicalment és molt interessant. O per exemple una cançó que no sé mai com es diu..."El món per un forat" és una cançó que musicalment és relativament fluixa però la lletra té moments que crec, que fan que tingui sentit la cançó, no? . I llavors hi ha textos com "Les tres germanes" que sobretot a moltes dones no els hi agrada però que jo trobo una de les millors cançons que he fet mai.

Va ser un cúmul de circumstàncies personals, es va morir la meua àvia a les sis del dematí del dia que entravem a l'estudi i van començar els músics sols sense mi perquè jo era al tanatori. I després la meua àvia la vam dur al cementiri, el tècnic de so és un psicòpata que tirava pel dret, la meua dona estava prenyada...

O: Penso que la natura i el paisatge en els teus discs ha anat canviant o com a mínim el que representa. En els primers discs trobem potser una natura bucòlica, d'alliberació, un espai lliure on desenvolupar-se, més en la línia de Rousseau, en canvi en els darrers potser s'acosta més a l'ideal romàntic de natura. Una natura amb una força devastadora, il·limitada, que empetiteix l'home, però alhora un espai on projectar els nostres sentiments i les nostres fantasies. Un bon exemple podria ser el "Tema d'Isàrnia"?

RM: Per què el tema d'Isàrnia?

O: Perquè el trobo un tema molt èpic, que realment té molta força, a més Isàrnia és un món paral·lel inventat, on refugiar-te, com potser els romàntics podien fer a la natura a la seva manera, i perquè trobo que la cançó té una força narrativa en quant a música perquè la lletra és isarniu (idioma inventat pel Roger).

RM: Sí, i diu "Nosaltres som Déu, nosaltres la força, nosaltres la llum".

O: Però veus aquest canvi en la teua obra pel que fa a la percepció de la natura? En quant a passar d'una cosa folk a una cosa amb un poder brutal?

RM: Sí, totalment. Sempre l'he sentit eh, aquest poder de la natura.

O: L'acció dels teus videoclips acostuma a passar al Solsonès, com per exemple "Anem" o "Bolígrafs, naus, rodes", que personalment el trobo una delícia?

RM: Pues ets l'únic que ho pensa.

O: Sí?

RM: Sí sí, està molt poc valorat eh? És bo i ningú...

O: De fet el d' "El Calavera" que també és d'aquesta època estèticament és molt bonic.

RM: Sí que és bonic. Coneixes algú que faci webs com Déu mana?

O: Ostres, ara mateix no.

RM: És que no hi ha calés. Et demanen tres i quatre mil euros per fer una web. Què esteu sonats? Vull dir entenc molt bé que cobreu la vostra feina, no? Bueno com que som amics d'un teu amic te la deixarem per 2500 euros. [riures]. És que no, jo no genero lo suficient com per gastar-me això en una web. Jo venc els discos al mateix preu de fa deu anys, 2500 peles, i els hauré de baixar de preu eh? 2500 euros, però que s'han begut l'enteniment? Què s'hi està treballant, 2 mesos? O una setmana o 15 dies? Però què s'han pensat la gent? Vull dir... hi ha gent que encara al·lucina mandonguilles. No? Què es pensen que es genera i que la gent cobra i ... un funcionari t'ho podrà pagar però la gent de mercat no... vull dir la gent que necessitem una web som els que no podem pagar això. Tingues un preu per Gas Natural i un per mi, tampoc és la mateixa web eh? Escolta una empresa que generi pasta també té unes necessitats a la web que jo no tinc, jo necessito una cosa molt senzilla, vull dir, el que jo necessito... tu al·lucines mandonguilles cobrar això, tu hauries de cobrar 500 euros pel que jo necessito, no 2500.

O: Per què tu no tens web ara? Bueno sí que en tens però...

RM: Et porta al Facebook.

O: Exacte.

RM: Pensava que seria una manera de seleccionar els videos, perquè tu pots anar al Youtube i videos surten els que et surten. Si tu tens una web tens l'agenda, tens la discografia, i intentar dirigir més cap on tu vols que la gent...on és gasti els diners la gent. Tu et convé més que vagin en un video que en un altre perquè el tens monetitzat o et convé més que comprin el disc en una plataforma o en un altre. Això és important, no?

O: Perquè videoclips de "Caminant" o "Rebequeria" on estan filmats?

RM: "Caminant" és per damunt el Cap del Pla, al trencall de les pedres basculants i després baixant cap al Cap del Pla i avall.

O: I després "Rebequeria"?

RM: És la font de Casafont. Just abans d'arribar a mà dreta.

O: Tens la sensació d'haver tancat alguna etapa? El crític Jordi Bianciotto deia després del teu concert a la sala BARTS que aquest tenia un regust de final de cicle.

RM: Bueno, perquè ell sabia que l'Ivan (el seu guitarrista habitual des de la gira del *Mística Domèstica* (2005)) no tornaria a tocar amb mi, segurament. Fi de cicle per què, relativament. Per què? Perquè una guitarra elèctrica no sabem quan hi tornarà a ser en els meus concerts.

O: També és veritat que després de l'àlbum amb la Cobla, ha arribat un moment que s'ha tornat la música com més barroca, en el sentit que tens molts músics amb tu, tota una cobla.

RM: Sí, sí. Que vull anar cap a una cosa més senzilla està clar. Més crua. Que no hi hagi pistrincs també ajuda. Si una cosa no dona has de mirar de reduir per mirar de poder subsistir gastant menys. Intentar que el producte et doni el mateix benefici que et donava. Reduir les despeses.

O: Una vegada vaig llegir que en una entrevista et demanaven per quan un disc teu en solitari a pèl, només amb la guitarra. I vas respondre que te l'imaginaves com els discs de Johnny Cash, i amb en Joan Pons d'El petit de Cal Eril fent de Rick Rubin (afamat productor musical nord-americà). Què en pots dir?

RM: Sí, hi havia pensat, però és molt complicat perquè no es pot fer creure a la gent. Amb la gent, si treballen per pocs calés el que volen és deixar anar el seu talent, no? Si no pots pagar prou no li pots demanar a la gent que estigui al teu servei. I llavors seria complicat. Perquè el Joan Pons per un cantó, és com dir-li això que fas m'entusiasma, però això altre que fas ni se t'acudeixi. Això ho fas als teus discs, però al meu no. I això a la que ho fas amb un productor se t'ofèn. Perquè no ens movem per...com que no hi ha pressupostos la gent no la pots comprar. Això els americans...el Rick Rubin et diu "són vint milions de peles", tu pagues vint milions i el tio calla. Ho farà el millor que pugui, i farà el que tu vols. Aquí no.

O: Tens relació tu amb ell, amb el Joan?

RM: Sí. Si em cau de collons.

O: Es veu molt maco.

RM: Molt, molt. Jo crec que podríem fer-ho, però seria inevitable.. al final perquè una cosa surti bé també és normal que la gent es pugui discutir. Però hòstia, fa por.

6.2 TRANSCRIPCIÓ ENTREVISTES FOCALITZADES

ROGER MAS I EL TERRITORI

“La influència de la cultura catalana en l’obra del cantautor Roger Mas i el seu vincle amb el paisatge del Solsonès”

1. Com definiria en Roger Mas?

Un cantautor català de Solsona.

2. On el situaria dins el context musical i cultural català?

Amb un llenguatge basat en sonoritats pseudo medievals i de cançó tradicional catalana, mantres i ragues, pop i rock i country i psicodèlic, intimisme gairebé minimalista i/o reduccionista, les cançons del Roger estan impregnades del seu univers alhora que connecten directament amb la música tradicional d'arreu del planeta. I amb les versions que fa d'altres cançons que no són seves busca precisament aplicar-hi el seu món. Tot això, per no anomenar la veu que posseeix, fan del Roger un dels cantautors més importants actualment dins el panorama català.

3. Des de quan coneix la seva obra? Quina opinió li mereix?

Des de 1997, quan va guanyar l'Èxit i vaig col·laborar gravant un piano a dues cançons del seu primer disc. L'obra del Roger és una obra profund, malgrat la seva joventut toca temes i versiona autors d'altura. Es basa en el seu propi univers però alhora s'expandeix cap a molts estils i sonoritats. Parteix de quotidianitats per arribar a l'universalitat. Sempre ha sabut tenir gent al seu voltant per potenciar el camí.

4. Voldria destacar algun punt àlgid dins de la seva trajectòria?

Doncs encara que em tiri floretes a sobre (perquè vaig fer els arranjaments de l'espectacle - disc), he de dir l'enregistrament de la Cobla Sant Jordi Ciutat de Barcelona amb el Roger Mas, ja que és una síntesi de totes les influències abans esmentades a les respostes 2 i 3.

5. Quina és la seva principal aportació a la cantautoria catalana?

Doncs ara mateix no ho sé. Encara. M'ho imagino, però em reservaré el dret de respondre en aquesta qüestió. De moment, tanmateix, crec que hauria de ser una mena de càrrec d'ambaixador cultural mundial itinerant...

6. Creu que la seva obra reflecteix d'alguna manera el seu vincle amb el paisatge de Solsona i el Solsonès? En quin sentit?

M'acaba de venir al pensament Les Cançons Tel·lúriques i m'acaba de venir al pensament el Berguedà, la meva comarca, germana del Solsonès, però tan llunyanes per la carretera curulla de corbes que històricament les ha separat. I és que els de Berga diuen: "què collons hi hem d'anar a fotre, a Solsona?"... i els de Solsona diuen: "què collons hi hem d'anar a fotre, a Berga?"... però un dia fa més de 15 anys un solsoní i un berguedà es van conèixer, i ja fa 10 anys que fan música junts. T'explico això perquè precisament aquest és el caràcter, l'actitud, de la Catalunya interior, de comarques de la Catalunya vella, prepirinenca, arrelada a la terra, tancada, molt tancada de vegades, segons quins llocs petits, amb poca gent...

7. I en relació a Catalunya?

I això m'enllaça amb l'orografia del nostre petit país, Catalunya... com més complexa és l'orografia d'un lloc, plena de racons i raconets, balms, rieres i rierols, gorgs petits i bagues immenses, més complexa i tancada (entenguem tancada com a suma de poc comunicativa, certament introspectiva, intimista però àdhuc obtusa, tot i que també extravertida i amable...) és la gent que hi viu. I Catalunya n'és plena, de racons així. I també de muntanyes impressionants i úniques, i platges i ciutats, que configuren la manera de ser de les persones. Aquesta riquesa de contrastos em recorda la fusió en la música, i també la diversitat d'estils que el Roger toca.

8. Quins serien per vostè els principals trets dels solsonins que configuren la seva identitat?

Em remeto a les respostes 6 i 7.

Dades de la persona que respon l'entrevista:

Nom: Xavier Guitó i Gassiot

Professió: pianista, compositor, arranjador, copista musical, pianista acompanyant...

Solsoní: No

Data: 20.05.13

ROGER MAS I EL TERRITORI

“La influència de la cultura catalana en l'obra del cantautor Roger Mas i el seu vincle amb el paisatge del Solsonès”

1. Com definiria en Roger Mas?

Un artista que pot mostrar tot el seu repertori amb només una guitarra i la seva veu demostra que té, d'una banda, una bona qualitat vocal i musical i, de l'altra, que allò que fa és molt consistent.

2. On el situaria dins el context musical i cultural català?

En Roger Mas és un artista compromès amb la seva cultura i amb la cultura. Això no és nou a la història de la música a Catalunya, però la barreja que ell fa d'elements contemporanis i nostrats per obtenir una cosa millor sí que és nova.

3. Des de quan coneix la seva obra? Quina opinió li mereix?

Des de la tardor de 2006, quan uns amics d'en Roger Mas me'n van parlar. M'hi vaig introduir amb Mística Domèstica. En primer lloc, va ser una gran sorpresa. Després d'associar tants anys música catalana a cosa nostrada o a rock and roll de tercera, apareixia davant meu un producte solvent, que se sostenia per sí sol, molt sòlid i, sobre tot, desacomplexat (l'ús de la tenora n'és un exemple). La barreja de la tradició i les vivències del músic –sigui en la música o en la lletra- amb els patrons dels diferents estils que utilitza tenen un equilibri i una solvència que el diferencia de la resta del panorama que l'envolta.

Les cançons tel·lúriques són, per a mi, l'obra mestra d'en Roger Mas. Musicar poemes de Jacint Verdaguer i versionar temes del folklore català (Patum, Goigs de la Mare de Déu del Claustre) seria, en principi, un projecte marginal. Ara bé, en Roger Mas ha situat el disc a l'epicentre de la discografia bàsica del país; una veu greu i penetrant amb notes llargues i hipnòtiques, uns arranjaments de qualitat i, altra vegada, un desacomplexament total.

Amb A la casa d'enlloc, retorna al format de disc ordinari, és a dir, temes separats sense connexió aparent entre ells (a diferència de l'obra integral del disc anterior). Em sembla un disc on en Roger Mas mostra més seguretat en els temes respecte a Mística Domèstica. Les lletres són més abstractes, lisèrgiques en alguns casos. El pas del temps, en aquest cas, juga a favor d'ell i el seu treball.

4. Voldria destacar algun punt àlgid dins de la seva trajectòria?

Musicar com ho ha fet ell els poemes de Verdaguer a Les cançons tel·lúriques. Tot plegat resulta molt evocador, et transporta.

5. Quina és la seva principal aportació a la cantautoria catalana?

Com ja he dit abans, crec que en Roger Mas tracta el folklore català amb tanta qualitat, que allò que podria semblar nostrat ho transforma en alguna cosa vigent i atractiva.

6. Creu que la seva obra reflecteix d'alguna manera el seu vincle amb el paisatge de Solsona i el Solsonès? En quin sentit?

A Les cançons tel·lúriques els vincles amb el rerepaís són més que evidents; a “La cuca fera” (Mística Domèstica), on menciona “quin llamp de cel que hi ha a Solsona!”, a les portades de varis discs (Dp, Les cançons tel·lúriques i A la casa d'enlloc) el paisatge del Solsonès també hi és present. Crec que bona part del desacomplexament es basa precisament en això, en mostrar un element tan local. Ara bé, molts artistes ho fan, fins i tot arriben a anomenar carrers! (Bruce Springsteen n'és un clar exemple de l'ús de la toponímia local i regional).

7. I en relació a Catalunya?

La seva admiració per en Francesc Pujols denota la relació que té en Roger Mas amb el fet català i el seu compromís. Al tema “La caseta d'enlloc”, on fa un repàs dels cantautors més rellevants del país, en Mas explicita les fonts de les quals ha begut a mode d'homenatge a la cançó catalana.

Dades de la persona que respon l'entrevista:

Nom: Miquel Rocasalbas

Professió: Professor de geografia de secundària i batxillerat

Solsoní: No

Data: 06.05.13

ROGER MAS I EL TERRITORI

“La influència de la cultura catalana en l'obra del cantautor Roger Mas i el seu vincle amb el paisatge del Solsonès”

1. Com definiria en Roger Mas?

Un geni despistat, una gran persona que estima la terra i la gent, i per suposat un musicàs, sensible i llest, inquiet i en el fons un nen gran.

2. On el situaria dins el context musical i cultural català?

A dalt de tot, el que ell aporta no ens ho dona ningú més. En Roger serà un dels grans, un nom dels que queden i les futures generacions l'escoltaran.

3. Des de quan coneix la seva obra? Quina opinió li mereix?

Farà uns 7 anys, llavors el coneixia per el de les obagues, per la cançó. Un cop vaig començar a treballar amb ell vaig descobrir un artistà, amb un gust i una genialitat poc vista, vaig enamorar-me'n, de la seva obra eh! D'ell també una mica...

4. Voldria destacar algun punt àlgid dins de la seva trajectòria?

Les cançons tel·lúriques sens dubte, tot i que el disc amb la Cobla també va ser un gran punt àlgid.

5. Quina és la seva principal aportació a la cantautoria catalana?

Una veu i unes lletres acompanyades per un tros de persona al darrere.

6. Creu que la seva obra reflecteix d'alguna manera el seu vincle amb el paisatge de Solsona i el Solsonès? En quin sentit?

I tant, en tots els sentits, en Roger principalment és de Solsona i el Solsonès, el seu parlar, l'amor per la terra i el gaudir de la seva terra. Ja ho diu més d'una cançó.

7. I en relació a Catalunya?

Totalment, amb un compromís total, una gran i sabia convicció per el nostre país. També decebut com molts de les gestions que hem patit i seguim patint.

8. Quins serien per vostè els principals trets dels solsonins que configuren la seva identitat?

La parla, el principal. La gent de Solsona ho són molt de la seva ciutat, segurament aquest lloc geogràfic que ocupa al territori ha fet que per anar a Solsona (encara ara s'ha d'anar-hi, no ve mai de pas.

Dades de la persona que respon l'entrevista:

Nom: Josep Moliner i Pedrós

Professió: Músic

Solsoní: No

Data: 15.05.13

ROGER MAS I EL TERRITORI

“La influència de la cultura catalana en l'obra del cantautor Roger Mas i el seu vincle amb el paisatge del Solsonès”

1. Com definiria en Roger Mas?

Roger Mas el defineixo com un cantautor, amb tots els dubtes que al segle XXI em suscita aquesta taxinomia (cantautor). M'agradaria més situar a Roger Mas com un creador que vol embastar text i música a través d'una unitat anhelada des de la tradició més pretèrita i que, a Occident ens portaria, fins i tot, a parlar del naixement de l'òpera amb la Camerata de Bardi a finals del segle XV i compositors com Caccini, Peri o Monteverdi. En absolut, vull dir que l'estètica de Roger Mas tingui filiacions amb aquestes creacions de música culta europea, però si la seva comesa de trobar una unitat mítica: la que sorgeix de la suma entre text i música. Com encapçala l'Evangeli segons Sant Joan: En el principi era la paraula.

2. On el situaria dins el context musical i cultural català?

Diria per respondre aquesta pregunta que mai havíem assistit a un panorama tan ric i complex com l'actual. M'atreveixo a dir que de qualitat. Però això vol dir que no és tan fàcil de posicionar els artistes dins una sola posició. És evident que, per un costat, Roger Mas significa la conseqüència d'aquell mític Grup de Folk de la dècada de finals dels 60 en el que es van formar i evolucionar noms que ràpidament associem a l'univers sonor de Roger Mas. Aquests són Pau Riba i Jaume Sisa. Però també és cert que el Roger ens confirma el seu posicionament ric on la música popular i tradicional també hi juga un paper important tal i com passa en altres creadors (Pedro Burruazo, Miquel Gil o Pascal Comelade). És per això que el Roger Mas ha versionat els “Goigs de la Mare de Déu del Claustre” o el “Ball de l'Àliga de la Patum”. Bo serà de no oblidar un nom fonamental en l'univers Roger Mas: el del músic berguedà Xavier Guitó.

3. Des de quan coneix la seva obra? Quina opinió li mereix?

Conec la seva obra des dels inicis. Si bé els primers discs em van interessar més aviat poc (tot allò fotia una pudor de maria mal digerida), amb els anys reconec obertament la potència i importància de Roger Mas. És un dels grans. Com diu el bon amic Mingus Formentera té a més la veu més maca de tots els cantautors catalans.

4. Voldria destacar algun punt àlgid dins de la seva trajectòria?

El seu punt àlgid és el de l'àlbum Les Cançons Tel·lúriques i els seu treballs amb la Cobla Sant Jordi. Dient-ho clar, els tres primers discs els he escoltat màxim 2 vegades a la meua vida, una miqueta més DP i a partir de Mística Domèstica Roger Mas és una presència sonora. He entès (uso un verb inapropiat, potser seria millor captar o

aprehendre) el que em volia dir a Les Cançons Tel·lúriques caminant pels boscos de Solsonès i per Busa. La seva música és allò.

5. Quina és la seva principal aportació a la cantautoria catalana?

Roger Mas ha fet la seva gran aportació quan ha integrat la tradició. Quan ha fet dels seus orígens el seu present i la seva potència creadora. Crec, en sinceritat, que Mas ha entès que aquell que s'aparta de l'origen, el que no accepta la seva tasca que és una exigència espiritual, actua contra l'origen. Aquell que actua contra l'origen no tindrà cap present, ni avui ni demà. M'agrada pensar que això és el que aporta el Roger Mas des del seu Solsonès natal.

Dades de la persona que respon l'entrevista:

Nom: Oriol Pérez i Treviño

Professió: Musicòleg i assagista

Solsoní: No

Data: 07.05.13

ROGER MAS I EL TERRITORI

“La influència de la cultura catalana en l’obra del cantautor Roger Mas i el seu vincle amb el paisatge del Solsonès”

1. Com definiria en Roger Mas?

Un cantautor difícil de classificar. Beu de la natura i de les tradicions amb força vocació d'antropòleg. Té una dosi molt gran de romanticisme que sobretot es veu molt amb la predilecció que té pels oposats i que sap combinar amb el cantó més surrealista de la nova cançó. No sembla que li importi massa adscriure's a cap moviment musical en concret sinó que és bastant fidel a si mateix i al que té ganes de fer en cada moment, almenys aparentment. Justament perquè és conscient que el que fa és diferent de tota la resta sol donar un aire preciosista i artesanal a les seves creacions.

2. On el situaria dins el context musical i cultural català?

És difícil d'etiquetar. Cronològicament entre el rock català i el pop català que tenim avui dia. A nivell musical és bastant complex perquè vist des de fora tot el que ha fet té la mateixa pàtina, però penso que es mou en una evolució constant, des del rock català passant pel pop, el jazz, la guitarra acústica i despullada de cantautor o els híbrids amb el folklore com el treball amb la Cobla Sant Jordi.

3. Des de quan coneix la seva obra? Quina opinió li mereix?

Des del 2003. Tinc una nul·la formació musical i també poca sensibilitat per a la música, per tant la meua opinió en aquest sentit no deu ser gaire consistent. El que més m'atrau de la seva obra són les lletres i l'imaginari que les acompanya. Penso que posar d'actualitat lletres de Jacint Verdaguer o sortir a cantar amb una cobla d'acompanyament (tot i que no és el primer que decideix fer híbrids d'aquest tipus) fan que la seva sigui una aposta si més no valenta.

4. Voldria destacar algun punt àlgid dins de la seva trajectòria?

Penso que el disc que el defineix millor és Casafont, sobretot per la temàtica de les lletres i l'imaginari que mostra. Casafont per mi marca el punt àlgid de la primera part de la seva carrera. L'altre punt àlgid penso que serien Les cançons tel·lúriques i per extensió també el darrer disc amb la Cobla Sant Jordi.

5. Quina és la seva principal aportació a la cantautoria catalana?

Revisitar la tradició més sacrosanta (sardanes, Mossèn Cinto Verdaguer...) i actualitzar-la sense complexos, d'una manera elegant i natural. Penso que molts dels que hem anat al concert amb la Cobla Sant Jordi o ens hem escoltat les tel·lúriques difícilment hauríem assistit a un concert de “sardanes” ni ens hauríem llegit un Jacint Verdaguer sense pensar uff! que antiquat! I en canvi ens ha proposat una manera molt subtil de redescoberta.

Això amb altres cantautors seria impensable o perquè no és modern o si ho fessin seria de forma molt artificiosa. Diguem que amb el tema tradicional és capaç d'arremangar-s'hi sense manies.

6. Creu que la seva obra reflecteix d'alguna manera el seu vincle amb el paisatge de Solsona i el Solsonès? En quin sentit?

Totalment. En moltes de les seves cançons gairebé hi pots olorar el paisatge. Jo he estiuejat durant molts anys al sud del Solsonès i almenys per mi les lletres són molt evocadores a nivell descriptiu. A més el vocabulari que s'hi utilitza és difícil de trobar en altres grups del panorama musical actual i en canvi és molt del territori. Paraules com bogor o rojalet la primera vegada que les vaig sentir incorporades a les seves lletres em van fer molta gràcia.

A nivell musical ja no m'atreveixo a opinar tant pel que comentava abans, i el que et dic és més la meva percepció particular. Penso que la música que fa no és gens lleugera, que és molt més pesant que la d'altres grups, com més carregada.

7. I en relació a Catalunya?

També. En aquest sentit és curiós perquè no fa cançó reivindicativa tal i com la coneixem i en canvi escoltant la seva música et queda molt clara la vinculació amb Catalunya.

De vegades, amb elements molt subtils, com amb la idea de posar-se les espadenyes de set betes.

8. Què li diria respecte la seva obra si tingués l'oportunitat de parlar amb ell?

Que m'agrada molt. Que m'ajuda a evadir-me. Que amb el món fantàstic d'Isàrnia i amb la recuperació de la tradició d'ara hi connecto molt. No sé si per tradició familiar. A casa meva des de sempre hem donat molta importància als orígens i per tant sabem qui eren els avis dels rebesavis, què feien, on vivien i on estan enterrats... imaginem com eren i si nosaltres ens hi assemblem. Evidentment aquests rererebesavis vivien en un entorn rural... i la casa de Pinós era una mica com un retorn als orígens i no hi podia haver res millor. Un lloc on era fàcil inventar històries i deixar volar la imaginació perquè podies plantar-te en qualsevol època en un tancar i obrir d'ulls. Que si fos músic i en sabés prou faria la música que fa.

9. Quins serien per vostè els principals trets dels solsonins que configuren la seva identitat?

Jo no conec ningú de Solsona ciutat. Els que conec, poc o molt, són els pagesos del sud del Solsonès. I són molt bona gent, discrets i tot i que de vegades pot semblar que tinguin llana al clatell no tenen un pèl de tontos. També són tossuts i de vegades esquerps i molt orgullosos de la seva identitat. Per posar un exemple: una de les festes principals a Pinós es celebra entre setmana, en dia laborable. Sé que un estiuejant va proposar al consistori de celebrar-la en cap de setmana amb tota la bona

intenció del món perquè així vindria més gent... la resposta va ser ràpida i clara: Els que hi han de ser ja hi són.

Dades de la persona que respon l'entrevista:

Nom: Montserrat Duocastella Parcerisas

Professió: Gestió cultural

Solsonina: No

Data: 09.06.13

ROGER MAS I EL TERRITORI

“La influència de la cultura catalana en l’obra del cantautor Roger Mas i el seu vincle amb el paisatge del Solsonès”

1. Com definiria en Roger Mas?

Veig Roger Mas com un cantautor amb un sentit elevat de la creació, que expressa un compromís artístic de caire existencial, sense por a fer servir un llenguatge o una estètica que no s’adigui amb el que podríem considerar contemporani. Reprèn alguns ingredients de la tradició de la cançó d’autor catalana i els porta a un pla propi, tot construint un univers simbòlic molt singular, genuïnament arrelat a la terra, amb referents ancestrals i una voluntat de transcendir. Bevent de les essències culturals i fugint de tota frivolitat. Potser explicat així pot semblar pretensions, però Roger Mas té alhora una vocació popular, que entronca amb tradicions, i combina el misticisme amb l’expressivitat propera.

2. On el situaria dins el context musical i cultural català?

És hereu de la tradició de la cançó catalana (la peça ‘La caseta d’enlloc’ és il·lustrativa), però particularment de les personalitats més excèntriques, en un sentit literal, com són Pau Riba i Sisa; potser també Pep Laguarda. A la seva obra fon aquestes influències amb moltes d’altres: reflexos d’un cert rock obscurantista, de The Doors a The Velvet Underground, i de la cançó italiana més severa, com la de Fabrizio de André. Més enllà de la música, Mas expressa una interessant voluntat, sobretot per la seva joventut, de recuperar un llegat cultural català sovint bandejat per la modernitat o oblidat pels efectes del franquisme, i penso en la seva reivindicació de Jacint Verdaguer o Francesc Pujols.

3. Des de quan coneix la seva obra? Quina opinió li mereix?

No hi va haver un moment d’enlluernament sobtat, sinó un procés pausat de reconeixement de la seva obra. El primer disc que vaig escoltar sencer i amb atenció va ser el tercer, ‘En el camí de les serps...’ (2001), i des de llavors, poc a poc, cada nou treball em va anar intrigant més. Particularment, ‘dp’, i més encara, ‘Les cançons tel·lúriques’, que considero el seu cim fins ara. També valoro el seu disc amb la Cobla Sant Jordi: crec que és important no només pel seu valor artístic sinó pel que representa la recuperació d’aquest format instrumental en un context de cançó moderna. La meua opinió global sobre ell? Crec que és el cantautor, amb totes les lletres, en un sentit clàssic i ortodox, més cabdal que tenim a l’actualitat.

4. Voldria destacar algun punt àlgid dins de la seva trajectòria?

Crec que ho he explicat més o menys abans. Diria que ‘Les cançons tel·lúriques’, tot i que ‘Casafont’ també és una obra destacada. El seu últim disc amb material nou, ‘A la

casa d'enlloc', el trobo una mica més inestable, però conté si més no una gran composició, 'El dolor de la bellesa'.

5. Quina és la seva principal aportació a la cantautoria catalana?

Una mirada cap a la Catalunya ancestral, la Catalunya vella i profunda, amb un llenguatge literari i musical que és culte però també pot ser estripat. Mas diu que li agrada la barreja de sofisticació i primitivisme de les cobs, i penso que aquests paràmetres es troben també a la seva obra.

6. Creu que la seva obra reflecteix d'alguna manera el seu vincle amb el paisatge de Solsona i el Solsonès? En quin sentit?

Donat el meu desconeixement del Solsonès se'm fa molt difícil contestar aquesta pregunta més enllà d'alguna cita que trobo a certs discos, com la 'Font del Vermell' esmentada a la cançó 'Saltimbanqui', d'"A la casa d'enlloc'.

7. I en relació a Catalunya?

La relació amb la cultura catalana l'he comentat a la segona pregunta. De fet, així com hi ha artistes, sobretot en el pop i el rock, 'deslocal·litzats', Roger Mas no seria explicable sense l'existència de Catalunya. Tota la seva obra està lligada a referents geogràfics i culturals catalans: tradicions, llegendes, misticisme, literatura, fins i tot el cultiu d'un registre de llenguatge genuí, que no és, com sovint veiem en altres artistes, una simple translació al català d'un lèxic castellà. Roger Mas s'alimenta de les essències culturals i es projecta no ja al món sinó a una transcendència còsmica a partir d'aquest localisme radical.

Dades de la persona que respon l'entrevista:

Nom: Jordi Bianciotto i Clapés

Professió: Periodista

Solsoní: No

Data: 27.05.2013

ROGER MAS I EL TERRITORI

“La influència de la cultura catalana en l’obra del cantautor Roger Mas i el seu vincle amb el paisatge del Solsonès”

1. Com definiria en Roger Mas?

Com un tritó en perill d’extinció en un petit llac dalt la muntanya de Solsona.

2. On el situaria dins el context musical i cultural català?

Des del meu punt de vista la gràcia d’en Roger Mas és que es troba per fora la línia del context musical i cultural català. Vorejant-lo al seu aire.

3. Des de quan coneix la seva obra? Quina opinió li mereix?

No ho recordo exactament, però n’havia sentit a parlar i la primera cançó que vaig escoltar fou “L’home i l’elefant”.

4. Voldria destacar algun punt àlgid dins de la seva trajectòria?

Jo sóc fanàtic de Les cançons tel·lúriques.

5. Quina és la seva principal aportació a la cantautoria catalana?

La seva. Ell mateix en tot el seu ser.

6. Creu que la seva obra reflecteix d’alguna manera el seu vincle amb el paisatge de Solsona i el Solsonès? En quin sentit?

M’agrada la frase d’aquella cançó que diu “quin llamp de cel que hi ha a Solsona”

7. I en relació a Catalunya?

Les espardenyes que porta al cantar!

8. Quins serien per vostè els principals trets dels solsonins que configuren la seva identitat?

Són gent de muntanya, nosaltres al ser veïns dels solsonins els analitzem molt, perquè ens hi assemblem però alhora som tant diferents... Són més esquerps, però més oberts, més seus!

9. Com a pregunta extra, què podria explicar de l’experiència de gravar amb el Roger la cançó “Decapitació II” pel disc *Vol i Dol* d’El petit de cal Eril?

Va ser tot un regal que vingués. La cançó va agafar un aire increïble, i la seva veu s’hi adapta perfectament! Ell estava molt preocupat en entendre totes les paraules que hi

havia en el poema, vam haver de trucar a la meva germana perquè busqués al diccionari..."bleixa" diria.

Dades de la persona que respon l'entrevista:

Nom: Joan Pons i Villaró

Professió: Sonidista i artista

Solsoní: No

Data: 21.05.13

ROGER MAS I EL TERRITORI

“La influència de la cultura catalana en l’obra del cantautor Roger Mas i el seu vincle amb el paisatge del Solsonès”

1. Com definiria en Roger Mas?

Com un dels cantautors del país que millor juga amb les paraules. Té, a més, la veu més bonica de la seva generació.

2. On el situaria dins el context musical i cultural català?

Com un dels músics que més ha fet per a la renovació, a Catalunya, del concepte de cançó.

3. Des de quan coneix la seva obra? Quina opinió li mereix?

Tot i que coneixia els seus anteriors discos, el primer que em va cridar realment l'atenció va ser Mística Domèstica (2005), que va produir Refree (i del qual, diria, en Roger Mas no en va quedar del tot content).

4. Voldria destacar algun punt àlgid dins de la seva trajectòria?

Sí, Les cançons tel·lúriques (2008). Em sembla un disc ambiciós, màgic, entre els millors treballs fets a Catalunya en l'última dècada. L'exemple perfecte de com formular un discurs ben personal a partir de la tradició. Fa uns mesos, el músic nord-americà Alejandro Escovedo em va demanar tres discos fets aquí darrerament que m'agradessin especialment i, en la tria, hi vaig incloure -sense dubtar ni un moment- Les cançons tel·lúriques.

5. Quina és la seva principal aportació a la cantautoria catalana?

L'enriquiment del llenguatge. El seu tarannà de "caçador de paraules". Espero, també, que un disc com Les cançons tel·lúriques hagi ajudat a perdre la por de molts altres cantautors a furgar en la tradició.

6. Creu que la seva obra reflecteix d'alguna manera el seu vincle amb el paisatge de Solsona i el Solsonès? En quin sentit?

Sí, és clar. Roger Mas és un músic molt lligat al Solsonès, com Sanjosex ho és a l'Empordà i El Petit de Cal Eril a la Segarra, per citar dos altres exemples de músics que difícilment s'entendrien en un altre territori. "Quin llamp de cel que hi ha a Solsona!", recordo que canta a "La cuca fera". A part de les referències que hi pugui haver en determinades cançons i les adaptacions de músiques tradicionals de la zona que va fer per a Les cançons tel·lúriques ("Ball de gegants de Solsona", "Goigs de la Mare de Déu del Claustre"...), el que més reflecteix el seu caràcter solsoní, probablement, són les paraules, les expressions, que utilitza. A la casa d'enlloc (2010) hi ha una cançó que es diu "Ara pla!" que, imagino, deu ser una expressió molt

de la terra... Un cop li vaig preguntar com influïa ser de Solsona en tot plegat i em va respondre el següent: "De petits anàvem cinc quilòmetres cap a l'est i ens deien que érem de Lleida, i anàvem cinc quilòmetres cap a l'oest i ens deien que érem de Barcelona. Aquesta equidistància fa que, a Solsona, estiguem molt orgullosos del nostre petit subdialecte".

7. I en relació a Catalunya?

El mateix. Les seves cançons són una eina perfecte per a fer-se una idea de les imatges, dels sons, de les expressions de la Catalunya Central.

Dades de la persona que respon l'entrevista:

Nom: Guillem Vidal i Manté

Professió: Periodista

Solsoní: No

Data: 30.04.13

ROGER MAS I EL TERRITORI

“La influència de la cultura catalana en l’obra del cantautor Roger Mas i el seu vincle amb el paisatge del Solsonès”

1. Com definiria en Roger Mas?

A Roger Mas, el definiria com el cantant i cantautor més important dels darrers temps. La seva veu, les seves lletres, la seva música són, per posar un exemple, una demostració de la seva vàlua. Roger Mas és una persona molt culte, es nota que ha llegit molt i que n’ha tret molt profit. Aquest fet el fa sobresortir dels demés.

2. On el situaria dins el context musical i cultural català?

El seu estil és indubtablement únic i no sembla que es vulgui emmarcar en cap estil definit. És un cantautor únic que sap expressar molt bé el que vol dir. Les seves històries són les d’un país que vol arribar lluny i que es mereix arribar-hi.

3. Des de quan coneix la seva obra? Quina opinió li mereix?

Vaig conèixer la seva obra amb el disc Casafont i des de llavors espero amb impaciència la sortida d’un nou projecte ja sigui en format digital (CD) o presencial (concerts). Crec que la seva obra reflecteix el seu estat d’ànim. La seva música és subtil i elaborada. Plena de registres i matisos.

4. Voldria destacar algun punt àlgid dins de la seva trajectòria?

Amb el disc Les Cançons tel·lúriques va assolir un èxit de la crítica sense precedents i amb el darrer projecte amb la Cobla St. Jordi va trencar uns tòpics que semblaven impossibles. Casar la música de cobla amb la cançó d’autor.

5. Quina és la seva principal aportació a la cantautoria catalana?

L’atreviment a fer projectes arriscats com ara el darrer amb la Cobla Sant Jordi.

6. Creu que la seva obra reflecteix d’alguna manera el seu vincle amb el paisatge de Solsona i el Solsonès? En quin sentit?

Sí. En tot moment les seves lletres parlen de la seva terra. S’estima amb desmesura les seves arrels i això es nota en totes les seves obres pròpies.

7. I en relació a Catalunya?

En Roger té dies molt bons i dies genials. És en aquests darrers que treu de dins els seus pensaments i t’adones que s’estima Catalunya com ningú. Amb tot, pot estar tot un concert sense obrir boca entre cançó i cançó i en surts orgullós de sentir-te part del mateix país.

8. Com a pregunta extra, què podria explicar de la seva col·laboració al disc amb la cobla?

Com a colofó dir que en el seu darrer disc amb la Cobla Sant Jordi, hi faig una petita col·laboració en la cançó de la Muixeranga. Just quan està a punt de finalitzar, vaig gravar el so d'un petard amb el meu xiulet.

Dades de la persona que respon l'entrevista:

Nom: David Güell

Professió: Químic i un xic de gestor cultural

Solsoní: No

Data: 12.05.13

ROGER MAS I EL TERRITORI

“La influència de la cultura catalana en l’obra del cantautor Roger Mas i el seu vincle amb el paisatge del Solsonès”

1. Com definiria en Roger Mas?

El Roger és una persona arrelada al territori, solsoní i a la cultura catalana. Molt proper a tothom i assequible de tracte.

2. Hi té algun vincle o relació personal?

Ens coneixem de fa molt temps, havia estat la seva professora de música. Actualment i en alguna ocasió hem col·laborat amb algun projecte musical.

3. Des de quan coneix la seva obra? Quina opinió li mereix?

Sempre he estat al corrent dels seus treballs. La seva trajectòria ha anat in crescendo: a nivell musical, vocal i interpretatiu.

4. Voldria destacar algun punt àlgid dins de la seva trajectòria?

Destacaria la cançó que el va portar a la popularitat: “Llums de colors”.

5. Quina és la seva principal aportació a la cantautoria catalana?

Per una part la seva preocupació per la llengua i la cultura catalana, ha musicat a alguns poetes oblidats, també la seva dicció ja que n’ha conservat el dialecte i finalment la seva capacitat de fusionar diferents sonoritats i estils.

6. Creu que la seva obra reflecteix d’alguna manera el seu vincle amb el paisatge de Solsona i el Solsonès? En quin sentit?

Sí. Per una banda, les seves lletres parlen del paisatge i del territori del Solsonès. Alguns dels seus clips, caràtules...també. Per altra banda, ha versionat obres pertanyents a la cultura i folklore solsoní: els Goig de la Mare de Déu del Claustre, el ball dels gegants....Recordem també que va fer la música d’un ball de gegant de carnaval (Tòfol nano).

7. I en relació a Catalunya?

És un gran transmissor de la llengua i la cultura catalana, al mateix temps que respecta i també en difon d’altres.

8. Quins serien per vostè els principals trets dels solsonins que configuren la seva identitat?

Gegants, folklore, parla...

9. Quina creu que és la principal aportació del Solsonès a Catalunya i quina és la seva relació amb la resta del territori català?

El Solsonès és un territori poc explotat. Les seves característiques geogràfiques tenen molta riquesa forestal i muntanyosa. La població està molt disseminada i en relació al terreny té poca població. Això la fa una comarca diferent i peculiar.

Dades de la persona que respon l'entrevista:

Nom: Anna Camps i Colomé

Professió: Professora de música

Solsonina: Sí

Data: 19.05.13

ROGER MAS I EL TERRITORI

“La influència de la cultura catalana en l’obra del cantautor Roger Mas i el seu vincle amb el paisatge del Solsonès”

1. Com definiria en Roger Mas?

Doncs com totes les persones en Roger és molt difícil de definir en poques línies, té moltes facetes i de vegades ben distants unes d’altres, potser una tònica general del seu caràcter podria ser el caràcter reflexiu..

2. On el situaria dins el context musical i cultural català?

Crec que ara per ara és dels millors en el seu gènere i té una veu privilegiada per naturalesa.

3. Des de quan coneix la seva obra? Quina opinió li mereix?

Conec la seva obra des dels seus principis. Des del punt de vista de les lletres el considero un gran lletrista, respecte a la música crec que li falten coneixements.

4. Voldria destacar algun punt àlgid dins de la seva trajectòria?
Les cançons tel·lúriques.

5. Quina és la seva principal aportació a la cantautoria catalana?

Una gran veu i una marca inconfusible i el luxe de poder-se permetre jugar amb diferents estils musicals sense perdre la senya identitària.

6. Creu que la seva obra reflecteix d’alguna manera el seu vincle amb el paisatge de Solsona i el Solsonès? En quin sentit?

I tant que sí, el paisatge és present en moltes de les seves cançons, forma part de la seva existència més bàsica, i es nota.

7. I en relació a Catalunya?

Bé, crec que se sent orgullós de la seva llengua i cultura.

8. Quins serien per vostè els principals trets dels solsonins que configuren la seva identitat?

La rauxa.

Dades de la persona que respon l'entrevista:

Nom: Ivan C. Dach

Professió: Músic

Solsoní: Sí

Data: 15.05.13

ROGER MAS I EL TERRITORI

“La influència de la cultura catalana en l’obra del cantautor Roger Mas i el seu vincle amb el paisatge del Solsonès”

1. Coneix en Roger Mas? Com el definiria?

Sí, és un cantautor solsoní . Un artista seriós, aparentment tímid, compromès amb el país, profundament arrelat a la seva terra i amb moltes ganes de provar estils i coses noves.

2. Hi té algun vincle o relació personal?

El conec més de la seva infantesa ja que fou alumne (a primària), vaig ser cap seu als escoltes i conec bé la família ja que la seva mare també és mestra i la seva germana també havia estat alumna.

3. Des de quan coneix la seva obra? Quina opinió li mereix?

Des dels seu primer disc, ja que és solsoní. M'agraden les seves cançons ja que tenen un to intimista i estan molt relacionades amb el territori on ha nascut (Solsona-Catalunya).

4. Voldria destacar algun punt àlgid dins de la seva trajectòria?

M'agraden especialment el disc “Les cançons tel·lúriques” i l’últim que ha gravat amb la Cobla Sant Jordi.

5. Creu que la seva obra reflecteix d’alguna manera el seu vincle amb el paisatge de Solsona i el Solsonès? En quin sentit?

Sí. Té moltes cançons que parlen de Solsona, dels seus costums, del seu paisatge (per exemple els goigs de la Mare de Déu del Claustre) Sobretot el disc de les cançons tel·lúriques quasi bé podríem dir que és un homenatge a la seva terra. També cal dir que ell viu bona part de l’any a Solsona i a la casa - estudi que té al peu de la muntanya de Busa i per tant continua el seu contacte amb la gent i el territori.

6. Què li diria respecte la seva obra si tingués l’oportunitat de parlar amb ell?

Que m'agrada el seu caràcter intimista però també els seus diferents estils i la seva constant experimentació amb la música.

7. Quins serien per vostè els principals trets dels solsonins que configuren la seva identitat?

L'orgull pel fet de ser solsoní , la gran estima per tot allò que forma part de Solsona (a vegades es diu que els solsonins, com els de Berga, fan massa seu el que és del seu propi lloc) i l'interès per anar provant i descobrint estils i maneres de veure la música.

8. Quina creu que és la principal aportació del Solsonès a Catalunya i quina és la seva relació amb la resta del territori català?

És una comarca rica en cultura i tradicions, en paisatge i en agricultura. El Solsonès és vist com un lloc tranquil, d'estiueig o lloc d'escapada dels barcelonins, una comarca pagesa i conservadora que malgrat tot encara és poc coneguda (potser per això les tradicions i el caràcter de la seva gent són com són)

Dades de la persona que respon l'entrevista:

Nom: Jaume Vila

Professió: Mestre

Solsoní: Sí

Data: 14.05.13

ROGER MAS I EL TERRITORI

“La influència de la cultura catalana en l’obra del cantautor Roger Mas i el seu vincle amb el paisatge del Solsonès”

1. Coneix en Roger Mas? Com el definiria?

Sí. Com un cantautor solsoní, que exerceix de català i de solsoní. Una persona que, malgrat la seva trajectòria i ser un personatge conegut, no ha perdut el món de vista i continua essent ell mateix.

2. Hi té algun vincle o relació personal?

Sí, tenim força coneixença personal amb ell i amistat amb els seus pares.

3. Des de quan coneix la seva obra? Quina opinió li mereix?

La conec des dels inicis. M'agrada molt, particularment des del seu disc Mística domèstica que, per mi, va significar un salt de qualitat important.

4. Voldria destacar algun punt àlgid dins de la seva trajectòria?

Jo crec que els darrers dos/tres anys ha assolit un nivell musical, de domini escènic i de popularitat molt gran i crec que merescut.

5. Creu que la seva obra reflecteix d’alguna manera el seu vincle amb el paisatge de Solsona i el Solsonès? En quin sentit?

Sí. En diverses de les seves cançons apareixen paisatges, escenes i racons de Solsona i del Solsonès. També ha versionat els goigs de la Mare de Déu del Claustre, la patrona de Solsona.

6. Què li diria respecte la seva obra si tingués l’oportunitat de parlar amb ell?

Ho hem fet sovint. Simplement, el felicitaria i l’encoratjaria a seguir en la seva línia de bon músic, excel·lent dominador de l’escenari, solsoní de soca-rel i de persona senzilla.

7. Quins serien per vostè els principals trets dels solsonins que configuren la seva identitat?

El Roger, a nivell personal, té un punt de timidesa i d’ironia, i li encanta la tertúlia. Com a bon solsoní, estima el folklore i la tradició local, la seva ciutat i la comarca. Només cal veure que no ha perdut gens el seu accent solsoní i sempre actua calçat amb espadenyes de "set brencs", fetes a mà a Solsona.

8. Quina creu que és la principal aportació del Solsonès a Catalunya i quina és la seva relació amb la resta del territori català?

Crec que hi aporta paisatge, art (sobretot, romànic i barroc), activitats a l'aire lliure (senderisme, bolets, muntanya, BTT...), cultura, gastronomia, tranquil·litat... Bàsicament, crec que es tracta d'una comarca ideal per a perdre-s'hi, per relaxar-se i desconnectar, per gaudir. Possiblement, hi aportí equilibri, un contrapunt a la voràgine de l'àrea urbana.

Dades de la persona que respon l'entrevista:

Nom: Ramon Segués Coromines

Professió: Mestre

Solsoní: Sí

Data: 08.05.13

ROGER MAS I EL TERRITORI

“La influència de la cultura catalana en l'obra del cantautor Roger Mas i el seu vincle amb el paisatge del Solsonès”

1. Coneix en Roger Mas? Com el definiria?

Si, cantautor Solsoní conegut en el territori català, i què en els darrers anys s'està donant a conèixer a d'altres parts del món. Nét del músic solsoní, Joan Solé i Costa. Sé que ha estat guardonat en varies ocasions. Cantautor amb personalitat definida, veu profunda i amb lletra i música que arriba al cor.

2. Hi té algun vincle o relació personal?

Som de Solsona els dos, i com a tal, ens coneixem de tota la vida. No hi he tingut molt tracte personal, però el considero una persona senzilla, molt agradable i talentosa. En el funeral del meu germà (alcalde de Solsona), li vam demanar que recités una cançó del Lluís Llach. En tot moment, ens ho va posar fàcil.

3. Des de quan coneix la seva obra? Quina opinió li mereix?

Vaig comprar, crec que el seu primer treball Les flors del somni, i també Les cançons tel·lúriques. Hi han hagut treballs entremig, però els desconec. M'agrada especialment, els “Goigs de la Mare de Déu del Claustre”. No el segueixo molt d'aprop, per tant tinc força desconeixement al respecte desafortunadament.

4. Voldria destacar algun punt àlgid dins de la seva trajectòria?

No conec la seva obra suficientment per donar una resposta.

5. Creu que la seva obra reflecteix d'alguna manera el seu vincle amb el paisatge de Solsona i el Solsonès? En quin sentit?

No conec la seva obra suficientment per donar una resposta.

6. Què li diria respecte la seva obra si tingués l'oportunitat de parlar amb ell?

Que continues en la mateixa direcció, i sobretot no alterés el seu estil, tan personal i únic. Crec que el Roger Mas, o agrada molt o agrada poc. Té un públic, ja fidelitzat.

7. Quins serien per vostè els principals trets dels solsonins que configuren la seva identitat?

Gent ferma i de convicció profunda. Amants de la seva terra, i de tot el que l'envolta. Tancats, a voltes, de ment, i de difícil accés en lo personal. El bisbat de Solsona, és una demarcació de l'església catòlica a Catalunya, que comprèn el Solsonès, part de l'Anoia, part de l'Urgell i part del Berguedà. Com tots els territoris on hi ha una forta

influència religiosa, la població de Solsona té un alt percentatge de gent força religiosa. I sobretot devota de la Mare de Déu del Claustre.

8. Quina creu que és la principal aportació del Solsonès a Catalunya i quina és la seva relació amb la resta del territori català?

Ser una comarca que encara és genuïna, i poc alterada pels factors externs. S'ha mantingut poc poblada, i ha sabut mantenir una gran tradició, i festes populars conegudes arreu del territori català (Carnestoltes, Corpus, la Festa Major...). En els darrers anys, l'activitat turística ha augmentat gràcies a la bellesa paisatgística de la comarca, força desconeguda per bona part de catalans encara.

Com la majoria de poblacions petites catalanes, la gent és de mentalitat tancada, on la tranquil·litat i el bon fer, són de les seves principals característiques.

No sé que té Solsona, però jo tot i fent anys que no hi visc.....sempre espero retornar "a casa"...on hi trobo la serenor i pau, que necessito.

Dades de la persona que respon l'entrevista:

Nom: Raquel Jounou i Bajo

Professió: Visitadora mèdica

Solsonina: Sí

Data: 20.05.13

6.3 TAULES COMPARATIVES

Taules (Taula 1 a la 6) que contenen el buidatge dels resultats a 34 persones enquestades.

QUADRES ABREVIACIONS TAULES

DISCS	TÍTOL
1	<i>Les Flors del Somni</i>
2	<i>Casafont</i>
3	<i>En el camí de les serps...</i>
4	<i>DP</i>
5	<i>Mística Domèstica</i>
6	<i>Les Cançons Tel·lúriques</i>
7	<i>A la Casa d'enlloc</i>
8	<i>Roger Mas i la Cobla St. Jordi</i>

EDATS (5 GRUPS)
15-25 anys
26-35 anys
36-45 anys
46-55 anys
56-80 anys

ENQUESTATS	1	2	3	4	5	6
PREGUNTES						
Sap qui és Roger Mas?	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ
Coneix la seva obra?	SÍ	SÍ	SÍ	NO	BASTANT	SÍ
Des de quan la coneix?	1997	1997	1997	-	1997	2011
Opinió de la seva obra?	MOLT BÉ	BÉ	BÉ	-	MOLT BÉ	MOLT BÉ
Punt àlgid de l'obra? (Disc)	6	6	-	-	6 i 8	8
Obra reflexa vincle amb Solsonès?	SÍ	SÍ	SÍ	-	SÍ	SÍ
Se'l valora prou a Solsona?	-	NO	NO	-	NO	-
Sexe	D	H	H	D	H	D
Edat	56-80	46-55	36-45	36-45	56-80	36-45
Professional món música?	NO	NO	NO	NO	NO	NO
Solsoní	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ

TAULA 1

ENQUESTATS	7	8	9	10	11	12
PREGUNTES						
Sap qui és Roger Mas?	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ
Coneix la seva obra?	BASTANT	BASTANT	BASTANT	SÍ	SÍ	SÍ
Des de quan la coneix?	2011	1997	1997	1997	2001	1997
Opinió de la seva obra?	MOLT BÉ	MOLT BÉ	BÉ	MOLT BÉ	MOLT BÉ	BÉ
Punt àlgid de l'obra? (Disc)	6	8	8	6	6 i 2 i 4	3
Obra reflexa vincle amb Solsonès?	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	-	SÍ
Se'l valora prou a Solsona?	SÍ	NO	NO	-	-	-
Sexe	D	H	H	H	H	H
Edat	46-55	26-35	26-35	36-45	46-55	36-45
Professional món música?	NO	NO	NO	SÍ	SÍ	SÍ
Solsoní	SÍ	SÍ	SÍ	NO	NO	NO

TAULA 2

ENQUESTATS	13	14	15	16	17	18
PREGUNTES						
Sap qui és Roger Mas?	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ
Coneix la seva obra?	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ
Des de quan la coneix?	1997	1997	2006	1997	2006	1997
Opinió de la seva obra?	MOLT BÉ	BÉ	MOLT BÉ	MOLT BÉ	MOLT BÉ	MOLT BÉ
Punt àlgid de l'obra? (Disc)	6 i 8	8	6 i 8	8	6	1
Obra reflexa vincle amb Solsonès?	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ
Se'l valora prou a Solsona?						
Sexe	H	H	H	H	H	D
Edat	36-45	36-45	36-45	36-45	26-35	46-55
Professional món música?	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ
Solsoní	NO	SÍ	NO	NO	NO	SÍ

TAULA 3

ENQUESTATS	19	20	21	22	23	24
PREGUNTES						
Sap qui és Roger Mas?	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ
Coneix la seva obra?	NO	SÍ	POC	NO	SÍ	NO
Des de quan la coneix?	-	2008	2011	2011	2008	2011
Opinió de la seva obra?	-	BÉ	BÉ	BÉ	MOLT BÉ	POC
Punt àlgid de l'obra? (Disc)	-	8	-	-	6 i 8	-
Obra reflexa vincle amb Solsonès?	-	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	-
Se'l valora prou a Solsona?	NO	NO	NO	SÍ	NO	NO
Sexe	H	D	D	D	D	D
Edat	15-25	15-25	46-55	46-55	46-55	15-25
Professional món música?	NO	NO	NO	NO	NO	NO
Solsoní	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ

TAULA 4

ENQUESTATS	25	26	27	28	29	30
PREGUNTES						
Sap qui és Roger Mas?	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ
Coneix la seva obra?	SÍ	NO	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ
Des de quan la coneix?	2011	-	1997	1997	2006	1999
Opinió de la seva obra?	BÉ	-	MOLT BÉ	MOLT BÉ	MOLT BÉ	MOLT BÉ
Punt àlgid de l'obra? (Disc)	8	-	5	6 i 8	6	6 i 8
Obra reflexa vincle amb Solsonès?	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ
Se'l valora prou a Solsona?	NO	NO	-	-	-	-
Sexe	D	H	H	H	D	H
Edat	15-25	15-25	46-55	46-55	36-45	46-55
Professional món música?	NO	NO	NO	NO	NO	NO
Solsoní	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	NO

TAULA 5

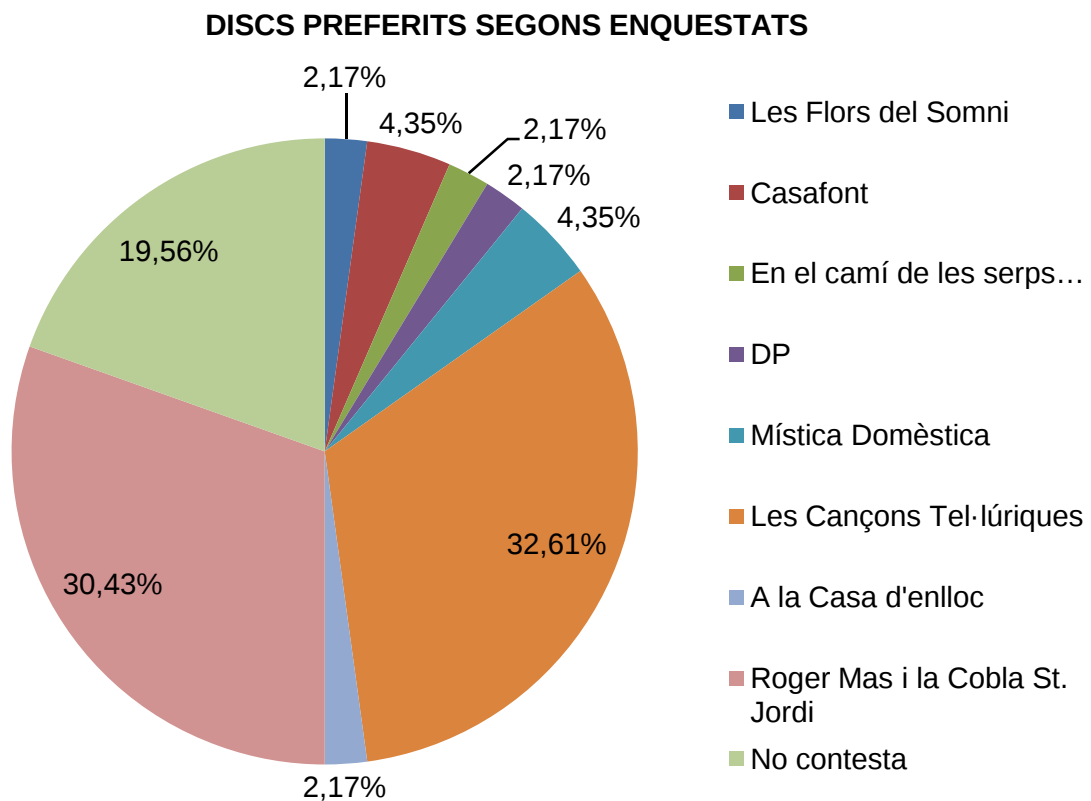
ENQUESTATS	31	32	33	34
PREGUNTES				
Sap qui és Roger Mas?	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ
Coneix la seva obra?	SÍ	SÍ	POC	POC
Des de quan la coneix?	2003	2006	1997	-
Opinió de la seva obra?	MOLT BÉ	MOLT BÉ	BÉ	-
Punt àlgid de l'obra? (Disc)	2 i 6 i 8	6 i 5 i 7	-	-
Obra reflexa vincle amb Solsonès?	SÍ	SÍ	-	SÍ
Se'l valora prou a Solsona?	-	-	-	SÍ
Sexe	D	H	D	H
Edat	36-45	36-45	36-45	15-25
Professional món música?	SÍ	NO	NO	NO
Solsoní	NO	NO	SÍ	SÍ

TAULA 6

6.4 GRÀFIQUES

En aquest apartat es mostren 4 gràfiques segons els resultats de les enquestes.

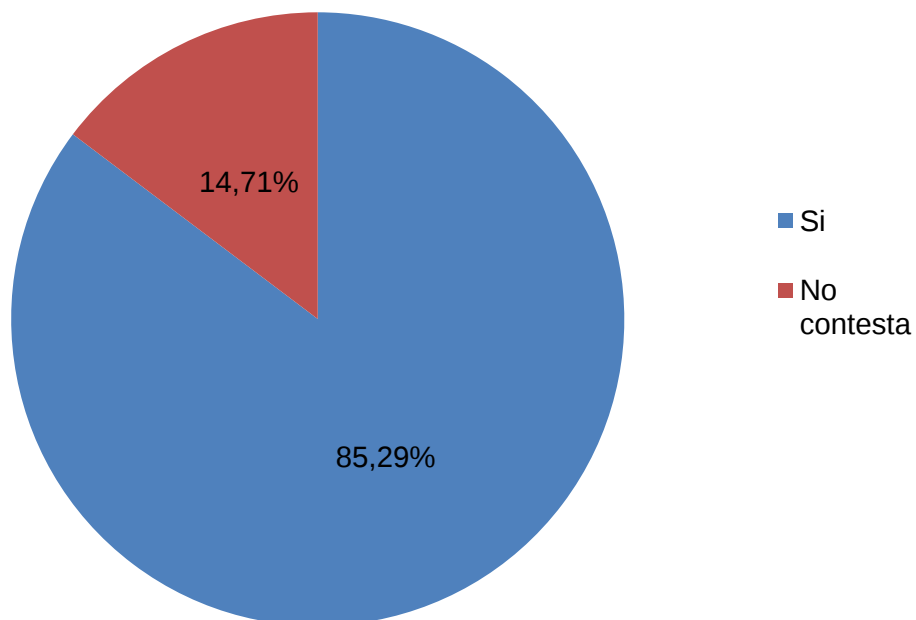
Per analitzar la *Gràfica 1* cal tenir en compte que alguns dels enquestats van donar més d'una resposta a la pregunta, per tant, hi ha quaranta-sis respostes enlloc de les trenta-quatre que correspondrien al nombre d'enquestats.

GRAFICA 1

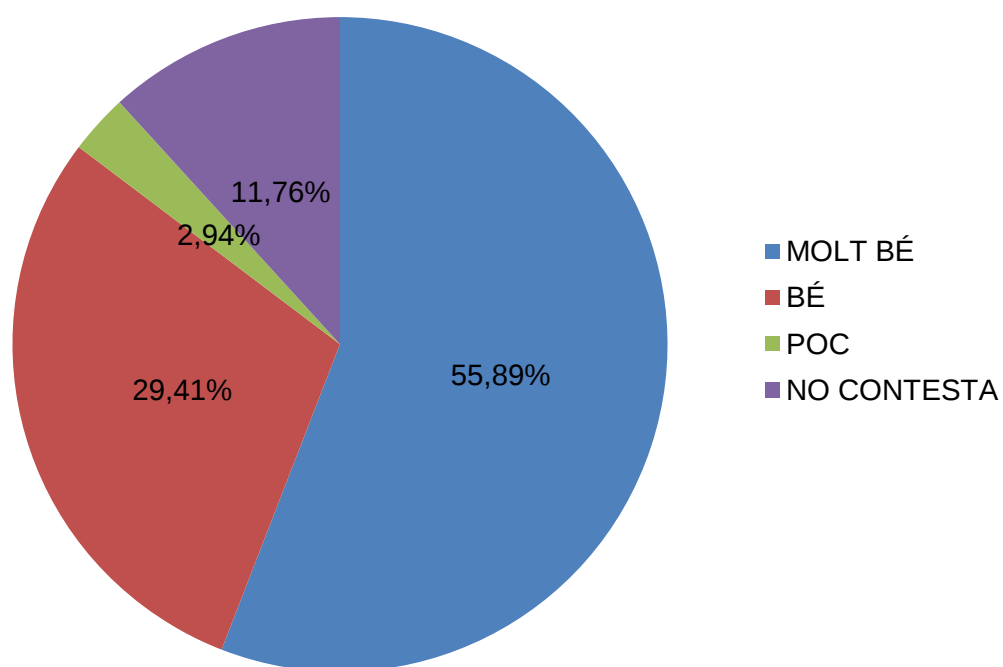
La pregunta proposada a la *Gràfica 2* als enquestats era si creuen que l'obra d'en Roger reflexa el seu vincle amb el paisatge del Solsonès. No hi figura el "No" perquè ningú el va respondre.

VINCLE AMB EL PAISATGE DEL SOLSONÈS SEGONS ENQUESTES

GRÀFICA 2

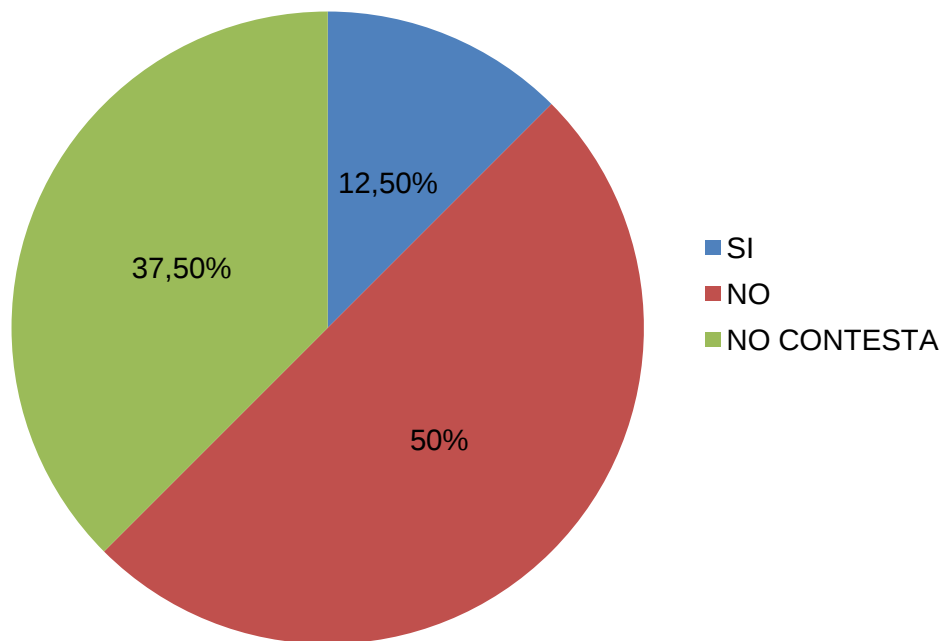
VALORACIÓ DE L'OBRA SEGONS ENQUESTATS

GRÀFICA 3

Per confeccionar aquesta gràfica només s'ha plantejat la pregunta als solsonins. Per tant, la gent enquestada no solsonina no va respondre aquesta pregunta i no s'ha tingut en compte.

SE'L VALORA PROU A SOLSONA?

GRAFICA 4

7- AGRAÏMENTS

No voldria acabar aquest treball sense un record per les persones que l'han fet possible. Primer de tot un gran agraïment per la meva dona, l'Anna, la meva filla Íria i el meu fill Aran, per la seva paciència, comprensió i suport incondicional. També a la resta de la família tota i als amics per les converses i ànims al voltant d'aquest projecte.

A tota la gent que ha acceptat participar en aquesta aventura de forma totalment desinteressada sense els quals aquest projecte hagués patit importants mancances: solsonins, periodistes, músics, etc.

A la directora del projecte, l'Eulàlia Torra, pel seu suport i les seves recomanacions.

I per acabar al Roger, per la seva sensibilitat i per l' amor cap aquest petit gran país, la seva cultura i la seva gent.